

Memorie van toelichting wetsvoorstel tot wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in verband met de Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht

ALGEMEEN

1. Inleiding: voorgeschiedenis

In het verleden zijn vele pogingen ondernomen om een eenvormige octrooititel met een bijbehorend rechtspraakstelsel tot stand te brengen. Deze pogingen gaan terug tot de oprichting van de Europese gemeenschappelijke markt in de jaren 50 van de vorige eeuw. Tot aan de oprichting van de Europese Economische Gemeenschap werd namelijk in het kader van de Raad van Europa alleen gestreefd naar de invoering van een gemeenschappelijke Europese procedure van octrooiverlening, waarmee het voor octrooiaanvragers gemakkelijker zou worden in meerdere Europese landen octrooibeschermt te verkrijgen, en tegelijkertijd de nationale octrooibureaus te ontlasten van het meervoudige onderzoek met betrekking tot dezelfde uitvinding. Echter de totstandkoming van de Verdragen van Rome tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (Trb. 1976, 78) en de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Trb. 1976, 79) in 1957 had eveneens tot gevolg dat men begon na te denken over een uniform industrieel eigendomsrecht, met name op het terrein van het octrooirecht. De destijds 6 landen tellende EEG-staten (België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland) die de totstandbrenging van de gemeenschappelijke markt nastreefden, wilden meer dan een gecentraliseerde octrooiverleningsprocedure, want bij een gemeenschappelijke markt zou een uniform octrooi meer geëigend zijn. Derhalve besloot de Commissie van de Europese Economische Gemeenschap in 1959 om op het gebied van het octrooirecht, het merkenrecht en het recht inzake tekeningen en modellen van nijverheid te gaan werken aan een eenwording van het industriële eigendomsrecht in de gemeenschappelijke markt. Vanuit dat streven werd onder meer de werkgroep octrooi in het leven geroepen die op 14 november 1962 een eerste succes boekte met de publicatie van het "Voorontwerp van een Verdrag betreffende een Europees Octrooirecht". Dit ontwerpverdrag voorzag in een gemeenschappelijke procedure van octrooiverlening, alsmede een gesloten octrooisysteem met alle nodige bepalingen om ook na de verlening van het octrooi een situatie te creëren waarin overal dezelfde rechtsbeschermt geldt. Al snel deden zich in 1963 politieke moeilijkheden voor die er voor zorgden dat er geen verdere werkzaamheden aan dit voorontwerp plaats hadden. Daarnaast was een veel grotere kring van Europese staten dan de lidstaten van de Europese Economische Gemeenschap wel in een gemeenschappelijke Europese procedure van octrooiverlening, maar niet in een verdergaand rechtssysteem geïnteresseerd. Onder die omstandigheden lag het meer voor de hand om de totstandbrenging van een gecentraliseerde procedure voor octrooiverlening in grote kring van Europese staten na te streven en de totstandkoming van een uniforme octrooititel te beperken tot de lidstaten van de Europese Economische Gemeenschap.

Op 13 mei 1969 werd door de Raad van de Europese Economische Gemeenschap een "Memorandum over de invoering van een Europese procedure van octrooiverlening" uitgegeven aan alle Europese staten die hiervoor destijds belangstelling hadden getoond. In dit Memorandum werd voorgesteld om allereerst door een grotere kring van Europese staten dan die van de EEG een *eerste verdrag* te sluiten aangaande de invoering van een Europese procedure voor octrooiverlening. Dit *eerste verdrag* diende beperkt te blijven tot de bepalingen die noodzakelijk waren om voor door octrooiaanvragers aan te wijzen staten in een gemeenschappelijke procedure een octrooi te verlenen, dat vanaf de verlening als een bundel van elkaar onafhankelijke nationale octrooien verder voor bestaat. De materieelrechtelijke bepalingen zouden moeten overeenstemmen met het op 27 november 1963 in Straatsburg tot stand gekomen "Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht" (Trb. 1964,173). Volgens het Memorandum moest met de behoeften van de EEG aan verdergaande eenwording van het octrooirecht via een *tweede verdrag* rekening worden gehouden. Dit memorandum werd op 21 mei 1969 te Brussel goedgekeurd tijdens een intergouvernementele conferentie van vertegenwoordigers van 17 Europese staten. In de daaropvolgende jaren werden de ontwerpen van de beide verdragen uitgewerkt. De "Regeringsconferentie betreffende de invoering van

een Europese procedure van octrooiverlening" werkte van 1969 tot 1972 in Luxemburg eerst met 17 en later met 21 staten het ontwerp van het *eerste verdrag* uit. Het Verdrag betreffende de verlening van Europese octrooien" (Europees Octrooiverdrag; EOv) (Trb. 1975, 108) werd op 5 oktober 1973 in München ondertekend. Behalve de 9 EEG-Statens behoren tot de reeks van landen die het verdrag ondertekend hebben: Griekenland, Liechtenstein, Monaco, Noorwegen, Oostenrijk, Zweden en Zwitserland. Het EOv is op 7 oktober 1977 in werking getreden voor (destijds) 11 staten (thans zijn er 38 staten bij het Europees Octrooi Verdrag aangesloten). Bij dit verdrag is de Europese Octrooiorganisatie (EOO) opgericht, een internationale organisatie die losstaat van de EEG (thans EU). De uitvoerende instantie van de EOO is het Europees Octrooibureau (EOB) dat zetelt in München met een nevenvestiging in Rijswijk. In het negende deel van het EOv werd reeds rekening gehouden met de totstandkoming van het *tweede verdrag* dat gericht zou zijn op de invoering van een gemeenschapsoctrooi. Zo bepaalt artikel 142 EOv dat een aantal lidstaten van het EOv samen kunnen beslissen dat octrooien die voor hun grondgebieden worden verleend, eenheidswerking verkrijgen. Hierover in paragraaf 2.2 meer.

Het *tweede verdrag*, het "Verdrag betreffende het Europees octrooi voor de gemeenschappelijke markt" (Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975) (Trb. 1976, 103) werd op 15 december 1975 bezegeld met de ondertekening hiervan. Dit verdrag zou nauw samenhangen met het EOv daar het uitging van verlening door het EOB. Dit verdrag is echter nooit in werking getreden wegens onvoldoende ratificaties. Het uitblijven van de noodzakelijke ratificaties was het gevolg van gevoeligheden rondom de gemaakte afspraken inzake vertaaleisen en de verdeling van de octrooiopbrengsten. De vertaalverplichting was weliswaar beperkt tot de conclusies van het octrooi (artikel 33). Echter deze beperkte eis tot vertaling kon worden verzwaard op grond van het in artikel 88 genoemde voorbehoud dat elke lidstaat de mogelijkheid gaf om te bepalen dat in het geval het octrooischrift niet in een van de officiële talen van de desbetreffende lidstaat is gepubliceerd, een vertaling te verlangen. De termijn waarbinnen deze vertaling wordt overgelegd, zou door de octrooihouder worden bepaald, afhankelijk van de datum vanaf welke hij bescherming wil. Het verdrag van 1975 is door Nederland goedgekeurd bij Rijkswet van 3 mei 1984 (Stb. 1984, 216). Nederland heeft laatstgenoemd verdrag echter niet geratificeerd en dit verdrag is ook niet in werking getreden.

In december 1989 besloot de Raad van de Europese Gemeenschappen tot het beleggen van een conferentie over het gemeenschapsoctrooi, met als doel om een oplossing te vinden voor de gevoeligheden rondom de verdeling van de baten en lasten en de vertalingen. De conferentie slaagde in deze opdracht en het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975 werd op onderdelen gewijzigd. Hierdoor kwam een nieuwe tekst tot stand die het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975 verving. Maar ook bij het Gemeenschapsoctrooiverdrag van 1989 (Trb. 1990, 121), bleven de ratificaties van de destijds twaalf lidstaten die het verdrag hadden ondertekend op 15 december 1989 uit (slechts 7 ratificaties). Wederom bleek de vertaalregeling het grote struikelblok te zijn. Volgens het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1989 bleef de eis tot een volledige vertaling van het octrooischrift behouden, maar zou het niet overleggen van een vertaling in een of meer talen niet tot het vervallen van het Gemeenschapsoctrooi leiden, maar alleen tot gevolg hebben dat het octrooi in de desbetreffende lidstaat of lidstaten geen rechtskracht meer heeft. Deze benadering doet in wezen afbreuk aan het eenvormige karakter van het Gemeenschapsoctrooi en zou daardoor meer weg hebben van een Europees octrooi. Vanuit het bedrijfsleven werd aangegeven dat gelet op de kosten die voortvloeien uit het overeengekomen vertalingenregime, het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1989 niet in een reële behoefte voorzag.

Gelet op deze onbevredigende interne markt situatie besloot de Europese Commissie om het '*gemeenschapsoctrooi-project*' nieuw leven in te blazen en introduceerde op 5 juli 2000 een voorstel voor een verordening betreffende de invoering van een Gemeenschapsoctrooi (PB. 337E, 28/11/2000, p. 278-290). Deze ontwerpverordening volgde in grote mate de lijn van zijn voorganger het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1989, zij het in de vorm van een verordening. De ontwerpverordening was gebaseerd op artikel 308 van het EG-Verdrag dat unanimititeit vereist voor zijn goedkeuring door de Raad, na raadpleging van het Europees Parlement. Het voorstel voorzag in alle elementen die nodig

zijn voor de oprichting van een gemeenschapsoctrooi (dat het gehele grondgebied van de Europese Unie zou dekken en niet langer zou uiteenvallen in een bundel van nationale rechten), met inbegrip van een vertalingenregeling. Beoogd werd dat de Europese Unie zou toetreden tot het EOV en dat het grondgebied van de EU aangewezen zou kunnen worden als het grondgebied waarvoor de octrooiaanvrager bescherming wenste. Dit had tot gevolg dat de bepalingen voor het aanvragen voor (gemeenschaps)octrooi door het EOV beheerst zouden blijven. De verordening zelf beperkte zich tot de rechtsgevolgen en instandhouding van het gemeenschapsoctrooi. Voor de rechtspleging werd voorgesteld om binnen het institutioneel kader van het Hof van Justitie een Gemeenschappelijk Gerecht voor Intellectuele Eigendomszaken op te richten. Daartoe was destijds nog geen rechtsgrondslag, maar die is kort daarna ingevoegd bij het Verdrag van Nice dat inwerking is getreden op 1 februari 2003. Het betreft artikel 225A (thans art. 257 VWEU) voor de instelling van gespecialiseerde kamers en artikel 229A voor de uitbreiding van de rechtsmacht van het Hof van Justitie naar geschillen tussen particulieren met betrekking tot gemeenschapsoctrooien (thans artikel 262 VWEU). Op grond van die bepalingen deed de Europese Commissie eind 2003 voorstellen voor twee Raadsbesluiten waarbij een Gemeenschapsoctrooigerecht zou worden ingesteld binnen het institutionele kader van het Hof van Justitie en ten tweede de rechtsmacht van dit gerecht zou worden uitgebreid naar geschillen tussen particulieren met betrekking tot gemeenschapsoctrooien (voetnoot COM(2003)827 definitief en COM(2003)828 definitief van 23 december 2003). Hoewel op 14 maart 2003 in de Raad een gemeenschappelijke politieke benadering (Council document 6874/03) werd bereikt voor wat betreft de Gemeenschapsoctrooiverordening, bleef verdere vooruitgang uit in de jaren die volgden. Wederom bleken de vertalingen het grote struikelblok te zijn. In theorie zou het gemeenschapsoctrooi vertaald moeten worden naar alle officiële talen binnen de EU, maar dit maakt het voor het bedrijfsleven praktisch onbetaalbaar. Daarnaast had het bedrijfsleven geen vertrouwen in het centraliseren van octrooirechtspraak bij het Hof van Justitie.

In 1999 waren onder de vlag van het EOB de EOVLidstaten (en grotendeels tevens EG-lidstaten) werkgroepen gestart voor de oprichting van een gecentraliseerd geschilbeslechtsysteem. Hieruit is het zogeheten *European Patent Litigation Agreement* (EPLA) voortgekomen; een ontwerpverdrag betreffende de instelling van een systeem voor geschillenbeslechting voor Europese octrooien als een optioneel protocol bij het EOV. Dit ontwerpverdrag voorziet in een gerecht van eerste aanleg met een centrale afdeling en (beperkt aantal ervaren) regionale afdelingen en in tweede aanleg een beroepsmogelijkheid bij een hof van beroep. EPLA is er op gericht een oplossing te vinden voor het gebrek aan een 'gemeenschapsoctrooi' door een vlotte, betaalbare en hoogwaardig kwalitatieve rechtsgang te introduceren voor Europese octrooien. Op die manier zouden parallelle rechtzaken verledentijd zijn. Het ontwerpverdrag was zeer goed ontvangen bij de gebruikers van het octrooisysteem, die dit initiatief als de juiste stap voorwaarts zagen. Echter niet alle lidstaten voelden ervoor om octrooirechtspleging volledig buiten de EU-kaders te regelen. De Commissie daarentegen beschouwde dit initiatief als onrechtmatig wegens strijd met artikel 292 EG verdrag. Derhalve zou de Europese Gemeenschap en haar lidstaten hier niet aan kunnen deelnemen.

Het werk aan EPLA werd onderbroken door toenmalig Eurocommissaris Mc Greevy (Interne Markt en diensten), die in januari 2006 het initiatief nam om het gemeenschapsoctrooi project wederom nieuw leven in te blazen, door allereerst een uitgebreide gebruikersconsultatie te beleggen, want het waren immers de gebruikers die het gemeenschapsoctrooi in 2003 massaal hadden afgewezen. Uit de consultatie kwam uit de meer dan 2500 ontvangen reacties duidelijk naar voren dat er grote teleurstelling heerste wegens het uitblijven van de introductie van een gemeenschapsoctrooi en werd de introductie van een betaalbaar gemeenschapsoctrooi bepleit. Tijdens een openbare hoorzitting op 12 juli 2006 werd deze wens voor een betaalbaar gemeenschapsoctrooi herhaald. Begin april 2007 heeft de Europese Commissie - op basis van de resultaten van de gebruikersconsultatie en de openbare hoorzitting - een mededeling aangenomen met als titel '*het verbeteren van het octrooisysteem in Europa*' (voetnoot: Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, Enhancing the patent system in Europe, 3 April 2007, COM(2007) 165). In deze mededeling werd de stand van zaken met betrekking tot het gemeenschapsoctrooi weergegeven, maar ook werd hierin voorgesteld om EPLA en het Gemeenschapsoctrooigerecht samen te voegen tot

een specifiek gerecht voor het traditionele Europees octrooi en het Gemeenschapsoctrooi, dat weliswaar gestoeld zou zijn op EPLA maar met een betere aansluiting van het *acquis communautaire*.

Deze plannen voor een octrooigerecht werden verder uitgewerkt en een eerste ontwerp dat uitging van een zogeheten gemengde overeenkomst tussen de EU, haar lidstaten en derde landen werd op 6 juli 2009 door de Raad aan het Hof van Justitie voorgelegd voor advies krachtens artikel 300 lid 6 EG-Verdrag (thans artikel 218 lid 11 VWEU).¹ Het Hof werd in het bijzonder gevraagd zich uit te laten over de verenigbaarheid van dit ontwerpverdrag met het Gemeenschapsrecht.

Een paar maanden later trad het Verdrag van Lissabon betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) in werking. Door de inwerkingtreding hiervan in december 2009 onderging het octrooi-project een naamsverandering van Gemeenschapsoctrooi naar "EU-octrooi" en ten slotte als gevolg van de uiteindelijke vormgeving "Europees octrooi met eenheidswerking". Een andere consequentie van de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon was een verandering in het wetgevingsproces. Het Verdrag van Lissabon introduceerde namelijk een meer specifieke rechtsgrondslag voor een EU-octrooisysteem. Artikel 118 lid 1 VWEU bepaalt dat maatregelen voor de invoering van Europese intellectuele eigendomsrechten moeten worden vastgesteld door het Europees Parlement en de Raad, volgens de gewone wetgevingsprocedure. Artikel 118 lid 2 VWEU daarentegen bevat een specifieke grondslag voor een taalregeling aangaande Europese Intellectuele Eigendomsrechten die op basis van een bijzondere wetgevingsprocedure worden vastgesteld door de Raad met eenparigheid van stemmen, na raadpleging van het Europees Parlement. Hieruit volgt dat de vertalingenregeling voor het EU-octrooisysteem moeten worden vastgelegd in een afzonderlijk juridisch instrument (verordening). Ten gevolge hiervan heeft de Raad in december 2009 conclusies aangenomen betreffende een verbeterd octrooisysteem in Europa (Verbetering van de octrooieregeling in Europa, 7 december 2009, Document 17229/09 van de Raad van de Europese Unie).

Sindsdien is de hervorming van het octrooisysteem gebaseerd op drie regelingen: een verordening betreffende de instelling van eenheidsoctrooi-bescherming, een verordening betreffende de toepasselijke vertalingenregeling en een internationale overeenkomst inzake een uniform systeem voor geschillenbeslechting. Deze drie juridische instrumenten worden gezien als een totaalpakket en zullen gelijktijdig in werking treden. Dat wil zeggen dat de inwerkingtreding van de verordeningen afhankelijk is van de inwerkingtreding van het Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht (Trb. 2013, 92) (hierna: Rechtspraakverdrag) dat pas in werking kan treden als 13 landen waaronder Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben geratificeerd. Dit systeem zal echter de bestaande regelingen niet geheel opheffen. Het blijft het mogelijk om een (klassiek) Europees octrooi te valideren in een of meerdere landen en het blijft mogelijk om nationale octrooien aan te vragen.

Op 30 juni 2010 heeft de Commissie een voorstel voor een verordening betreffende een vertaling regeling voor het EU-octrooi aangenomen. Deze voorgestelde verordening was gebaseerd op de drie werktalen van het Europees octrooisysteem te weten, Engels, Frans en Duits, die reeds in 2008 door het Sloveens Voorzitterschap was voorgesteld (werkdocument, Herzien Voorstel voor een Verordening van de Raad betreffende het Gemeenschapsoctrooi, 23 mei 2008, Document 9465/08 van de Raad van de Europese Unie). De voorgestelde verordening stelt eerst en vooral voor dat elke octrooiaanvrager een aanvraag voor EU octrooi zou kunnen indienen in zijn eigen officiële nationale taal indien hij afkomstig is van een EU-lidstaat die niet een van de werktalen van het EOB als officiële taal kent. De octrooiaanvraag zou weliswaar in een van de werktalen van het EOB vertaald dienen te worden, echter de kosten van vertaling van deze aanvraag zouden voor vergoeding door het EOB in

¹ Op grond van artikel 218 lid 11 VWEU kunnen lidstaten, het Europees Parlement, de Raad of de Europese Commissie bij het Hof advies inwinnen over de verenigbaarheid van een beoogde internationale overeenkomst met de EU-verdragen. Deze advisering door het Hof betreft vooral de verdeling van de bevoegdheden tussen de EU en de lidstaten. In een dergelijke adviesprocedure mogen zowel lidstaten als instellingen interveniëren om hun visie naar voren te brengen.

aanmerking komen (‘mutualisation- of costs’- principe). De aanvrager zal zelf kunnen beslissen in welke werktal van het EOB hij zijn aanvraag vertaald wil zien. Indien de aanvraag van het EU octrooi reeds in één van de officiële talen van het EOB werd ingediend, zou geen vertaling meer vereist zijn van deze aanvraag in de andere officiële talen. Het verleende octrooi zou dan in de taal van de aanvraag onderzocht en verleend worden en uiteindelijk gepubliceerd. Deze versie zou dan erkend worden als de authentieke tekst van het EU octrooi. De publicatie zou verder een vertaling bevatten van de conclusies in de twee andere officiële talen van het EOB. Een automatisch vertaalsysteem zou instaan voor de vertaling van EU-octrooien in alle officiële talen van de Unie. Wel zouden deze vertalingen enkel dienen voor informatieve doeleinden zonder enig juridisch effect. Echter in het geval van een geschil zou wel een handmatige vertaling verlangd kunnen worden door de gedaagde. Ook dit sobere taalsysteem stuitte op onoverkoombare bezwaren bij Italië en Spanje met als gevolg dat de Raad tijdens de zitting van de Raad van Concurrentievermogen op 10 november 2010 heeft moeten vaststellen dat de vereiste eenparigheid van stemmen voor de vertalingenregeling niet kon worden bereikt vanwege veto's van Spanje en Italië (Persmededeling van de buitengewone zitting van de Raad "Concurrentievermogen (Interne Markt, Industrie, Onderzoek en Ruimtevaart)", 16041/10 van 10.11.2010).

Vervolgens hebben twaalf lidstaten (Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Duitsland, Litouwen, Luxemburg, Nederland, Polen, Slovenië, Zweden en het Verenigd Koninkrijk) de Europese Commissie verzocht op grond van artikel 329 lid 1 VWEU om het octrooidossier voort te zetten onder de vlag van ‘nauwere samenwerking’. De rechtsgrondslag voor het aangaan van een nauwere samenwerking tussen een aantal lidstaten is terug te vinden in de artikelen 20 VEU en de artikelen 326 tot en met 334 VWEU. Deze bepalingen stellen lidstaten die een ‘nauwere samenwerking’ wensen aan te gaan in de gelegenheid een verzoek daartoe aan de Europese Commissie voor te leggen. De Europese Commissie kan dan vervolgens daartoe een verzoek aan de Raad voorleggen, die met gekwalificeerde meerderheid besluit na raadpleging van het Parlement. De twaalf lidstaten hadden wel als voorwaarde gesteld dat voortgeborduurd zou worden langs de contouren van de recente onderhandelingen in de Raad en dat de vertalingenregeling zal uitgaan van de drie EOB talen.

De Europese Commissie heeft hieraan gehoor gegeven en een voorstel tot nauwere samenwerking op het gebied van eenheidsoctrooibeschermtng (COM(2010) 790 final) voorgelegd aan de Raad. Dit voorstel werd ondersteund door dertien andere lidstaten (België, Oostenrijk, Ierland, Portugal, Malta, Bulgarije, Roemenië, de Tsjechische Republiek, Slowakije Hongarije, Letland, Griekenland en Cyprus). Kort daarop volgde de machtiging op 10 maart 2011 (Besluit 2011/167/EU van de Raad van 10 maart 2011 houdende machtiging om nauwere samenwerking aan te gaan op het gebied van eenheidsoctrooibeschermtng). In totaal zijn aldus 25 lidstaten “gemachtigd om nauwere samenwerking aan te gaan op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng”.

Spanje en Italië waren echter van mening dat het octrooidossier nog niet volledig was uit onderhandeld en konden zich niet neerleggen bij besluit 2011/167 van de Europese Raad van 10 maart 2011, waarbij toestemming werd verleend tot nauwere samenwerking op het gebied van eenheidsoctrooibeschermtng tussen 25 lidstaten. Om deze reden hebben beide landen op 3 en 10 juni 2011 een vordering tot nietigverklaring ingesteld tegen de bovengenoemde beslissing van de Europese Raad van 10 maart 2011 (gevoegde zaken HvJ, 3 juni 2011, zaak C-274/11, Koninkrijk Spanje tegen de Raad van de Europese Unie, HvJ, zaak C-295/11, Italië tegen de Raad van de Europese Unie). De gronden die door Spanje en Italië zijn aangevoerd kunnen worden gegroepeerd in vijf middelen, ontleend aan respectievelijk onbevoegdheid van de Raad om de litigieuze nauwere samenwerking toe te staan, misbruik van bevoegdheid, schending van de voorwaarde dat een besluit houdende machtiging om nauwere samenwerking aan te gaan in laatste instantie moet worden vastgesteld, schending van de artikelen 20, lid 1, VEU, 118 VWEU, 326 VWEU en VWEU, en niet-inachtneming van het gerechtelijk stelsel van de Unie.

Twee dagen voor het afgeven van de machtiging tot nauwere samenwerking kwam het Hof van Justitie naar buiten met zijn advies betreffende de verenigbaarheid van de ontwerpovereenkomst en

het *acquis communautaire* en oordeelde dat de ontwerpovereenkomst in haar huidige vorm niet hiermee verenigbaar is. De bedenkingen van Hof van Justitie hebben onder meer te maken met het gebrek aan voldoende waarborgen dat het octrooigerecht de voorrang van het Unierecht zal respecteren en dat recht zal toepassen conform de uitlegging door het Hof van Justitie. Ook wijst het Hof erop dat er, anders dan in het geval van nationale rechterlijke instanties, geen inbreukprocedures tegen de lidstaten mogelijk zouden zijn, mocht het octrooigerecht het Unierecht schenden. Voorts zouden dergelijke beslissingen van het octrooigerecht geen aanleiding kunnen geven tot financiële aansprakelijkheid van de lidstaten. Ook volgt uit het advies dat deelneming van derde landen moet worden uitgesloten (HvJ 8 maart 2011, advies 1/09).

De 25 lidstaten waren desondanks vastbesloten om het octrooidossier eindelijk tot een succes te brengen en de ontwerpovereenkomst ging terug naar de tekentafel om deze zo aan te passen dat ze wel in harmonie is met het Unierecht. Overeenkomstig het advies van het Hof werd vervolgens een herzien ontwerpverdrag in eind 2011 gepresenteerd, dat voorziet in de oprichting van een enkele rechtbank in het kader van een internationale overeenkomst tussen de lidstaten die deelnemen aan de nauwere samenwerking, met de mogelijkheid van een deelname van de lidstaten die niet aan versterkte samenwerking deelnemen (Spanje en Italië). Deelname van derde landen (zoals Zwitserland of Liechtenstein) is uitgesloten.

In december 2012 vond de formele goedkeuring plaats van verordening 1257/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng als verordening 1260/2012 van de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng met betrekking tot de toepasselijke vertaalregelingen.

Op 19 februari 2013 vond de ondertekening plaats van het Rechtspraakverdrag met 24 van de destijds 27 lidstaten (waaronder Italië). Bulgarije volgde kort daarna als de 25e 'ondertekenende staat'. Polen overweegt de ondertekening op een later tijdstip. Het Rechtspraakverdrag zal inwerking treden op 1 januari 2014 of vier maanden na de dag waarop ten minste 13 van de ondertekenende Staten hebben bekrachtigd waaronder de landen met het hoogste aantal Europese octrooien in het jaar voorafgaand aan het jaar van ondertekening, namelijk Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk.

Op 22 maart 2013 heeft Spanje beroep ingesteld bij het Hof van Justitie van de Europese Unie om beide verordeningen nietig te verklaren.

Voor wat betreft verordening 1257/2012 is Spanje van mening dat de verordening de beginselen van de rechtsstaat zou schenden (met name het beginsel van rechtsbescherming) en op een onjuiste rechtsgrondslag berust. Voorts meent Spanje dat de EU-wetgever haar bevoegdheid tot nauwere samenwerking heeft misbruikt omdat de verordening niet het beoogde doel zou bereiken. Bovendien is Spanje van mening dat de autonomie van de Unie zou zijn geschonden en de uniforme uitleg van het EU recht niet wordt gewaarborgd door de koppeling van de verordening met de internationale overeenkomst voor de oprichting van een octrooigerecht.

Voor wat betreft verordening 1260/2012 is Spanje van mening dat de verordening in strijd is met het discriminatiebeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel en het beginsel van verscheidenheid van taal, omdat aan personen die niet het Engels, Duits of Frans beheersen de toegang tot essentiële octrooi-informatie niet is gegarandeerd. Voorts meent Spanje dat de verordening een schending is van de autonomie van het Unierecht, omdat daardoor een nieuwe autonome rechtsorde zou worden gecreëerd (HvJ, Zaak C-146/13 en C-147). De openbare hoorzitting heeft plaats gehad op 1 juli 2014. Op 18 november 2014 concludeerde Advocaat-Generaal Bot tot verwerping van de beroepen in beide zaken.

Op 16 april 2013 heeft het Hof van Justitie in de gevoegde zaken C-274/11 en C-295/11 waarin Spanje en Italië het besluit tot nauwere samenwerking aanvechten, alle gronden zoals aangedragen door Spanje en Italië verworpen. Het Hof oordeelde dat het besluit voldoet aan de voorwaarde dat een besluit tot nauwere samenwerking alleen in laatste instantie mag worden genomen. Het overwoog daarbij dat de Raad in aanmerking heeft genomen dat het wetgevingsproces voor de invoering van het Europese octrooi in gang was gezet in de loop van 2000, dat over een aanzienlijk aantal verschillende vertalingenregelingen voor het eenheidsoctrooi door alle lidstaten discussie is gevoerd en dat geen van die regelingen voldoende steun heeft gekregen om op het niveau van de Unie tot de vaststelling van een volledig „wetgevingspakket“ voor een dergelijk octrooi te leiden.

2. De verordening eenheidsoctrooibeschermtng

2.1. Essentialia verordening eenheidsoctrooibeschermtng

Het Europees octrooi met eenheidswerking is geregeld in verordening 1257/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng (verordening eenheidsoctrooibeschermtng). Het toepasselijke vertaalregime is geregeld in verordening 1260/2012 van de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng met betrekking tot de toepasselijke vertaalregelingen (vertaalverordening). Het Europees octrooi met eenheidswerking wordt volgens de regels en procedures zoals in het EOv vastgelegd door het EOB verleend (artikel 2, onderdelen b en c juncto artikel 3 van de verordening). Op grond van de verordening is het EOB de bevoegde autoriteit voor de verlening van het Europees octrooi en dient op verzoek van de octrooihouder krachtens deze verordening eenheidswerking te hebben in de deelnemende lidstaten (overweging 5 van de verordening).

Artikel 2, onderdeel c van de verordening luidt: "Een Europees Octrooi dat met dezelfde set conclusies ten aanzien van alle deelnemende lidstaten is verleend, geniet eenheidswerking in de deelnemende lidstaten, mits de eenheidswerking ervan in het register voor eenheidsoctrooibeschermtng geregistreerd is". De eenheidswerking van een octrooi dient door de octrooihouder aangevraagd te worden. Dit geschiedt door het indienen van een verzoek om eenheidswerking binnen een maand nadat de verlening van het Europees octrooi in het Europees Octrooiblad gepubliceerd is, conform artikel 9, eerste lid, van de verordening. Dit verzoek om eenheidswerking dient in de taal van het octrooi ingediend te worden (artikel 3, tweede lid, van de vertaalverordening).

2.2. Het karakter van de verordening eenheidsoctrooibeschermtng

De verordening eenheidsoctrooibeschermtng heeft een tweezijdig karakter. Enerzijds is het een Unierechtelijk juridisch instrument waarin wordt bewerkstelligd dat op het grondgebied van de deelnemende lidstaten, na een daartoe strekkende aanvraag eenheidsoctrooibeschermtng kan worden verkregen. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan het besluit tot nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermtng, zoals toegestaan bij Besluit 2011/167/EU (artikel 1, eerste lid, van de verordening). Voor deze uitvoering bouwt de verordening voort op de bestaande infrastructuur van het EOv, niet alleen voor wat betreft het proces van octrooiverlening, maar ook voor wat betreft de juridische inbedding. Daarvoor wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid die is vervat in artikel 142 van het EOv. Op grond van deze bepaling kunnen groepen van bij het EOv aangesloten landen bij een bijzondere overeenkomst bepalen dat de voor die staten verleende octrooien een eenheidskarakter hebben. Het is hier waar de tweede functie van de verordening in beeld komt. De verordening is tevens een bijzondere overeenkomst in de zin van artikel 142 EOv. In artikel 1, tweede lid, van de verordening is dit bepaald.

Zoals hiervoor reeds uiteengezet, werd met artikel 142 EOv reeds van aanvang af geanticipeerd op verdergaande samenwerking door (een deel van) de bij het EOv-aangesloten landen. Niet voorzien werd dat een intergouvernementele organisatie, zoals de Europese Unie zou toetreden tot de Europese Octrooiorganisatie. Artikel 142 is om deze reden dan ook geen geschikte rechtsbasis om een Unie-octrooi (voorheen: Gemeenschapsoctrooi) op te baseren. Er zou een wijziging van het EOv

noodzakelijk zijn, om het mogelijk te maken dat de Europese Unie als zodanig zou kunnen toetreden tot het EOv. Een dergelijke verdragswijziging zou een verdere vertraging in de totstandkoming van het eenheidsoctrooi met zich brengen. Om deze reden is ervoor gekozen om gebruik te maken van de bestaande mogelijkheden die het EOv biedt aan de bij dat verdrag aangesloten landen. Omdat alle EU-lidstaten tevens partij zijn bij het EOv, kunnen de aan de nauwere samenwerking deelnemende lidstaten langs deze weg uitvoering geven aan dit onderdeel van de verordening.

2.3. Institutionele bepalingen eenheidsoctrooi

De administratieve taken die verband houden met het Europees octrooi met eenheidswerking worden overeenkomstig artikel 9, eerste lid, Verordening Eenheidswerking waargenomen door het EOB.

Deze taken bestaan uit:

- het beheren van verzoeken om eenheidswerking;
- het opnemen en het beheren van het register voor eenheidsoctrooibeschermtng;
- het beheren van de verklaringen inzake licentieverlening en licentietoezeggingen;
- het publiceren van de vertalingen gedurende de overgangperiode (zoals voorzien is in de vertaalverordening);
- het innen en beheren van de jaartaksen en toeslagen;
- het beheren van een compensatieregeling voor de terugbetaling van de vertaalkosten zoals bedoeld in de vertaalverordening;
- het garanderen dat een verzoek om eenheidswerking binnen een maand na de publicatie van de vermelding van verlening van het Europees octrooi in het Europees Octrooiblad wordt ingediend door de octrooihouder in de toepasselijke proceduretaal;
- het garanderen dat de eenheidswerking in het register voor eenheidsoctrooibeschermtng wordt aangegeven.

De uitvoering van deze taken wordt gefinancierd uit de taksen voor Europese octrooien met eenheidswerking (artikel 10 verordening). Het toezicht op deze activiteiten wordt waargenomen door de deelnemende lidstaten bij deze verordening. Verder moeten de deelnemende lidstaten de hoogte van de jaartaksen vaststellen evenals de vaststelling van het aandeel in de verdeling van de jaartaksen (artikel 9, tweede lid, verordening).

Uitvoering gevend aan artikel 9, tweede lid, van de verordening hebben de deelnemende lidstaten op 20 maart 2013 de zogeheten Beperkte Commissie van de Raad van Bestuur van het EOB (doorgaans aangeduid als: Select committee) in het leven geroepen. In het Select committee zijn de aan nauwere samenwerking deelnemende lidstaten vertegenwoordigd en zijn de Europese Commissie, de overige landen die partij zijn bij het EOv als waarnemer vertegenwoordigd. Aangezien het Select Committee een orgaan is van de Europese Octrooiorganisatie vindt besluitvorming plaats in dat kader en overeenkomstig de procedures van de Europese Octrooiorganisatie. Het betreft hier derhalve geen gedelegeerde EU besluitvorming.

3. Rechtspraakverdrag

3.1. Algemeen

Voor een algemene toelichting op de bepalingen van het Rechtspraakverdrag wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel houdende goedkeuring van de Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht.

3.2. Grondwettelijke aspecten

Ingevolge artikel 92 van de Grondwet kunnen aan volkenrechtelijke organisaties (zoals het bij deze overeenkomst op te richten Eengemaakt octrooigerecht) bevoegdheden tot, onder meer rechtspraak, worden overgedragen, zo nodig met inachtneming van het bepaalde in artikel 91, derde lid van de Grondwet. Dit artikel bepaalt dat indien een verdrag bepalingen bevat welke afwijken van de Grondwet dan wel tot zodanig afwijken noodzakelijk zijn, de Kamers de goedkeuring aan dit verdrag alleen kunnen verlenen met ten minste twee derden van het aantal uitgebrachte stemmen. De tekst van

artikel 92 Grondwet brengt tot uitdrukking dat een verdrag, of besluit van een volkenrechtelijke organisatie krachtens verdrag, dat bevoegdheden tot rechtspraak opdraagt aan een niet-Nederlandse rechter niet reeds op de enkele grond dat het gepaard zou gaan met verlies aan soevereiniteit afwijkt van de Grondwet. De enkele overdracht van bevoegdheden tot rechtspraak aan het Octrooigerecht levert derhalve geen afwijking van de Grondwet op. Ten aanzien van de vraag of deelname aan de overeenkomst een afwijking van de Grondwet als bedoeld in artikel 91, derde lid, impliceert, wordt het volgende overwogen. Daarvan is slechts sprake als van een of meer specifieke bepalingen van de Grondwet wordt afgeweken. In het geval van het rechtspraakverdrag is daarvan geen sprake. Een bij of krachtens verdrag ingestelde vorm van internationale rechtspraak, zoals het Eengemaakt octrooigerecht, wijkt niet af van de specifieke grondwetsbepalingen over rechtspraak (vgl. Handelingen II 1951-52, 31 oktober 1951, p. 209-210). De bevoegdheid tot de berechting van geschillen over burgerlijke zaken is ingevolge artikel 112, eerste lid, van de Grondwet, opgedragen aan de rechterlijke macht. Naar de opvatting van de regering blijkt uit het karakter van deze bepaling dat die uitsluitend betrekking heeft op de Nederlandse rechterlijke macht. Zij ziet niet op internationale rechters en kan derhalve buiten beschouwing blijven. Artikel 17 Grondwet staat evenmin in de weg aan het bieden van rechtsbescherming door een internationale rechter in plaats van een Nederlandse rechter (vgl. Kamerstukken I, 2007/08, 31 200 VII, B, p. 5). Omdat de Overeenkomst derhalve niet afwijkt van een of meer specifieke bepalingen van de Grondwet, is voor de goedkeuring van de Overeenkomst geen 2/3 meerderheid in de beide kamers der Staten-Generaal in de zin van artikel 91, derde lid, van de Grondwet vereist.

Inzake de rechtstreekse werking van het verdrag, als bedoeld in artikel 93 Grondwet en de noodzaak terzake implementatiewetgeving tot stand te brengen wordt het volgende overwogen. De bepalingen van het Rechtspraakverdrag hebben voor een belangrijk deel betrekking op de organisatorische kanten van het Eengemaakt octrooigerecht. Deze bepalingen behoeven - om die reden - naar hun aard geen implementatie in wettelijke voorschriften. De artikelen 25 tot en met 29 bevatten evenwel andersoortige, materieelrechtelijke, bepalingen die door het Eengemaakt octrooigerecht, overeenkomstig artikel 24, eerste lid, onderdeel b, van het verdrag, zullen worden toegepast in zaken die op grond van het verdrag aanhangig zijn gemaakt. Zoals hierboven is toegelicht bevatten deze artikelen onder meer bepalingen inzake de uitsluitende rechten van de octrooihouder en de uitzonderingen daarop. Deze bepalingen zijn zodanig vormgegeven dat zij rechtstreeks werkend zijn, dat wil zeggen voldoende duidelijk zijn om zonder nadere uitwerking in de nationale rechtsorde te kunnen worden toegepast. In het geval van de artikelen 25 tot en met 29 van het verdrag zullen deze bepalingen evenwel in een concreet geval worden toegepast door het Eengemaakt octrooigerecht en niet door de nationale rechter. Ook artikel 83 dat voorziet in een overgangsregeling, is voldoende duidelijk om zonder nadere uitwerking in de nationale rechtsorde te kunnen worden toegepast. Dit artikel zal - in voorkomend geval - door zowel het Eengemaakt octrooigerecht als door de nationale rechter worden toegepast.

3.3. Rechtsmacht Eengemaakt octrooigerecht

De Verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de rechterlijke bevoegdheid, de erkenning en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (herschikking) nr. 1215/2012 (hierna: Brussel I verordening) regelt welke rechter binnen de Europese Unie bevoegd is om kennis te nemen van een tussen partijen gerezen internationaal geschil op burgerrechtelijk en handelsrechtelijk gebied. Derhalve regelt het ook de rechterlijke bevoegdheid in internationale octrooigeschillen. De Brussel I verordening regelt in aansluiting daarop ook de erkenning en tenuitvoerlegging van een rechterlijke beslissing uit de ene lidstaat in een andere lidstaat van de Europese Unie.

Artikel 89, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag bepaalt dat de overeenkomst pas in werking treedt wanneer de wijzigingen in de Brussel I verordening, die de verhouding tussen beide instrumenten regelen, van kracht zijn geworden. Artikel 31 van het verdrag bepaalt in dat verband dat de internationale rechtsmacht van het Gerecht wordt vastgesteld overeenkomstig de Brussel I verordening of, in voorkomend geval, op grond van het Verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken (Verdrag van

Lugano).

Het doel van de bedoelde wijzigingen van de Brussel I verordening is tweeledig. In de eerste plaats moeten de wijzigingen voor afstemming zorgen tussen het verdrag en de Brussel I verordening. Met de totstandkoming van het verdrag, is aan het Gerecht exclusieve bevoegdheid toegekend ten aanzien van zaken die onder het verdrag vallen. In die gevallen zijn de nationale gerechten, ten aanzien waarvan de Brussel I Verordening regels stelt, niet langer bevoegd. Daardoor is het mogelijk dat, ten gevolge van de interne bevoegdheidsverdeling binnen het eengemaakt octrooigerecht (artikel 33 van het verdrag) een verweerder tegenover een afdeling moet verschijnen in een andere lidstaat dan de lidstaat van het gerecht dat volgens de Brussel I Verordening bevoegd zou zijn. Deze verandering van territoriale bevoegdheid moet in de Brussel I Verordening in de tekst van deze verordening aangegeven. In de tweede plaats moeten de wijzigingen een oplossing bieden voor het bijzondere punt van de bevoegdheidsregels ten aanzien van verweerders uit landen buiten de EU.

Het bovenstaande is in de artikelen 71bis tot en met quinquies van de Brussel I verordening opgenomen.

3.4. Nationaalrechtelijke bepalingen

De rechtsmacht van de Nederlandse rechter in civiele zaken is geregeld in het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering. Artikel 1 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) bepaalt dat de rechtsmacht van de Nederlandse rechter wordt beheerst door de bepalingen van de eerste afdeling van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, tenzij er op grond van een verdrag of EG-verordeningen andere regels gelden. Artikel 80 van de Rijksoctrooiwet 1995 regelt vervolgens de exclusieve competentie van de Haagse rechtbank om in eerste aanleg de daar genoemde octrooirechtelijke geschillen te beslechten.

Artikel 1 Rv leidt er derhalve toe dat zaken die op grond van het verdrag onder de exclusieve bevoegdheid van het Gerecht vallen, - op grond van artikel 1 Rv - niet onder de rechtsmacht van de Nederlandse rechter vallen. Dit behoeft derhalve strikt genomen niet nader wettelijk geregeld te worden. Desondanks wordt hiervoor wel een nadere bepaling opgenomen. Zie hiervoor de toelichting bij artikel I, onderdeel X.

Omdat de Nederlandse rechter in die gevallen geen rechtsmacht heeft, kan ook de exclusieve bevoegdheid van de rechtbank Den Haag, zoals opgenomen in artikel 80 van de Rijksoctrooiwet 1995, zich niet tot die gevallen uitstrekken. Artikel 80 behoeft om die reden derhalve evenmin wijziging. Wel wordt artikel 80 om een andere reden gewijzigd: zie hiervoor de toelichting bij artikel I, onderdeel Y.

3.5. Koninkrijksaspecten

Het Europees octrooi met eenheidswerking en het Eengemaakt octrooigerecht zullen alleen in het Europees deel van Nederland effect hebben en derhalve niet Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland. De gevolgen hiervan worden in het nieuwe artikel 50a geregeld. Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel I, onderdeel J.

3.6. Materieelrechtelijke bepalingen

3.6.1. Harmonisatie met de materieelrechtelijke bepalingen van het verdrag

Hierboven is toegelicht dat de rechtstreeks werkende materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag niet in de Rijksoctrooiwet 1995 behoeven te worden opgenomen. Ook verplicht het Rechtspraakverdrag er niet toe om de materieelrechtelijke bepalingen uit de Rijksoctrooiwet 1995 (al dan niet woordelijk) in overeenstemming te brengen met het Rechtspraakverdrag. Immers, in zaken die tot de bevoegdheid van het Eengemaakt octrooigerecht (hierna: EOG) behoren en aan haar worden voorgelegd zal het EOG de materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag toepassen. Zoals hierboven is uiteengezet, zal, in zaken die tot de bevoegdheid van de nationale rechter behoren en aan deze worden voorgelegd, de nationale rechter de materieelrechtelijke bepalingen van de Rijksoctrooiwet 1995 toepassen. In de rechtspraak is evenwel discussie ontstaan of de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 niet toch in overeenstemming zou moeten worden gebracht, zowel wat inhoud als redactie betreft, met de tekst van het Rechtspraakverdrag. Alvorens hierop in te

gaan, wordt opgemerkt dat de verschillen tussen de wet en het verdrag niet erg groot zijn. Om dit inzichtelijk te maken, zullen in het onderstaande de bepalingen uit wet en verdrag met elkaar worden vergeleken. Uit die analyse zal blijken dat de bepalingen van de ROW 1995 goeddeels overeenkomen met de bepalingen van het Rechtspraakverdrag. Dit bevreemdt niet, omdat het Rechtspraakverdrag goeddeels is gebaseerd op de tekst van de Gemeenschapsoctrooiverdragen 1975 en 1989. Hoewel deze verdragen nooit in werking zijn getreden, is de Rijksoctrooiwet (de voorloper van de Rijksoctrooiwet 1995) hiermee wel in overeenstemming gebracht². De onderstaande analyse heeft derhalve, voor zover de bepalingen zowel in de Gemeenschapsoctrooiverdragen als het Rechtspraakverdrag voorkomen, al eerder - in het kader van de harmonisering van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975 - plaatsgevonden en is terug te vinden in de desbetreffende kamerstukken³. Deze harmonisering heeft ook in andere lidstaten plaatsgehad. Uit onderstaande analyse zal blijken dat, voor zover er verschillen bestaan, deze, op enkele onderdelen na, redactioneel van aard zijn. Deze leiden niet tot een andere beschermingsomvang van het octrooi. Deze verschillen kunnen als volgt nader worden geduid:

- Inhoudelijke verschillen (ontbreken corresponderende bepaling)

Op twee onderdelen bestaan er inhoudelijke verschillen tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995. Het Rechtspraakverdrag kent twee uitzonderingen op de rechten van de octrooihouder die de Rijksoctrooiwet 1995 niet kent, namelijk de apothekersvrijstelling (artikel 27, onderdeel e) en de decompilatievrijstelling (artikel 27, onderdeel k). De apothekersvrijstelling maakte ook onderdeel uit van de Gemeenschapsoctrooiverdragen, is opgenomen in de Rijksoctrooiwet, maar is nooit in werking getreden en komt - om die reden - niet voor in de wet. De decompilatievrijstelling is een nieuwe uitzondering op de rechten van de octrooihouder en kwam niet voor in de Gemeenschapsoctrooiverdragen en is - om die reden - niet opgenomen in de Rijksoctrooiwet.

- Inhoudelijke verschillen (afwijkende nationale bepalingen)

Artikel 25, onderdeel b, en artikel 27, onderdelen f en g, kennen wel een corresponderende bepaling in de Rijksoctrooiwet 1995, maar wijken daarvan - op enkele onderdelen - af. Deze verschillen blijken, bij nadere beschouwing, materieel van aard te zijn. De wetgever heeft hierin destijds, bij de harmonisering met het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975, een keuze gemaakt die - naar huidige inzichten - heeft geleid tot een verschil tussen de wet en het Gemeenschapsoctrooiverdrag, en als gevolg daarvan ook het daarop gebaseerde Rechtspraakverdrag en de wet.

- Redactionele verschillen

Zowel de redactie als de opbouw van de bepalingen van het Rechtspraakverdrag verschillen van die van de Rijksoctrooiwet 1995. Deze verschillen zijn niet inhoudelijk van karakter.

Vanuit de Rechtspraak is de wens naar voren gebracht om de Rijksoctrooiwet 1995 volledig aan te passen aan de tekst van het Rechtspraakverdrag. Dit zou kunnen worden bereikt door de tekst woordelijk over te nemen in de wet, dan wel in de wet naar de tekst van het Rechtspraakverdrag te verwijzen. Hiervoor zijn verschillende argumenten genoemd.

² Rijkswet van 29 mei 1987 tot wijziging van de Rijksoctrooiwet (Stb. 1987, 316), zoals gedeeltelijk in werking getreden bij Besluit van 27 oktober 1987, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet (Stb. 1987, 491), bij Besluit van 22 oktober 1990, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet alsmede van het Besluit van 25 september 1990 (Stb. 510) tot wijziging van het Octrooiereglement (Stb. 1979, 62) en bij Besluit van 21 december 1990 tot wijziging van het besluit van 22 oktober 1990 (Stb. 543), houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet alsmede van het Besluit van 25 september 1990 (Stb. 510) tot wijziging van het Octrooiereglement (Stb. 1979, 62).

³ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3.

- Hetzelfde recht wordt toegepast, ongeacht of de zaak aan het EOG of de nationale rechter wordt voorgelegd. Dit is in het bijzonder van belang gedurende de overgangperiode. Tijdens de overgangperiode kunnen zaken met betrekking tot Europese octrooien en aanvullende beschermingscertificaten ook worden voorgelegd aan de nationale rechter. Tevens bestaat de mogelijkheid de rechtsmacht van het EOG voor Europese octrooien uit te sluiten (opt-out). In zaken die aan het EOG worden voorgelegd, zullen de artikelen 25 tot en met 30 van het Rechtspraakverdrag worden toegepast. Indien de zaak aan de Nederlandse rechter wordt voorgelegd, zal de Rijksoctrooiwet 1995 worden toegepast. Bij inhoudelijke verschillen tussen verdrag en wet kunnen partijen, afhankelijk van de gemaakte forumkeuze (de nationale rechter of het EOG), met andere materieelrechtelijke bepalingen worden geconfronteerd, dan wel daar hun keuze op afstemmen. Dit is onwenselijk. Het is zowel in het belang van de octrooihouder als van een derde die met vorderingen inzake inbreuk op een octrooirecht te maken kan krijgen, dat het geen verschil maakt welk recht in een concreet geval van toepassing is.
- Het is voor de gebruikers van de wet praktischer: één tekst, of men nu procedeert voor het EOG of voor de nationale rechter.
- Het is in één oogopslag, zonder nadere analyses, duidelijk dat de wet overeenstemt met het Rechtspraakverdrag. Dat is bij de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 niet het geval, wat leidt tot rechtsonzekerheid. In het verleden is het in een aantal gevallen noodzakelijk gebleken dat de rechter vaststelde dat de wet overeenstemde met het Gemeenschapsoctrooiverdrag. Het is beter als dit uit de wet zelf blijkt. Er ontstaat meer harmonisatie met het octrooirecht in de ons omringende landen. Deze landen hebben bij de harmonisering met de Gemeenschapsoctrooiverdragen nauwer aangesloten bij de tekst van die verdragen dan Nederland destijds.
- Het biedt voordelen voor de verdere rechtsontwikkeling in Nederland. Bij woordelijke overeenstemming van de wet met het Rechtspraakverdrag kunnen uitspraken van het EOG over de uitleg van de materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag gemakkelijker gevolgd worden door de Nederlandse rechter.
- Er is thans - anders dan bij de harmonisatie met de Gemeenschapsoctrooiverdragen - een grotere noodzaak tot harmonisatie, want deze zijn nooit in werking getreden, anders dan - naar verwachting - het Rechtspraakverdrag.

De regering onderschrijft, vanwege de hierboven genoemde redenen, dat inhoudelijke verschillen tussen de Rijksoctrooiwet 1995 en het Rechtspraakverdrag voorkomen moeten worden. Bij de besluitvorming of ook een verdergaande harmonisatie gewenst is, in de vorm van redactionele aanpassingen, heeft de regering de volgende scenario's overwogen.

Scenario 1

Er wordt volstaan met het aanpassen van inhoudelijke verschillen tussen wet en verdrag.

Scenario 2

Als scenario 1, maar hierbij worden ook bepalingen in de wet in overeenstemming gebracht met het Rechtspraakverdrag indien deze dermate redactioneel afwijken dat - ook na uitleg - twijfel zou kunnen ontstaan over de inhoudelijke overeenstemming tussen wet en verdrag en daarmee tot rechtsonzekerheid.

Scenario 3

Als scenario 1 en 2, maar hierbij worden ook zuiver redactionele verschillen aangepast (tenzij dit, gelet op de aard van de bepaling, niet mogelijk is).

Scenario 4

Als scenario 1 en 2, maar hierbij wordt in de wet slechts verwezen naar de bepalingen uit het Rechtspraakverdrag.

De regering kiest voor scenario 3. Naast de voordelen die ook scenario 1 en 2 bieden, biedt dit -

aanvullend - voor de gebruikers van de wet en het verdrag belangrijke voordelen, zoals hierboven genoemd. Het is bovendien toekomstbestendig, in die zin dat het de Nederlandse rechter in staat stelt jurisprudentie van het EOG direct te vertalen naar de nationale rechtspraak. Ofschoon de nationale rechter niet gehouden is de uitspraken van het EOG te volgen, is het de verwachting dat het EOG in belangrijke mate richtinggevend zal zijn voor de verdere ontwikkeling van het nationale octrooirecht van de bij het verdrag aangesloten lidstaten. De regering kiest er niet voor om in de wet te verwijzen naar de tekst van het Rechtspraakverdrag. Dit komt de leesbaarheid niet ten goede, wekt de suggestie dat het verdrag als zodanig ook geldt voor Rijsoctrooien, en het is ook niet in alle gevallen mogelijk, gelet op de aard van de bepaling. Het is voorts niet wenselijk dat partijen uit Sint Maarten, Curaçao en Caribisch Nederland, voor welke gebieden het verdrag niet geldt, het voor hen toepasselijke recht niet woordelijk in de wet kunnen terugvinden, maar worden verwezen naar een verdrag dat op hen niet van toepassing is. Bovenstaande keuze leidt ertoe dat ook in gevallen waar de huidige tekst van de wet wellicht redactioneel zuiverder is, omwille van de voordelen die een een-op-een aansluiting bij de tekst van het verdrag biedt, de tekst van het verdrag zal worden gevolgd. Naar het oordeel van de regering leidt dit er niet toe dat de bestaande jurisprudentie over de Rijsoctrooiwet 1995 zijn gelding verliest. Immers, zoals hieronder nader zal worden toegelicht, de verschillen tussen wet en verdrag zijn gering. Uiteraard kunnen toekomstige uitspraken van het EOG, indien deze worden gevolgd door de nationale rechter, tot (een andere) rechtsontwikkeling leiden.

De overname van de tekst van het verdrag in de wet leidt er ook toe dat de keuzes van inhoudelijke aard die de regering destijds heeft gemaakt bij de harmonisatie met het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1975 thans worden herzien. Bij de bespreking van de desbetreffende artikelen wordt dit nader besproken.

Onderstaand wordt per artikel uit het Rechtspraakverdrag aangegeven met welk artikel uit de Rijsoctrooiwet 1995 dit correspondeert en of de verschillen redactioneel of inhoudelijk van aard zijn. In verband met de leesbaarheid, wordt het resultaat daarvan in verkorte vorm in een tabel vevat. Tevens wordt in een transponeringstabel aangegeven op welke wijze de artikelen van het Rechtspraakverdrag in de Rijsoctrooiwet 1995 zullen worden opgenomen en tot welke andere wijzigingen dit leidt in de huidige tekst van de wet. Hierdoor wordt duidelijk op welke wijze de huidige wet inhoudelijk en redactioneel verandert door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag. Deze analyse wordt per artikel voorafgegaan door een passage over de vertaling van het Rechtspraakverdrag. Het Rechtspraakverdrag is reeds gepubliceerd in het Tractatenblad (Trb. 2013, 92). De Nederlandse vertaling daarvan zal echter op onderdelen worden verbeterd. In het navolgende zal, indien dit omwille van de duidelijkheid noodzakelijk is, per artikel worden aangegeven op welke wijze de vertaling van het desbetreffende artikel zal worden gewijzigd.

Artikel EOG verdrag	ROW95	Verschillen	Aanpassingen ROW95
Recht om de directe toepassing van de uitvinding te verbieden (artikel 25)			
Artikel 25, aanhef	Artikel 53, eerste lid, aanhef	Redactioneel	Nee
Artikel 25, onderdeel a	Artikel 53, eerste lid, onderdeel a	Redactioneel	Nee
Artikel 25, onderdeel b	Artikel 53, eerste lid, onderdeel b (eerste deel)	Inhoudelijk (heroverweging)	Ja
Artikel 25, onderdeel c	Artikel 53, eerste lid, onderdeel b	Redactioneel	Nee

Recht om de indirecte toepassing van de uitvinding te verbieden (artikel 26)			
Artikel 26, eerste lid	Artikel 73, eerste lid (ten dele)	Redactioneel	Nee
Artikel 26, tweede lid	Artikel 73, tweede lid	Redactioneel	Nee
Artikel 26, derde lid	Artikel 73, eerste lid (ten dele)	Redactioneel	Nee
Beperking van de werking van een octrooi (artikel 27)			
Artikel 27, onderdeel a	Artikel 53, eerste lid, onderdeel a en b, artikel 73, eerste lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel b	Artikel 53, derde lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel c	Artikel 53b, tweede lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel d	Artikel 53, vierde lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel e	-	Inhoudelijk (nieuw, inwerkingtreding)	Ja
Artikel 27, onderdeel f	Artikel 54, onderdeel a	Inhoudelijk (heroverweging)	Ja
Artikel 27, onderdeel g	Artikel 54, onderdeel b	Inhoudelijk (heroverweging)	Ja
Artikel 27, onderdeel h	Artikel 54, onderdeel c	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel i	Artikel 53c eerste lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel j	Artikel 53c, tweede lid	Redactioneel	Nee
Artikel 27, onderdeel k	-	Inhoudelijk (nieuw)	Ja
Artikel 27, onderdeel l	Artikel 53, onderdeel b	Redactioneel	Nee
Recht van voorgebruik van de uitvinding (artikel 28)			
Artikel 28	Artikel 55	N.v.t.	Nee
Uitputting van de aan het Europees octrooi verbonden rechten (artikel 29)			
Artikel 29	Artikel 53, vijfde lid	Redactioneel	Nee

Effecten van aanvullende beschermingscertificaten (artikel 30)			
Artikel 30	Artikel 90 t/m 98	Redactioneel	Nee

In het artikelsgewijze deel zal nader worden ingegaan op de verschillende artikel van het verdrag en de plaats die deze in de Rijsoctrooiwet 1995 hebben gekregen.

3.6.2. Europees octrooi met eenheidswerking als deel van het vermogen

Artikel 7, eerste lid, van de verordening eenheidsoctrooibeschermt bepaalt dat een Europees octrooi met eenheidswerking als deel van het vermogen in zijn geheel en in alle deelnemende lidstaten wordt behandeld, als een nationaal octrooi van een van de deelnemende lidstaten.

Deze bepaling werkt op grond van deze verordening rechtstreeks en behoeft geen implementatie, noch is - zoals hieronder wordt toegelicht - aanpassingswetgeving noodzakelijk. De regering komt tot deze conclusie na analyse van de bepalingen uit de Rijsoctrooiwet 1995 en vergelijking met de vermogensrechtelijke regeling van gemeenschapsmerken, gemeenschapsmodellen alsmede gemeenschapskwekersrechten. Voor deze rechten geldt een min of meer vergelijkbare regeling, zie artikel 16 van verordening (EG) nr. 207/2009 van de Raad van 26 februari 2009 inzake het Gemeenschapsmerk, artikel 27 van verordening (EG) nr. 6/2002 van de Raad van 12 december 2001 betreffende Gemeenschapsmodellen en artikel 22 van verordening (EG) nr. 2100/94 van de Raad van 27 juli 1994 inzake het communautaire kwekersrecht. Noch het Benelux-verdrag inzake de intellectuele eigendom (merken en tekeningen of modellen), noch de Zaaizaad- en plantgoedwet 2005 kent bepalingen ter implementatie van deze vermogensrechtelijke regeling. De regering zet deze bestaande systematiek voort en zal ook in de Rijsoctrooiwet 1995 geen vermogensrechtelijke bepalingen inzake Europese octrooien met eenheidswerking opnemen.

Indien op de indieningsdatum van een Europese octrooiaanvraag de verblijfplaats, hoofdvestiging of vestiging van de aanvrager in het Europese deel van Nederland lag, wordt op grond van artikel 7, eerste lid, van de verordening eenheidsoctrooibeschermt, het daaruit voortgekomen Europees octrooi met eenheidswerking als deel van het vermogen behandeld overeenkomstig een octrooi onder de Rijsoctrooiwet 1995. Dit brengt met zich, dat naast alle vermogensrechtelijke bepalingen uit de Rijsoctrooiwet 1995, ook onder meer het Burgerlijk Wetboek van toepassing zal zijn, zoals artikel 3:84, eerste lid, inzake overdracht en artikel 3:98 inzake de vestiging, overdracht en afstand van beperkte rechten.

In de meeste gevallen zijn de vermogensrechtelijke bepalingen zoals die uit de Rijsoctrooiwet 1995 en het Burgerlijk Wetboek zonder meer letterlijk toepasbaar. In een enkel geval zijn de bepalingen toepasbaar met inachtneming van enkele bijzonderheden die te maken hebben met registraties in verband met het Europese octrooi met eenheidswerking. Daar waar bepaald is dat een inschrijving in het octrooiregister, bedoeld in artikel 19 van de Rijsoctrooiwet 1995, kan geschieden om werking tegenover derden te verzekeren – bijvoorbeeld in het geval van een overdracht of verpanding van een octrooi onder de Rijsoctrooiwet 1995, kan de akte op grond van artikel 65, derde lid, respectievelijk artikel 67, eerste lid, in het octrooiregister worden ingeschreven – zullen voor Europese octrooien met eenheidswerking de stukken in het register voor eenheidsoctrooibeschermt, bedoeld in artikel 2, onderdeel e, van de verordening eenheidsoctrooibeschermt, moeten worden ingeschreven. Ook bijvoorbeeld het beslag op een Europees octrooi met eenheidswerking zal overeenkomstig artikel 68, eerste lid, in het register voor eenheidsoctrooibeschermt moeten worden ingeschreven een gelegd beslag kan in het register voor eenheidsoctrooibeschermt worden doorgehaald overeenkomstig artikel 68, vierde lid, van de Rijsoctrooiwet 1995.

Ook andere, over de Rijsoctrooiwet 1995 verspreide vermogensrechtelijke derdenbeschermingsbepalingen zullen van overeenkomstige toepassing zijn op Europese octrooien met eenheidswerking. In geval van inschrijving van een licentie op een Europees octrooi met

eenheidswerking in het register voor eenheidsoctrooibeschermering, is deze op grond van de tweede zin van artikel 56, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 ook tegenover derden geldig. In geval van een vervreemding van het Europees octrooi met eenheidswerking dient derhalve de nieuwe octrooihouder een in het register voor eenheidsoctrooibeschermering ingeschreven licentie te respecteren.

Ook de opeising van een Europees octrooi met eenheidswerking zal (net als de opeising van een octrooi onder de Rijksoctrooiwet 1995) geschieden overeenkomstig artikel 78 van de Rijksoctrooiwet 1995. Overeenkomstig het tweede lid van artikel 78 zal de dagvaarding in het register voor eenheidsoctrooibeschermering moeten worden ingeschreven. Overeenkomstig artikel 78, achtste lid, zal op verzoek van de meest gereede partij de eindbeslissing in het register voor eenheidsoctrooibeschermering worden aangetekend.

In geval van een nietigheidsvordering, ingesteld tegen een Europees octrooi met eenheidswerking, zal het betreffende processtuk waarin de vernietiging wordt gevorderd, overeenkomstig artikel 75, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, in het register voor eenheidsoctrooibeschermering moeten worden ingeschreven, aangezien artikel 75, vierde lid, derden, zoals latere verkrijgers en pandhouders, mits te goeder trouw, beoogt te beschermen. Zie eveneens de toelichting op het nieuwe artikel 50a, eerste lid.

Overeenkomstig artikel 58, eerste lid, zullen dagvaardingen voor de verlening van dwanglicenties als bedoeld in artikel 57, tweede, vierde, vijfde en zesde lid, voor Europese octrooien met eenheidswerking in het register voor eenheidsoctrooibeschermering worden ingeschreven. Ook de in kracht van gewijsde gegane rechterlijke uitspraak over de gevorderde dwanglicentie, alsmede een beluit als bedoeld in artikel 57, eerste lid, inzake de verlening van een licentie bij besluit van de Minister van Economische Zaken zullen overeenkomstig artikel 58, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 in het register voor eenheidsoctrooibeschermering worden ingeschreven.

4. Regeldruk

Uit dit wetsvoorstel vloeien geen administratieve lasten of nalevingskosten voort. Voor de goede orde zij opgemerkt dat het in artikel I, onderdeel E, opgenomen artikel 23a1 slechts de mogelijkheid biedt om aan bestaande verplichtingen op een later tijdstip te voldoen. Ook voor artikel I, onderdeel V, geldt dat het voorgestelde artikel 75a niet leidt tot administratieve lasten of nalevingskosten omdat slechts de grondslag van de lasten verschuift, de verplichting zelf blijft ongewijzigd.

5. Uitvoering

De gevolgen voor de uitvoering hangen samen met de invoering van het in artikel I, onderdeel E, opgenomen artikel 23a1 en het in artikel I, onderdeel J, opgenomen artikel 50a. De automatisering rond het octrooieregister zal moeten worden aangepast ter invoering van beide bepalingen en daarnaast zal Octrooiencentrum Nederland de nieuwe procedure uit artikel 23a1 moeten uitvoeren.

6. Gevolgen rechterlijke macht

De gevolgen voor de rechterlijke macht zijn beperkt tot artikel I, onderdeel Y, die een wijziging van artikel 80 behelst. Dit levert een stroomlijning op in de procedures en maakt een snellere behandeling van de zaak mogelijk. Verwezen wordt naar de toelichting bij dit onderdeel.

7. Consultatie

PM

ARTIKELSGEWIJS

Artikel I

Onderdeel A (artikel 1)

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de begripsbepalingen in artikel 1 Rijksoctrooiwet 1995 in alfabetische volgorde te plaatsen. Dit bevordert de toegankelijkheid. Hiertoe dient het eerste onderdeel.

In het tweede onderdeel wordt de definitie van Eengemaakt octrooigerecht toegevoegd, nu dit begrip vaker gehanteerd wordt in de nieuwe artikelen van hoofdstuk 4, paragraaf 1 van de Rijksoctrooiwet 1995. In de begripsbepaling wordt verwezen naar artikel 1 van de Overeenkomst betreffende een eengemaakt octrooigerecht, waar het Eengemaakt octrooigerecht in wordt beschreven. Daarnaast wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om een definitie toe te voegen van proeve van bekwaamheid, die op dit moment in de wet ontbreekt. Hiermee wordt een omissie hersteld.

Onderdelen B en C (artikelen 2a, eerste lid, en tweede lid, onderdeel d, 3, eerste lid, onderdelen d en f, en tweede lid, onderdeel d, 9, vijfde lid, 57, tweede lid, 70, achtste lid, 71, tweede en vierde lid, en 72, tweede en vierde lid)

In de vertaling van het Rechtspraakverdrag is ervoor gekozen de term 'voortbrengsel' te vervangen door 'product'. Zie hiertoe de toelichting bij artikel I, onderdeel L, artikel 25, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, eerste lid, onderdeel a, van de Rijksoctrooiwet 1995. Deze wijziging, die dus ook neerslaat in de nieuwe artikelen van hoofdstuk 4, paragraaf 1 van de Rijksoctrooiwet 1995, worden door ook in de overige artikelen van de wet doorgevoerd.

Onderdelen D, E, I, N, O, P, Q, S, U en W (artikelen 23, vijfde lid, onderdeel e, 50, 55, eerste en derde lid, 56, eerste lid, 59, eerste lid, 66, tweede lid, 70, eerste lid, 71, eerste en tweede lid, 72, eerste en tweede lid, 75, vijfde en zesde lid, 77, eerste lid, aanhef, en 79, eerste lid)

Deze aanpassingen houden verband met de nieuwe indeling van hoofdstuk 4, paragraaf 1, en het vervallen van de term 'uitsluitend recht' en de aanpassing van artikel 73 in dat verband, waarvoor wordt verwezen naar de toelichting bij artikel I, onderdeel L.

Onderdeel E (artikel 23a1)

Hierboven is geschetst dat op grond van artikel 49, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, Europese octrooiën vanaf de dag, waarop overeenkomstig artikel 97, derde lid, van het EOV de vermelding van de verlening is gepubliceerd, dezelfde rechtsgevolgen hebben en aan hetzelfde recht onderworpen zijn als de overeenkomstig artikel 36 van de Rijksoctrooiwet 1995 verleende octrooiën (de zogenoemde rijksoctrooiën). Voorts is aangegeven dat artikel 52 van de Rijksoctrooiwet 1995 bepaalt dat een Europees octrooi moet worden gevalideerd door het indienen van de daar voorgeschreven vertaling bij Octrooiencentrum Nederland. Bij deze vertaling kan het gaan om een vertaling in het Nederlands of Engels van de tekst van het Europees octrooi. Deze verplichting bestaat alleen als het octrooi is verleend in een andere taal dan het Engels. De conclusies van het verleende octrooi moeten altijd in het Nederlands worden vertaald.

Gebeurt dat niet, dan heeft het Europees octrooi, op grond van artikel 52, vierde lid, van de aanvang af, niet de in artikel 49 van de Rijksoctrooiwet 1995 bedoelde rechtsgevolgen gehad. De termijn voor het indienen van deze vertaling is, krachtens de op grond van artikel 52, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 vastgestelde algemene maatregel van rijksbestuur drie maanden na publicatie van de verlening van het Europees octrooi (artikel 23, eerste lid, van het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995). Op grond van artikel 52, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 jo. artikel 6, zesde lid, en artikel 23, derde lid, van het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995, moet er binnen deze drie maanden tevens een bedrag (een zogenoemde taks) worden betaald. Op dit moment is de hoogte van deze taks €25,-. Op grond van artikel 61, tweede lid, is voorts betaling van een zogenaamde instandhoudingstakse verschuldigd. Indien betaling daarvan na de op grond van dit artikel vastgestelde uiterste termijn (vervaldag) plaatsvindt, is op grond van artikel 61, derde lid, een verhoging (boete) verschuldigd. Indien de instandhoudingstakse niet wordt voldaan binnen zes kalendermaanden na de vervaldag, vervalt het octrooi op grond van artikel 62.

De rechtsgevolgen van de registratie van de eenheidswerking van het Europees octrooi, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van verordening 1257/2012, zijn opgenomen in het nieuwe artikel 50a van de Rijksoctrooiwet 1995. Hierin wordt bepaald dat een Europees octrooi, voor zover het gelding heeft in het Europese deel van Nederland, geacht wordt van de aanvang af niet de in de artikelen 53, 54, eerste lid, 54a en 72 bedoelde rechtsgevolgen te hebben gehad, na de registratie van eenheidswerking. Dit geldt derhalve niet voor het Caribisch deel van het Koninkrijk, zoals hieronder wordt aangegeven.

In het Koninkrijk heeft het Europees octrooi derhalve eerst dezelfde rechtsgevolgen als een rijksoctrooi (op grond van artikel 49, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995). Na registratie van de eenheidswerking van het Europees octrooi heeft het octrooi in het Europese deel van Nederland van de aanvang af die rechtsgevolgen niet gehad (artikel 50a van de Rijksoctrooiwet 1995). Vanaf dat moment heeft het Europees octrooi aldaar evenwel eenheidswerking en is de uitvinding derhalve evenzeer beschermd. Deze regimes sluiten derhalve naadloos op elkaar aan.

Het bovenstaande gaat er van uit dat de procedure bij het Europees Octrooibureau voor de registratie van de eenheidswerking zonder problemen verloopt en dat de eenheidswerking daadwerkelijk wordt geregistreerd. Het is, zoals bij elke procedure het geval kan zijn, niet uitgesloten dat er - vanwege een tekortkoming aan de zijde van de aanvrager - iets mis gaat en dat de eenheidswerking niet wordt geregistreerd. Het Europees Octrooibureau zal dan een besluit tot weigering van de eenheidswerking aan de aanvrager verzenden. Hier zij benadrukt, dat - gelet op de (eenvoudige) aard van deze procedure - deze situatie zich, naar verwachting, niet vaak zal voordoen. Deze procedure zal worden vastgelegd in een regeling van het Europees Octrooibureau, welke op dit moment wordt opgesteld. In hoofdlijnen verloopt deze procedure, zoals het er nu naar uitziet, als volgt. Indien een octrooihouder eenheidswerking wenst, dient hij zijn verzoek om eenheidswerking in bij het Europees Octrooibureau, zulks binnen een maand na verlening van het Europees octrooi. Daarbij moet ook de aldaar voorgeschreven vertaling worden overgelegd. Indien de voorgeschreven vertaling niet is ingediend, heeft de octrooihouder een maand de tijd, dit alsnog te doen.

Indien niet aan deze procedure wordt voldaan en de eenheidswerking wordt geweigerd, geniet het Europees octrooi derhalve geen eenheidswerking. Dit doet aan de geldigheid van het Europees octrooi verder niet af. Doordat de eenheidswerking niet is geregistreerd, is artikel 50a van de Rijksoctrooiwet 1995 evenmin van toepassing en blijven de rechtsgevolgen die artikel 49 van de Rijksoctrooiwet 1995 aan het Europees octrooi verbindt, onverminderd van kracht. Hier kan zich evenwel een procedureel probleem voordoen. Immers, zoals hierboven is aangegeven, moet het Europees octrooi binnen drie maanden nationaal worden gevalideerd (indienen vertalingen en betaling van een taks). Hoewel er - in juridische zin - niets aan in de weg staat dat de octrooihouder zijn Europees octrooi nationaal valideert, ook als hij eenheidswerking heeft aangevraagd, ligt het niet voor de hand dat de octrooihouder daartoe is overgegaan, tenzij de octrooihouder ook bescherming wenst voor het Caribisch deel van het Koninkrijk. Een octrooihouder die ervoor kiest om eenheidswerking voor zijn Europees octrooi te laten registeren, heeft er immers geen belang bij om een nationale procedure te volgen en onnodig kosten te maken. Hij wenst immers juist eenheidswerking voor zijn octrooi (aan het verkrijgen waarvan ook kosten zijn verbonden), waardoor het octrooi geldig is in alle aangesloten lidstaten. De octrooihouder wenst daardoor juist geen Europees octrooi dat alleen geldig is in Nederland, dan wel andere landen waarvoor die eenheidswerking ook zou gelden. De procedure voor nationale validatie zal hij derhalve niet willen doorlopen en - als de eenheidswerking wordt verleend - ook niet hoeven te doorlopen. Dit leidt er evenwel toe dat in het geval de eenheidswerking niet wordt geregistreerd én inmiddels de termijn van drie maanden als bedoeld in artikel 52, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 jo artikel 23, eerste en derde lid, van het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 is verstreken, op grond van artikel 52, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 van de aanvang af, niet de in artikel 49 van de Rijksoctrooiwet 1995 bedoelde rechtsgevolgen heeft gehad. Ook in het geval deze termijn nog niet zou zijn verstreken, zou de alsdan nog resterende termijn (om de benodigde vertalingen te maken en in te dienen) te kort kunnen zijn om aan de gestelde verplichtingen te voldoen. Dit speelt niet alleen in Nederland, maar in meer deelnemende landen waarvoor de

eenheidswerking wordt aangevraagd en gebruik hebben gemaakt van de op grond van artikel 65, eerste lid, van het EOV⁴ geboden mogelijkheid om voorschriften te stellen inzake het indienen van vertalingen. Op grond van dit artikel is uitgangspunt dat binnen drie maanden na publicatie van de verlening van het Europees octrooi de vertalingen worden ingediend, maar de betrokken staat kan daarvoor - zo geeft artikel 65 aan - ook een langere termijn vaststellen.

Zonder aanpassing van de bovengenoemde voorschriften zou een octrooihouder bescherming verliezen van een voor het overige volstrekt geldig Europees octrooi. De octrooihouder eindigt in dit geval zonder een octrooi met eenheidswerking en eveneens zonder een nationaal gevalideerd Europees octrooi. Dit zou, naar het oordeel van de regering, een ongewenst en onbillijk gevolg zijn van het enkele feit dat er een gebrek was in zijn verzoek om eenheidswerking. Het zou bovendien tot de situatie kunnen leiden dat aanvragers, vanwege dit risico, ervoor zouden kunnen kiezen om geen gebruik te maken van het nieuwe systeem en geen eenheidswerking aan te vragen. Dit is uiteraard onwenselijk.

De regering kiest er derhalve voor om voor deze gevallen een voorziening te treffen, waardoor de octrooihouder - in het geval het verzoek om eenheidswerking wordt geweigerd - een extra mogelijkheid krijgt om zijn Europees octrooi nationaal te valideren en alsnog de verschuldigde instandhoudingstakse (zonder boete) te voldoen.

Indien de registratie van de eenheidswerking is geweigerd, kunnen zich twee situaties voordien. De octrooihouder voldoet binnen de op grond van de artikelen 52, eerste lid, respectievelijk 61, tweede lid en 62 gestelde termijnen aan zijn op grond van die artikelen vastgestelde verplichtingen. Het Europees octrooi is daarmee nationaal gevalideerd en de verschuldigde instandhoudingstakken zijn voldaan. De in artikel 49, eerste lid, bedoelde rechtsgevolgen blijven in stand. De octrooihouder maakt geen gebruik van de hieronder beschreven procedure.

Indien de octrooihouder niet voldoet binnen de op grond van de artikelen 52, eerste lid, respectievelijk 62 gestelde termijnen aan zijn op grond van die artikelen vastgestelde verplichtingen, is zijn Europees octrooi niet van kracht geworden respectievelijk vervallen. In dit geval is de voorziening van artikel 23a1 (nieuw) van toepassing. De octrooihouder krijgt een extra termijn om alsnog aan de bedoelde verplichtingen te voldoen en maakt gebruik van de hieronder beschreven procedure. Voor de goede orde zij opgemerkt dat deze procedure openstaat vanwege het feit dat de eenheidswerking wordt geweigerd. Het is niet van belang of deze weigering plaatsvond voor of na het verstrijken van de bovenbedoelde termijnen. Het is echter ter keuze van de octrooihouder of hij - indien deze termijnen nog niet zijn verstreken - binnen deze termijnen aan zijn verplichtingen voldoet, of gebruik maakt van de procedure van artikel 23a1 (nieuw). Kiest de octrooihouder er voor om niet binnen de op grond van artikel 52, eerste lid, gestelde termijn zijn vertalingen in te dienen, waardoor het octrooirecht niet langer van kracht is, dan treedt het regime zoals vastgelegd in artikel 23a1 in werking. Hierbij hoort dat binnen de voorgeschreven termijn van twee maanden de vertalingen worden ingediend (en de daarbij behorende takse wordt voldaan) en het voorgeschreven bewijsstuk wordt overgelegd waaruit blijkt dat het verzoek om eenheidswerking is afgewezen. Tevens dient de instandhoudingstakse - indien deze op grond van artikel 61, tweede lid, verschuldigd is - direct te worden voldaan, waarbij de octrooihouder geen boete verschuldigd is. In verband met dit laatste wordt opgemerkt dat in deze

⁴ Artikel 65, eerste lid, luidt:

Elke Verdragsluitende Staat kan, indien het Europees octrooi zoals verleend, gewijzigd of beperkt door het Europees Octrooibureau niet is opgesteld in een van zijn officiële talen, eisen dat de houder van het octrooi aan zijn centrale dienst voor de industriële eigendom een vertaling van die tekst verstrekt in één van die officiële talen naar zijn keuze, of, voor zover de betrokken Staat het gebruik van een bepaalde officiële taal verplicht heeft gesteld, in die taal. De termijn binnen welke de vertaling moet worden ingediend eindigt drie maanden na de datum waarop de vermelding van de verlening, van de instandhouding in gewijzigde vorm of van de beperking van het Europees octrooi wordt gepubliceerd in het Europees Octrooiblad, tenzij de betrokken Staat een langere termijn voorschrijft.

gevallen derhalve niet langer het regime geldt zoals opgenomen in artikel 61, derde lid, jo. artikel 62, waarbij de octrooihouder na de vervaltermijn een boete moet betalen en - indien de octrooihouder niet binnen zes maanden heeft betaald - zijn recht (op grond van artikel 62) vervalt.

De procedure van artikel 23a1 is ontleend aan die van artikel 23 van de Rijsoctrooiwet 1995.

Laatstgenoemd artikel voorziet erin dat bepaalde fouten, in het bijzonder bestaande uit het niet in acht nemen van in de wet genoemde termijnen, onder bepaalde omstandigheden kunnen worden hersteld. Indien deze fout heeft geleid tot verlies van enig recht of rechtsmiddel, kan het bureau op verzoek van de aanvrager of houder van het octrooi de vorige toestand herstellen.

In het geval zoals hierboven beschreven, is eveneens een herstel in de vorige toestand aan de orde. Immers door het niet voldoen aan de gestelde termijnen, is het Europees octrooi van de aanvang af niet van kracht geworden, dan wel komen te vervallen. Deze toestand moet worden hersteld. Artikel 23 is hierop echter - naar het oordeel van de regering - niet van toepassing, althans zou over de toepasselijkheid daarvan twijfel kunnen ontstaan en is derhalve een aparte bepaling (omwille van de rechtszekerheid) noodzakelijk.

De procedure is als volgt.

Het eerste lid (het verzoek)

Vanaf het moment dat de eenheidswerking is geweigerd en de in artikel 52, eerste lid, of artikel 62 bedoelde termijnen zijn verstreken, kan de octrooihouder het bureau verzoeken om herstel in de toestand bedoeld in artikel 49, eerste lid, respectievelijk de toestand voorafgaand aan het verval van het octrooi, bedoeld in artikel 62. Het octrooi herleeft derhalve.

Het tweede lid en derde lid (de termijn en bewijsstukken)

Het verzoek wordt ingediend binnen twee maanden na dagtekening van het besluit tot weigering van de eenheidswerking door het Europees Octrooibureau.

De octrooihouder kan echter tegen dit besluit beroep aantekenen bij het Eengemaakt Octrooigerecht. Hij kan daartoe een verzoek tot vernietiging van dat besluit indienen bij het EOG (Gerecht van eerste aanleg). Hangende de uitkomst van die procedure heeft hij er nog geen belang bij om reeds op dat moment een verzoek tot herstel in de vorige toestand in te dienen. Immers, het EOG kan hem in het gelijk stellen, zodat de eenheidswerking alsnog wordt verleend. Mocht het EOG beslissen dat het besluit van het EOB in stand blijft, en de eenheidswerking derhalve niet wordt verleend, herleeft zijn belang om zijn Europees octrooi nationaal te valideren. In dat geval is het redelijk dat de termijn van twee maanden begint te lopen vanaf dagtekening van de uitspraak van het EOG, waarbij het besluit van het EOB in stand is gelaten.

Hetzelfde geldt mutatis mutandis indien de octrooihouder tegen de beslissing van het Gerecht van eerste aanleg hoger beroep instelt bij het Hof van Beroep van het EOG. De termijn begint in dat geval te lopen vanaf dagtekening van de uitspraak van het EOG waarbij het besluit van het EOB in stand is gelaten. Tevens dient het besluit tot weigering van de eenheidswerking door het EOB, dan wel de uitspraak van het EOG (Gerecht van eerste aanleg dan wel Hof van beroep) te worden overgelegd. Octrooi Centrum Nederland kan aan de hand hiervan eenvoudig nagaan of terecht een beroep wordt gedaan op artikel 23a1 en of binnen de in dit artikel gestelde termijn van twee maanden alsnog de voorgeschreven handelingen worden verricht.

Het vierde lid (handelingen bij niet voldoen aan artikel 52, eerste lid)

De octrooihouder verricht gelijktijdig met het verzoek de handelingen als bedoeld in artikel 52, eerste lid. Dit betekent dat de octrooihouder zijn Europees octrooi bij Octrooi Centrum Nederland kan valideren door het indienen van de vertalingen. Voor de goede wordt opgemerkt dat het Europees octrooi alsdan niet alleen van kracht wordt in het Europese deel van Nederland, maar ook in Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). De overige leden van artikel 52 zijn van overeenkomstige toepassing, voor zover de aard van de bepaling zich daar niet tegen verzet, wat het geval is bij artikel 52, vierde lid (artikel 23a1, vierde lid, onderdeel a). Indien op het tijdstip van indienen van het verzoek tevens de jaarlijkse instandhoudingstakse verschuldigd is, dient deze eveneens te worden betaald, zulks binnen vier weken na indiening van het verzoek. De boete die bij betaling van de instandhoudingstaks na de vervaldatum verschuldigd zou zijn op grond van artikel

61, derde lid, is niet verschuldigd (artikel 23a1, vierde lid, onderdeel b).

Het vijfde lid (handelingen bij niet voldoen aan artikel 62)

De octrooihouder voldoet het op grond van artikel 61, tweede lid, verschuldigde bedrag binnen vier weken na indiening van het verzoek. De boete die bij betaling van de instandhoudingstaks na de vervaldatum verschuldigd zou zijn op grond van artikel 61, derde lid, is niet verschuldigd.

Het zesde lid

Het bureau tekent het herstel in de toestand bedoeld in artikel 49, eerste lid, respectievelijk de toestand voorafgaand aan het verval van het octrooi, bedoeld in artikel 62, aan in het octrooiregister.

Voorbeeld

Ter illustratie een voorbeeld, op basis van de volgende gegevens (bij niet naleving van de termijnen gesteld in artikel 52, eerste lid).

- Het besluit tot weigering van de eenheidswerking door het EOB is gedagtekend op 22 februari;
- De instandhoudingstakse moet (op grond van artikel 61, tweede lid) op 31 maart worden voldaan.

Zoals hierboven is aangegeven, dient (binnen vier weken na het indienen van het verzoek tot herstel in de vorige toestand) de instandhoudingstakse te worden voldaan, indien deze bij indiening van het verzoek verschuldigd is.

Indien het verzoek in het bovenstaande voorbeeld op 22 april wordt ingediend, dan moet naast het indienen van de vertalingen tevens de verschuldigde instandhoudingstakse worden voldaan. Hoewel deze instandhoudingstakse na de vervaldag wordt betaald, behoeft de verhoging (boete), bedoeld in artikel 61, derde lid, niet te worden voldaan.

Indien het verzoek echter op 1 maart wordt ingediend, dus voor de vervaldag van de instandhoudingstakse, dan behoeft deze nog niet te worden voldaan. Deze is immers nog niet verschuldigd.

Indien niet is voldaan aan artikel 62 (de situatie bedoeld in artikel 23a1, vijfde lid) is de instandhoudingstakse altijd verschuldigd. Immers het octrooirecht is nu juist vervallen vanwege het niet in acht nemen van de betalingstermijn.

Tussengebruik

Anders dan in artikel 23, vijfde lid, wordt in artikel 23a1 geen bepaling inzake tussengebruik opgenomen. In artikel 23, vijfde lid, is een dergelijke bepaling gerechtvaardigd, omdat een derde er geen rekening mee hoeft te houden dat er een risico bestaat dat het verlies van het octrooirecht wordt hersteld. In dat geval is bescherming van deze derde aan de orde, indien deze in de tussenliggende periode bepaalde handelingen heeft verricht die - indien het octrooi van kracht was geweest - tot de uitsluitende rechten van de octrooihouder zouden behoren. In het onderhavige geval is een bepaling inzake tussengebruik niet nodig. Indien een verzoek om eenheidswerking is ingediend, moet een derde er op bedacht zijn dat, als de eenheidswerking van het Europees octrooi is geweigerd, hetgeen hij kan nagaan in de registers van het EOB, de octrooihouder zijn octrooi alsnog nationaal zal willen valideren. Gelet daarop is er geen reden de derde bescherming te bieden door middel van een bepaling inzake tussengebruik.

Ten overvloede merkt de regering op dat toepassing van artikel 23a1 er niet aan in de weg staat dat - indien de octrooihouder niet in staat is geweest zich te houden aan een van de termijnen uit dit artikel - een verzoek om herstel in de vorige toestand kan worden ingediend als bedoeld in artikel 23, eerste lid.

Onderdelen F en G

Vanwege het invoegen van artikel 23a1 tussen de bestaande artikelen 23 en 23a, wordt laatstgenoemd artikel vernummerd tot artikel 23a2. Alleen op die manier kan een logische opbouw

worden bewerkstelligd. Verwijzingen naar artikel 23a worden overeenkomstig aangepast in onderdeel G.

Onderdelen H (artikel 24, eerste lid, onderdeel e), L (artikelen 54c en 54e), N (artikel 55, derde lid) en R (artikelen 71, eerste lid, en 72, eerste lid)

De artikelen 54c en 54e zijn bepalingen die resterende uit het bestaande hoofdstuk 4, paragraaf 1, te weten de bestaande artikelen 53, tweede en zesde lid en 53c, vierde lid. Deze hebben een logische plek gekregen tussen de bepalingen die verband houden met de harmonisatie met het Rechtspraakverdrag.

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om met betrekking tot de artikelen 24, eerste lid, 54c, 55, derde lid, 71, eerste lid, en 72, eerste lid, beter aan te sluiten bij de tekst van artikel 8 van het Verdrag betreffende de eenmaking van enige beginselen van het octrooirecht (Trb. 1964, 173) en brengt beter tot uitdrukking dat het in de desbetreffende artikelen gaat om de beschermingsomvang van het octrooi.

Onderdeel J (artikel 50a)

Artikel 50a van de Rijsoctrooiwet 1995 regelt de rechtsgevolgen voor een Europees octrooi, indien de eenheidswerking van het octrooi is geregistreerd. Deze rechtsgevolgen zijn anders voor het Europese deel van Nederland, dan voor Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba). Ter toelichting dient het volgende.

Huidige situatie

Op grond van artikel 49, eerste lid, van de Rijsoctrooiwet 1995, hebben Europese octrooien vanaf de dag, waarop overeenkomstig artikel 97, derde lid, van het EOV de vermelding van de verlening is gepubliceerd, dezelfde rechtsgevolgen en zijn zij aan hetzelfde recht onderworpen als de overeenkomstig artikel 36 van de Rijsoctrooiwet 1995 verleende octrooien (de zogenoemde rijsoctrooien). Dit betekent dat na verlening door het Europees Octrooibureau van een Europees octrooi voor het Koninkrijk der Nederlanden en de publicatie daarvan, het Europees octrooi binnen het Koninkrijk geldig is in:

- het land Nederland, zijnde het Europese deel daarvan;
- het land Nederland, onderdeel Caribisch Nederland bestaande uit de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba;
- en de landen Curaçao en Sint Maarten.

Op grond van artikel 113 van de Rijsoctrooiwet 1995 is een Europees octrooi, evenmin als een rijsoctrooi, geldig in het land Aruba.

Artikel 52 van de Rijsoctrooiwet 1995 bepaalt voorts dat een Europees octrooi moet worden gevalideerd door het indienen van de daar voorgeschreven vertaling bij Octrooicentrum Nederland. Gebeurt dat niet, dan heeft het Europees octrooi, op grond van artikel 52, vierde lid, van de aanvang af, niet de in artikel 49 van de Rijsoctrooiwet 1995 bedoelde rechtsgevolgen gehad.

Situatie na inwerkingtreding wetwijziging en unitair octrooi pakket

De hierboven beschreven situatie wijzigt na inwerkingtreding van dit wetsvoorstel en het unitair octrooi pakket ten dele, indien voor een Europees octrooi eenheidswerking is geregistreerd. Op grond van artikel 4, eerste lid, van verordening (EU) nr. 1257/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2012 tot het uitvoering geven aan nauwere samenwerking op het gebied van de instelling van eenheidsoctrooibeschermt (hierna: verordening 1257/2012), verkrijgt een Europees octrooi met eenheidswerking rechtskracht in de deelnemende lidstaten op de datum van de publicatie door het Europees Octrooibureau van de vermelding van de verlening van het Europees octrooi in het Europees Octrooiblad. Op grond van artikel 4, tweede lid, van verordening 1257/2012, nemen de deelnemende lidstaten de nodige maatregelen om te verzekeren dat, wanneer de eenheidswerking van een Europees octrooi is geregistreerd en zich uitstrekt tot hun grondgebied, dat Europees octrooi geacht wordt niet als een nationaal octrooi van kracht te zijn geworden op hun grondgebied op de

datum van de publicatie van de vermelding van de verlening in het Europees Octrooiblad. Aan de op grond van artikel 4, tweede lid, van verordening 1257/2012 op het Koninkrijk rustende verplichting, voor zover het het Europese deel van Nederland betreft, wordt thans uitvoering gegeven in artikel 50a. In artikel 50a wordt immers bepaald dat een Europees octrooi geacht wordt van de aanvang af niet de in de artikelen 53, 54, eerste lid, 54a en 72 bedoelde rechtsgevolgen te hebben gehad, na de registratie van eenheidswerking in het register voor eenheidsoctrooibeschermt, bedoeld in artikel 3, eerste lid, van verordening 1257/2012. In artikel 50a is - wat terminologie betreft - aansluiting gezocht bij artikel 50, eerste lid en artikel 52, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, waar eveneens wordt gesproken over *van de aanvang af niet de bedoelde rechtsgevolgen heeft gehad*. Op grond van artikel 49, eerste lid, is dit het moment waarop overeenkomstig artikel 97, derde lid, van het EOV de vermelding van de verlening is gepubliceerd. Dit stemt derhalve overeen met het tijdstip, zoals genoemd in artikel 4, tweede lid, van verordening 1257/2012, waar eveneens gesproken wordt over de datum van de publicatie van de vermelding van de verlening in het Europees Octrooiblad. Op grond van artikel 3, eerste lid, van verordening 1257/2012 geniet een Europees octrooi dat met dezelfde set conclusies ten aanzien van alle deelnemende lidstaten is verleend, eenheidswerking in de deelnemende lidstaten, mits de eenheidswerking ervan is geregistreerd in het register voor eenheidsoctrooibeschermt. Hoewel een Europees octrooi voor het gehele Koninkrijk wordt verleend, geldt de eenheidswerking op grond van artikel 3, eerste lid, niet voor het gehele Europees octrooi dat voor ons Koninkrijk is verleend. Immers verordening 1257/2012 geldt, net als andere wetgeving van de Europese Unie, alleen voor het Europese deel van Nederland, derhalve niet voor het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), noch in Curaçao en Sint Maarten. Om die reden kan op grond van deze verordening alleen eenheidswerking worden verleend aan het Europees octrooi voor het Europese deel van Nederland. Dit leidt er ook toe dat de verplichting voor het Koninkrijk op grond van artikel 4, tweede lid, van verordening 1257/2012, alleen kan gelden voor dat deel van het Europees octrooi dat in het Europese deel van Nederland van kracht is. Het deel van het Europees octrooi dat van kracht is in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten wordt door dit artikel niet geraakt en blijft derhalve van kracht. Om die reden is artikel 50a alleen van toepassing voor het Europese deel van Nederland. Het Europees octrooi blijft, ook na geregistreeerde eenheidswerking, onverminderd van kracht in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten. Door registratie van eenheidswerking splitst het Europees octrooi dat is verleend voor het Koninkrijk in twee afzonderlijke delen. Na registratie van eenheidswerking is het ene deel onderdeel geworden van het octrooi met eenheidswerking, terwijl het andere deel blijft voortbestaan als een Europees octrooi dat in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten bescherming biedt.

Behalve dat de gelding van het Europees octrooi beperkt is tot het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten, is het octrooi voor het overige gelijk aan een gewoon Europees octrooi. Dit betekent onder meer:

- dat het octrooi moet zijn gevalideerd overeenkomstig artikel 52 door het indienen van de daar voorgeschreven vertaling bij Octrooi Centrum Nederland;
- dat jaarlijks instandhoudingstaksen overeenkomstig artikel 61 moeten worden betaald;
- dat het octrooi kan worden overgedragen overeenkomstig artikel 65 en de overdracht in het (Nederlandse) octrooi register kan worden ingeschreven; en
- dat het octrooi kan worden gehandhaafd door de octrooihouder overeenkomstig artikel 70 en derden nietigheidsacties overeenkomstig artikel 75 kunnen instellen.

Door de splitsing is het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten onafhankelijk geworden van het overeenkomstige Europees octrooi met eenheidswerking.

Voor beide octrooien worden afzonderlijk instandhoudingstaksen betaald, voor het octrooi met eenheidswerking bij het Europees Octrooi bureau (zie artikel 9, eerste lid, onderdeel e, van verordening 1257/2012), voor het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten bij Octrooi Centrum Nederland (zie artikel 61, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995). Beide octrooien vervallen logischerwijze ook onafhankelijk van elkaar. Zodra bij Octrooi Centrum Nederland geen instandhoudingstakse meer wordt

betaald, vervalt het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten en zodra bij het Europees Octrooibureau geen instandhoudingstakse wordt betaald, vervalt het Europees octrooi met eenheidswerking. De onafhankelijkheid tussen beide octrooien is vanzelfsprekend niet volledig. Immers, indien het Europees octrooi tijdens de oppositieprocedure door het Europees Octrooibureau wordt herroepen of op grond van artikel 105b, tweede lid, van het EOv wordt beperkt of herroepen, raakt dit zowel het Europees octrooi met eenheidswerking als het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten.

Ook de geschillen inzake beide octrooien worden door een andere rechter beoordeeld. Geschillen inzake het Europees octrooi met eenheidswerking behoren, op grond van artikel 32, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag, behoudens de restbevoegdheid van de nationale rechter, tot de bevoegdheid van het Eengemaakt Octrooigerecht. De bevoegdheid inzake geschillen over het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten, omdat het Rechtspraakverdrag alleen van toepassing is in het Europese deel van Nederland, wordt beheerst door de artikelen 80 en 83 van de Rijksoctrooiwet 1995. Dit laat onverlet dat, indien dit door partijen in het geding is gebracht, een oordeel van het Eengemaakt Octrooigerecht, bijvoorbeeld inzake de nietigheid van een Europees octrooi met eenheidswerking, van invloed kan en - indien de aard van de vordering zich daartegen niet verzet - naar verwachting ook zal zijn inzake een geschil over het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten, indien daarover de ter zake bevoegde Nederlandse rechter een oordeel zal moeten geven. De spiegelbeeldige situatie kan zich evenzeer voordoen, waarbij een uitspraak van de Nederlandse rechter, bijvoorbeeld inzake de nietigheid van een Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten, van invloed kan zijn op een geschil over Europees octrooi met eenheidswerking bij het Eengemaakt Octrooigerecht. De terzake bevoegde rechters, het EOG dan wel de Nederlandse rechter, zijn echter niet gehouden de respectieve uitspraken te volgen en zullen zich zelfstandig een oordeel moeten vormen.

Het bovenstaande volgt logischerwijze uit de op Europese octrooien en Europese octrooien met eenheidswerking van toepassing zijnde regelgeving. De regering heeft zich, hoewel de Europese regelgeving daartoe niet verplicht, maar gelet op de hierboven geschetste gevolgen, de vraag gesteld of ook het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten, zou moeten komen te vervallen nadat (voor het Europese deel van Nederland) eenheidswerking is geregistreerd. De regering is van oordeel dat een dergelijke keuze in strijd zou komen met artikel 168 van het EOv, en ook overigens onwenselijk zou zijn. Ter toelichting dient het volgende. Een Europees octrooi heeft op grond van artikel 168 van het EOv eveneens rechtsgevolgen in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten. Het laten vervallen van het Europees octrooi voor dit deel van het Koninkrijk zou ertoe leiden dat het Europees octrooi die rechtsgevolgen niet langer zou hebben, waarmee een dergelijke keuze in strijd zou komen met artikel 168 van het EOv.

Door het Europees octrooi in stand te laten voor het Caribisch deel van het Koninkrijk ontstaat derhalve de situatie dat ook na registratie van eenheidswerking bij het Europees Octrooibureau op grond van artikel 3, eerste lid, van verordening 1257/2012, het voor het Koninkrijk der Nederlanden verleende Europees octrooi nog steeds bescherming biedt in het gehele Koninkrijk. Voor het Europese deel van Nederland vloeit de bescherming voort uit de registratie van eenheidswerking op grond van artikel 3, eerste lid, van verordening 1257/2012. Voor het Europees octrooi dat gelding heeft in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten vloeit die bescherming voort uit de Rijksoctrooiwet 1995. Daarmee heeft het octrooi werking in het gehele grondgebied dat het Koninkrijk op grond van artikel 168 van het EOv heeft aangewezen.

Op grond van artikel 3, eerste lid, onderdeel a, van verordening 1257/2012, wordt de eenheidswerking van een Europees octrooi geregistreerd in het register van eenheidsoctrooibeschermt. De vermelding dat het Europees octrooi, waarvan de eenheidswerking is geregistreerd, is verleend, zal echter, op grond van artikel 51, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, reeds in het octrooiregister zijn aangetekend. Om kenbaar te maken dat voor dat Europees octrooi

inmiddels eenheidswerking is geregistreerd, met de daaraan verbonden rechtsgevolgen, is het dienstig de eenheidswerking ook door Octrooiencentrum Nederland te laten aantekenen in het nationale octrooieregister. Tevens zullen voor het Europees octrooi de rechtsgevolgen worden aangetekend die samenhangen met de registratie van de eenheidswerking, namelijk dat het Europees octrooi voor het deel waarvoor geen eenheidswerking is geregistreerd, blijft voortbestaan als een Europees octrooi dat in het Caribisch deel van Nederland (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), Curaçao en Sint Maarten bescherming biedt.

Onderdelen K en M

Vanwege de harmonisatie met de materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag ligt het in de rede de desbetreffende bepalingen in een aparte paragraaf op te nemen. Daarom wordt de bestaande paragraaf 1 (Rechten en verplichtingen van de octrooihouder) gesplitst in twee paragrafen: paragraaf 1 Rechten van de octrooihouder, en paragraaf 1a Voor- en tussengebruik en licenties.

Onderdeel L (artikelen 53, 54, 54a, 54b, 54d 54f en 54g)

In dit onderdeel worden de materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag omgezet naar artikelen in de Rijksoctrooiwet 1995. Daarbij geldt de volgende omzetting, waarbij de indeling van het Rechtspraakverdrag leidend zijn geweest.

Artikel verdrag	Huidig artikel ROW 1995	Voorgesteld artikel ROW 1995
25, aanhef	53, eerste lid, aanhef	53, aanhef
25, onderdeel a	53, eerste lid, onderdeel a	53, onderdeel a
25, onderdeel b	53, eerste lid, onderdeel b	53, onderdeel b
25, onderdeel c	53, eerste lid, onderdeel b	53, onderdeel c
26, eerste lid	73, eerste lid	54, eerste lid
26, tweede lid	73, tweede lid	54, tweede lid
26, derde lid	73, eerste lid	54, derde lid
27, onderdeel a	53, eerste lid, onderdeel a en b, 73, eerste lid	54d, onderdeel a
27, onderdeel b	53, derde lid	54d, onderdeel b
27, onderdeel c	53b, tweede lid	54d, onderdeel c
27, onderdeel d	53, vierde lid	54d, onderdeel d
27, onderdeel e	-	54d, onderdeel e
27, onderdeel f	54, onderdeel a	54d, onderdeel f
27, onderdeel g	54, onderdeel b	54d, onderdeel g
27, onderdeel h	54, onderdeel c	54d, onderdeel h
27, onderdeel i	53c, eerste lid	54d, onderdeel i
27, onderdeel j	53c, tweede en derde lid	54d, onderdeel j
27, onderdeel k	-	54d, onderdeel k
27, onderdeel l	53, onderdeel b	54d, onderdeel l
28	55	55 (ongewijzigd)
29	53, vijfde lid	54f en 54g, eerste lid
30	90 t/m 98	90 t/m 98 (ongewijzigd)
	53, tweede lid	54c
	53, zesde lid	54g, tweede lid
	53a, eerste lid	54a, eerste lid
	53a, tweede lid	54a, tweede lid
	53a, derde lid	54a, derde lid
	53b, eerste lid	54b
	53c, vierde lid	54e

Hieronder wordt per artikel(onderdeel) van het Rechtspraakverdrag aangegeven op welke wijze is omgegaan met de vertaling in het Nederlands van de authentieke tekst in het Engels, Frans en Duits. Vervolgens wordt deze vertaling telkens vergeleken met de huidige corresponderende bepaling in de Rijsoctrooiwet 1995. Ten slotte wordt een conclusie getrokken over wat er met de desbetreffende bepaling moet gebeuren.

Artikel 25 Rechtspraakverdrag - Recht om de directe toepassing van de uitvinding te verhinderen

Inhoud artikel 25 Rechtspraakverdrag

Krachtens dit artikel kan de octrooihouder een derde verhinderen de in dit artikel genoemde handelingen te verrichten.

Dit recht strekt zich uit tot:

- het product waarop het octrooi betrekking heeft (onderdeel a);
- een werkwijze waarop het octrooi betrekking heeft (onderdeel b), en
- een product dat rechtstreeks is vervaardigd volgens de werkwijze waarop het octrooi betrekking heeft (onderdeel c).

Corresponderende artikel Rijsoctrooiwet 1995

Dit artikel correspondeert op de volgende wijze met artikel 53, eerste lid, van de Rijsoctrooiwet 1995:

- artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 53, eerste lid, aanhef van de Rijsoctrooiwet 1995;
- artikel 25, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 53, eerste lid, onderdeel a, van de Rijsoctrooiwet 1995;
- artikel 25, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag correspondeert (ten dele) met het eerste deel van artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijsoctrooiwet 1995.
- artikel 25, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met het tweede deel van artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijsoctrooiwet 1995.

Inhoudelijke vergelijking Rechtspraakverdrag en Rijsoctrooiwet 1995

Een vergelijking tussen de beide artikelen leidt tot de volgende conclusies.

Artikel 25, opschrift en aanhef, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, eerste lid, aanhef van de Rijsoctrooiwet 1995

Vertaling

In de oorspronkelijke vertaling van het Rechtspraakverdrag wordt de volgende terminologie gebruikt: *het recht om te verbieden*. In de aangepaste vertaling zal dit worden vervangen door *het recht om te verhinderen*. Hier wordt de voorkeur gegeven aan aansluiting bij de Engelse en Franse vertaling (*the right to prevent* en *droit d'empêcher*). Deze terminologie brengt, anders dan de term *verbieden*, beter tot uitdrukking wat met dit artikel wordt beoogd. De octrooihouder heeft, vanaf het moment van verlening van het octrooi, de in dit artikel genoemde rechten. Anderen dan de octrooihouder hebben niet het recht deze handelingen met de geoctrooieerde uitvinding te verrichten. De term *verbieden* wekt de indruk dat dit recht pas geldt vanaf het moment dat de octrooihouder dat heeft opgelegd (verboden) aan de inbreukmaker. Dat laatste zou betekenen dat de inbreukmaker eerst in strijd handelt met de rechten van de octrooihouder *vanaf het moment dat* de octrooihouder (na ontdekking van de inbreuk) een verbod heeft opgelegd. Dat is uitdrukkelijk niet de bedoeling van deze bepaling. De nieuwe formulering verwoordt duidelijker dat de octrooihouder het verbod niet constitueert (door het opleggen daarvan), maar dat hij het recht heeft de inbreukmaker te weerhouden van het verder maken van inbreuk op grond van het recht dat de octrooihouder ontleent aan het aan hem verleende octrooi.

Vergelijking

Artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, eerste lid, aanhef van de Rijsoctrooiwet 1995, verschillen in redactioneel opzicht. Artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag geeft aan dat de octrooihouder een derde kan *verhinderen* zonder zijn toestemming de in het artikel genoemde handelingen te verrichten. Artikel 53, eerste lid, geeft aan dat de octrooihouder het *uitsluitend recht* heeft de in dit artikel genoemde handelingen te verrichten en stemt daarmee woordelijk overeen met artikel 28 van de TRIPS-Overeenkomst⁵. Deze omschrijvingen verschillen alleen in terminologisch opzicht; in materieel opzicht komen deze benaderingen tot hetzelfde resultaat. Ten tijde van de harmonisatie met het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 is er - om die reden - voor gekozen de bestaande terminologie in de Rijsoctrooiwet niet aan te passen. Zoals hierboven is aangegeven, wordt thans een andere lijn gevolgd.

Artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag bepaalt dat het recht kan worden ingeroepen tegen een derde die geen *toestemming* heeft verkregen van de octrooihouder de in dat artikel genoemde handelingen te verrichten. In artikel 27 van het Rechtspraakverdrag is voorts een aantal handelingen opgesomd die niet onder de werking van het octrooi vallen. Het in artikel 25, aanhef, genoemde verbodsrecht kan dan ook - logischerwijze - niet worden ingeroepen tegen degene die de in artikel 27 genoemde handelingen verricht. Deze handelingen vallen immers niet onder de werking van het octrooi. Ingevolge artikel 53, eerste lid, aanhef, van de Rijsoctrooiwet 1995, geldt het uitsluitend recht van de octrooihouder, behoudens de bepalingen van de artikelen 53a tot en met 60. Laatstgenoemde artikelen omvatten zowel de *toestemming* door middel van een licentie, waarop artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag doelt, als ook - enkele - van de uitzonderingen op de werking van het octrooirecht, zoals opgenomen in artikel 27 van het Rechtspraakverdrag. Dit verschil in redactie komt evenwel geen inhoudelijke betekenis toe. Weliswaar is artikel 53, eerste lid, aanhef, vollediger door al bij de omschrijving van het uitsluitend recht aan te geven dat dit niet kan worden ingeroepen tegen degene die handelingen verricht die niet onder de werking van het octrooi vallen, maar strikt genomen overbodig. Immers - zoals hiervoor aangegeven - als de handeling niet onder het uitsluitend recht van de octrooihouder valt, kan dit recht ook niet worden ingeroepen tegen degene die deze handeling verricht.

Hetzelfde zou overigens gezegd kunnen worden over de uitzondering inzake de door een derde verkregen toestemming, zoals opgenomen in artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag. Het spreekt immers voor zich dat een verbodsrecht niet door de octrooihouder kan worden ingeroepen tegen degene die van diezelfde octrooihouder toestemming heeft verkregen om deze handelingen te verrichten.

Conclusie

Het vervangen van artikel 53, eerste lid, aanhef, van de Rijsoctrooiwet 1995 door de tekst van artikel 25, aanhef, van het Rechtspraakverdrag leidt derhalve slechts tot een redactionele en niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijsoctrooiwet 1995.

Artikel 25, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, eerste lid, onderdeel a, van de Rijsoctrooiwet 1995

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling van artikel 25 van het Rechtspraakverdrag hanteerde de term *in de handel te brengen*. Deze vertaling zal worden aangepast in *in het verkeer brengen*. Deze vertaling sluit beter aan bij de vertaling van de met artikel 25 van het Rechtspraakverdrag vergelijkbare bepalingen uit het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 (artikel 29), het Gemeenschapsoctrooiwet 1989 (artikel 25). In de vertalingen van beide verdragen wordt, net als in artikel 53, eerste lid, onderdeel a, van de Rijsoctrooiwet 1995, de terminologie *in het verkeer brengen* gehanteerd. Voorts wordt als object van bescherming, niet langer gesproken over *voortbrengsel*, maar over *product*

⁵ Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, bijlage 1c bij het Wereldhandelsverdrag: Trb 1995, 130.

waarop het octrooi betrekking heeft. Naar het oordeel van de regering is het, naar hedendaags taalgebruik, beter om te spreken van *product* dan van *voortbrengsel*. Ook in de octrooirechtelijke rechtspraak wordt tegenwoordig veelal gesproken over *product*. Er bestaat geen verschil in betekenis tussen de term *product* en de term *voortbrengsel*. Beide termen worden in diverse internationale regelingen door elkaar gebruikt, en zijn terug te voeren op een verschil in vertaling. Zo wordt in de vertaling van artikel 28 van de TRIPS-Overeenkomst de term *product* gebruikt. De Biotechnologierichtlijn (onder andere artikel 3, eerste lid) daarentegen spreekt - net als de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 - over *voortbrengsel*.

product en voortbrengsel

Artikel 53, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 spreekt over *voortbrengsel*. Dit leidt tot een redactioneel, en niet een inhoudelijk verschil tussen het Rechtspraakverdrag en de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995.

in of voor zijn bedrijf

Artikel 53, eerste lid, onderdeel a, verschaft de octrooihouder het uitsluitende recht de in dit artikel genoemde handelingen bedrijfsmatig (*in of voor zijn bedrijf*) te verrichten. Een vergelijkbare beperking is niet opgenomen in artikel 25, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag, maar op een andere plaats in het Rechtspraakverdrag, namelijk in artikel 27, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag. Dit artikel bepaalt dat de uit een octrooi voortvloeiende rechten niet van toepassing zijn op handelingen die in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden worden verricht. Dit verschil in vormgeving en redactie komt geen inhoudelijke betekenis toe. Zowel op grond van de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 als op grond van het Rechtspraakverdrag vallen alleen bedrijfsmatig verrichtte handelingen onder de werking van het octrooi, zij het dat de Rijksoctrooiwet 1995 dit positief formuleert door aan te geven welke handelingen onder de werking van het octrooi vallen (in of voor zijn bedrijf) en het Rechtspraakverdrag negatief formuleert welke handelingen daar niet onder vallen (in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden).

handelingen

Zowel in artikel 25, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag als in artikel 53, eerste lid, onderdeel a, van de Rijksoctrooiwet 1995 zijn de handelingen opgenomen die de octrooihouder kan verhinderen (terminologie Rechtspraakverdrag) dan wel, anders geformuleerd, met uitsluiting van anderen kan verrichten (terminologie Rijksoctrooiwet 1995). Een vergelijking tussen beide artikelen wijst uit dat de verschillen tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 van redactionele aard zijn. Een vergelijking tussen beide artikelen laat de volgende redactionele verschillen zien, welke onderstreept zijn aangegeven.

De te verbieden handelingen zijn in artikel 25 van het Rechtspraakverdrag en artikel 53 van de Rijksoctrooiwet 1995 iets anders geformuleerd:

Artikel 25 Rechtspraakverdrag	Artikel 53 Rijksoctrooiwet 1995
<ul style="list-style-type: none"> - vervaardigen; - <u>aanbieden</u>; - in het verkeer brengen; - gebruiken; <u>dan wel met dat doel:</u> - invoeren; - in voorraad hebben. 	<ul style="list-style-type: none"> - vervaardigen - gebruiken; - in het verkeer brengen, <u>of verder te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen</u>; <u>dan wel voor een of ander:</u> - <u>aanbieden</u>; - invoeren; - in voorraad hebben.

Zoals hierboven is aangegeven, voegt de Rijksoctrooiwet 1995 aan *in het verkeer brengen* nog toe: *of verder te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen*. Dit levert geen materieel

verschil op met het Rechtspraakverdrag, omdat onder *in het verkeer brengen* ook de in de Rijksoctrooiwet genoemde handelingen *of verder te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen* kunnen worden begrepen. Bij de harmonisering tussen het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1975 (dat een met artikel 25 vergelijkbare bepaling bevat) en de Rijksoctrooiwet is er destijds voor gekozen de tekst van de Rijksoctrooiwet niet aan te passen vanwege de stand van de jurisprudentie. Destijds is overwogen⁶:

Deze verdere opsomming in de Rijksoctrooiwet brengt echter geen materieel verschil mee, omdat onder het «in het verkeer brengen» in de verdragsbepaling moet worden begrepen: iedere activiteit, waardoor het voorwerp van de uitvinding daadwerkelijk onder de beschikking van een derde wordt gebracht, dus bijvoorbeeld op grond van koop, verhuur of leen, terwijl ook transacties in de tweede en verdere hand hieronder zijn te begrijpen. De term in de Rijksoctrooiwet «in het verkeer brengen» is in de jurisprudentie steeds in enge zin verstaan. Het is daarom bezwaarlijk thans bij wetswijziging deze term in ruime zin te gebruiken, dus met weglating van de op dit begrip volgende verdere handelingen, hetgeen bij een aanpassing aan de Europese terminologie het geval zou zijn.

Gelet op de wens om de tekst van het Rechtspraakverdrag een-op-een in de Rijksoctrooiwet 1995 op te nemen, wordt thans een andere keuze gemaakt, evenwel met de kanttekening dat, naar het oordeel van de regering, de term *in het verkeer brengen* moet worden uitgelegd zoals in het Rechtspraakverdrag is bedoeld, derhalve inclusief de handelingen *of verder te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen*, welke woorden thans - door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 - komen te vervallen.

Beide artikelen zijn voorts zo opgebouwd dat een aantal handelingen zonder meer door de octrooihouder kan worden verboden (de handelingen opgenomen in het eerst deel van beide artikelen), terwijl een aantal andere handelingen (de handelingen opgenomen in het tweede deel van beide artikelen) kan worden verboden als deze met een bepaald doel plaatsvinden, namelijk om de handelingen (zoals opgenomen in het eerste deel van beide artikelen) te doen plaatsvinden. In het Rechtspraakverdrag wordt het tweede deel van het artikel ingeleid met de woorden *dan wel met dat doel*, in de Rijksoctrooiwet 1995 - in iets andere bewoordingen - met de woorden *dan wel voor een of ander*. Een vergelijking tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 laat zien dat de handeling *aanbieden* in het Rechtspraakverdrag is opgenomen in het eerste deel van het artikel, in de Rijksoctrooiwet 1995 in het tweede deel van het artikel. Bij de harmonisering tussen het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1975 (dat een met artikel 25 vergelijkbare bepaling bevat) en de Rijksoctrooiwet is hierover destijds overwogen⁷:

«Aan te bieden» in de verdragsbepaling moet in ruime zin worden genomen en omvat niet alleen het «te koop aanbieden»; het betekent aanbieden in het algemeen, onverschillig onder welke titel en wat degeen, aan wie het desbetreffende voortbrengsel wordt aangeboden, hiermede verder zal doen. De verdragsbepaling zal daarom in de praktijk tot dezelfde uitkomst leiden als de in de Rijksoctrooiwet gebruikte omschrijving «voor een of ander aanbieden», dat wil zeggen het aanbieden voor een van de eerder in onderdeel a opgesomde handelingen.

Op grond hiervan is destijds geconcludeerd dat aanpassing van de Rijksoctrooiwet niet nodig was, omdat dit redactionele verschil niet leidt tot een verschil in betekenis tussen het Gemeenschapsoctrooi­verdrag en de Rijksoctrooiwet. Gelet op de wens om tot harmonisering over te gaan tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 wordt thans een andere keuze gemaakt, evenwel met de kanttekening dat overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag niet tot een andere betekenis leidt van de Rijksoctrooiwet 1995.

⁶ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 24.

⁷ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 24.

Artikel 25, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag en het eerste deel van artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling zou op een onderdeel tot onduidelijkheden kunnen leiden en vergt een nadere toelichting. Het betreft de zinsnede: *een werkwijze [...] aan te bieden voor toepassing op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar dat octrooi werking heeft*. Het is niet duidelijk op welke van de twee woorden, *aanbieden* of *toepassen*, de zinsnede *op het grondgebied* betrekking heeft. Met andere woorden: moet het aanbieden plaatsvinden op het bedoelde grondgebied, of het toepassen?

Naar het oordeel van de regering zal hier bedoeld zijn dat het *toepassen* moet plaatsvinden op het bedoelde grondgebied. Immers, alleen met die betekenis is dit een zinvolle toevoeging. Het aanbieden zelf, zijnde de inbreukmakende handeling, zal in ieder geval moeten plaatsvinden op het bedoelde grondgebied. De verdragsluitende staten kunnen namelijk alleen regels stellen voor het eigen territorium. Het aanmerken als inbreukmakende handeling, van een handeling die plaatsheeft buiten het eigen grondgebied zou leiden tot extraterritoriale werking daarvan.

De opstellers van het Verdrag hebben kennelijk geconcludeerd dat extra duidelijkheid nodig was om aan te geven waar de *toepassing* zou moeten plaatsvinden, waarop het aanbod daartoe betrekking heeft. Ook de *toepassing* moet blijkens deze tekst plaatsvinden op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar het octrooi werking heeft.

De Engelse en Franse taalversies van het verdrag bevatten vergelijkbare formuleringen. Zo luidt de Engelse tekst: *offering the process for use within the territory of the Contracting Member States in which the patent has effect*.

De Franse tekst luidt: *d'en offrir l'utilisation sur le territoire des États membres contractants dans lesquels le brevet produit ses effets*.

De Duitse tekst geeft duidelijker aan dat *het grondgebied* verbonden is met de handeling *toepassen*. Die tekst luidt: *zur Anwendung im Hoheitsgebiet der Vertragsmitgliedstaaten, in denen dieses Patent Wirkung hat, anzubieten*.

De tekst van deze bepaling is gebaseerd op artikel 29, onderdeel b, en artikel 25, onderdeel b, van het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1975 respectievelijk het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1989. De Engelse en de Franse tekst van die bepalingen zijn - wat de bovenstaande woordvolgorde betreft - gelijk­luidend aan artikel 25, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag. De Nederlandse vertaling van die verdragen is evenwel duidelijker dan de huidige vertaling van het Rechtspraakverdrag en luidt: *voor toepassing op de grondgebieden van de Verdragsluitende Staten aan te bieden*. Hierdoor is het, net als in de Duitse vertaling van het Rechtspraakverdrag, duidelijk dat het gaat om de toepassing op de grondgebieden van de Verdragsluitende Staten. Om die reden zal de huidige vertaling dienovereenkomstig worden vervangen en komt te luiden: *voor toepassing op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar dat octrooi werking heeft, aan te bieden*.

Overigens zal de vertaling van de zinsnede *waar dat octrooi werking heeft*, worden vervangen door *waar het octrooi van kracht is*. Deze formulering sluit beter aan bij de in het octrooirecht gebruikelijke formulering in verband met de gelding van een octrooi.

Vergelijking

Artikel 25, onderdeel b, stelt regels over de werkwijze waarop het octrooi betrekking heeft. Deze materie is in de Rijksoctrooiwet 1995 geregeld in het eerste deel van artikel 53, eerste lid, onderdeel b. Een vergelijking tussen beide bepalingen laat het volgende zien.

Artikel 25, onderdeel b, verbiedt twee handelingen, namelijk om de werkwijze waarop het octrooi betrekking heeft:

1. toe te passen; en
2. aan te bieden voor toepassing.

Een vergelijking met artikel 53, eerste lid, onderdeel b, leert dat deze bepaling beperkt is tot het uitsluitende recht van de octrooihouder om de geoctrooieerde werkwijze toe te passen, derhalve tot

het eerste deel van artikel 25, eerste lid, onderdeel b. Op dit onderdeel is er derhalve geen verschil in betekenis tussen de Rijksoctrooiwet 1995 en het Rechtspraakverdrag.

Het aanbieden van de werkwijze voor toepassing valt echter - naar de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 - niet onder de uitsluitende rechten van de octrooihouder. Naar het oordeel van de regering is dit een onderscheid dat inhoudelijke betekenis toekomt. Dit is een andere conclusie dan de regering destijds heeft getrokken in het kader van de harmonisatie van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooiwet 1975, toen de regering - om de hieronder aangegeven redenen - voor heeft gekozen de Rijksoctrooiwet op dit onderdeel niet te harmoniseren met het Gemeenschapsoctrooiwet. Hierover is in de memorie van toelichting destijds het volgende opgenomen⁸:

"Een wezenlijk verschilpunt tussen de bepaling van de Rijksoctrooiwet en de verdragsbepaling is echter dat het verdrag in artikel 29, onder b [huidige artikel 25, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag], onder zekere omstandigheden ook het aanbieden van de geoctrooieerde werkwijze verbiedt. Deze bepaling wordt niet in de Rijksoctrooiwet overgenomen, omdat daaraan geen enkele behoefte bestaat. Allereerst is niet duidelijk, wat moet worden verstaan onder het aanbieden van een werkwijze aan een ander. In zoverre het zou betekenen die ander informatie te verschaffen omtrent de werkwijze, in het bijzonder hoe die moet worden uitgevoerd, heeft een verbod tot het aanbieden geen enkele betekenis; immers, volgens artikel 22B [huidige artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995], van de Rijksoctrooiwet moet de beschrijving van de uitvinding in de stukken zodanig zijn, dat de uitvinding moet kunnen worden toegepast. Indien onder het aanbieden van de werkwijze moet worden verstaan het verschaffen van verdere bijzonderheden omtrent de werkwijze, die niet in het octrooischrift zijn vermeld, zou men komen op het gebied van de «know-how», een materie die buiten het kader van de Rijksoctrooiwet valt. Indien bij zulk een aanbieden misschien het accent zou vallen op het aanbieden van voor de toepassing geschikte middelen, is dit een materie die valt onder de zogenaamde indirecte octrooi-inbreuk, die thans bij het nieuwe artikel 44A [huidige artikel 73 van de Rijksoctrooiwet 1995] wordt geregeld."

In de ons omringende landen (België, Duitsland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk) is een andere benadering gekozen en is ook het aanbieden voor toepassing verboden⁹. In de praktijk heeft dit verschil in beschermingsomvang van de geoctrooieerde werkwijze - voor zover bekend - niet tot problemen aanleiding gegeven.

Blijkens de memorie van toelichting is er - destijds - kennelijk van uitgegaan dat de werkwijze na het aanbieden wordt toegepast door degene aan wie het aanbod is gericht. De wetgever is er blijkbaar van uitgegaan dat de werkwijze wordt aangeboden, niet het toepassen van een werkwijze. Als ervan wordt uitgegaan dat een werkwijze wordt aangeboden, lijkt het inderdaad weinig zinvol deze toevoeging in de wet op te nemen. Immers, de werkwijze blijkt voldoende uit het octrooischrift, dat openbaar toegankelijk is. In dat geval lijkt het weinig zinvol iets te verbieden, namelijk het aanbieden van de werkwijze, die degene aan wie het aanbod wordt gedaan reeds kan kennen uit openbaar toegankelijke stukken.

De bepaling heeft - naar huidig inzicht - evenwel een andere strekking. De bepaling ziet op de situatie dat een derde aan een ander aanbiedt de geoctrooieerde werkwijze voor die ander toe te passen. De derde biedt in deze uitleg een dienst aan aan die ander, om voor die ander de geoctrooieerde werkwijze toe te passen. Weliswaar is het onder huidige recht verboden voor een derde om de werkwijze daadwerkelijk toe te passen, maar het aanbieden voor toepassing valt op dit moment niet onder het uitsluitend recht van de octrooihouder. Het Rechtspraakverdrag en - door overname van de

⁸ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 25.

⁹ België: artikel 27. §1.b van de Wet op de uitvindingsoctrooiën, Duitsland: §9 (2) Patent Gesetz, Frankrijk: Article L613-3 (b) Code de la propriété intellectuelle, Verenigd Koninkrijk: article 70 (6) (b) UK Patent Act.

bepalingen daarvan - de Rijksoctrooiwet 1995 brengen hierin verandering. Hierdoor is ook het werven van potentiële klanten voor het toepassen van de werkwijze, dat wil zeggen de handeling die voorafgaat aan het daadwerkelijk toepassen van die werkwijze, verboden en kan een derde worden verhinderd die handeling te verrichten.

Door overname van de bepaling uit het Rechtspraakverdrag, komt de Nederlandse wetgeving niet alleen in lijn met het Rechtspraakverdrag, maar ook met de wetgeving in de ons omringende landen.

In de overeenkomstsluitende lidstaten

Zoals hierboven is aangegeven, zal de tekst van het Rechtspraakverdrag een-op-een worden overgenomen in de Rijksoctrooiwet 1995. Dit leidt alleen uitzondering als de tekst van de desbetreffende bepaling zich niet leent om op deze manier te worden opgenomen in de wet. Artikel 25, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag is daarvan een voorbeeld. Dit artikel bepaalt dat het verboden is de werkwijze *aan te bieden voor toepassing op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar dat octrooi van kracht heeft*.

Deze bepaling was ook reeds opgenomen in de Gemeenschapsoctrooioverdragen 1975 en 1989.

Zoals hierboven is aangegeven, is deze bepaling niet opgenomen in de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995. In de ons omringende landen is deze wel opgenomen, in het kader van de harmonisatie met de Gemeenschapsoctrooioverdragen. In de desbetreffende wetgeving is opgenomen dat het aanbieden plaatsheeft voor toepassing op het grondgebied van het desbetreffende land. Een aanbod in - bijvoorbeeld - België voor toepassing in België is derhalve in strijd met de Belgische octrooiwetgeving. Een aanbod in - bijvoorbeeld - België voor toepassing in Frankrijk is derhalve niet in strijd met de Belgische octrooiwetgeving. Het toepassen in Frankrijk kan - als daar ook een octrooi van kracht is voor die werkwijze - uiteraard wel in strijd zijn met het Franse octrooi.

Dit is in lijn met de uitleg die - ook in Nederland - is gegeven aan de bepaling inzake de indirecte inbreuk, waarbij middelen worden aangeboden voor toepassing in een uitvinding. Het aanbieden van de middelen en de beoogde toepassing moeten in één lidstaat plaatsvinden. Op deze plaats wordt verwezen naar hetgeen daarover bij de bespreking van artikel 26 van het Rechtspraakverdrag wordt opgemerkt. Ter gelegenheid van de huidige harmonisatie met het Rechtspraakverdrag is er geen reden om af te wijken van die lijn. Dit betekent dat na het van kracht worden van deze wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995, het aanbieden plaatsheeft in Nederland, Curaçao en Sint-Maarten, voor toepassing van de werkwijze in Nederland, Curaçao en Sint-Maarten. Een aanbod in Nederland, Curaçao en Sint-Maarten voor toepassing in Nederland, Curaçao en Sint-Maarten is derhalve in strijd de Rijksoctrooiwet 1995. Een aanbod in Nederland, Curaçao en Sint-Maarten voor toepassing in bijvoorbeeld België is derhalve niet in strijd met de Rijksoctrooiwet 1995. Het toepassen in België kan - als daar ook een octrooi van kracht is voor die uitvinding - uiteraard wel in strijd zijn met het Belgische octrooi.

Gelet op de reikwijdte van het Rechtspraakverdrag en de reikwijdte van de Rijksoctrooiwet 1995 is dit ook een logische uitleg. Het Rechtspraakverdrag gaat nu eenmaal over de beslechting van geschillen over een groter territorium, namelijk over het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten. In het licht van artikel 25, onderdeel b, betekent dit dat het aldaar gaat om handelingen die plaatsvinden op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar het octrooi van kracht is, gelijk de toepassing van de Rijksoctrooiwet 1995 en de bevoegdheid van de Nederlandse rechter zich uitstrekken over handelingen die hier te lande plaatsvinden.

Ook anderszins is dit een logische uitleg van deze bepaling. Artikel 25, onderdeel b, gaat over het toepassen van een werkwijze en het aanbieden daarvan. Het toepassen van de werkwijze vormt op grond van de Rijksoctrooiwet 1995 alleen inbreuk als deze in Nederland plaatsvindt. Het toepassen in Duitsland van een in Nederland geoctrooieerde werkwijze vormt in Nederland geen inbreuk. Echter, op grond van het Rechtspraakverdrag (en na opname van deze tekst in de wet, straks ook op grond van de Rijksoctrooiwet 1995) vormt niet alleen het toepassen van de werkwijze een inbreuk, ook de handeling die daaraan mogelijk vooraf kan gaan, namelijk het *aanbieden* voor het toepassen van de werkwijze. Hieruit volgt logischerwijze, dat nu het toepassen van de werkwijze alleen inbreuk in Nederland oplevert als deze in Nederland plaatsheeft, ook het aanbieden voor toepassing alleen inbreuk vormt als deze toepassing in Nederland zal plaatshebben

Artikel 25, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag en het tweede deel van artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijsoctrooiwet 1995.

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling van artikel 25, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag hanteerde de term *rechtstreeks is vervaardigd*. Deze vertaling zal worden aangepast in *rechtstreeks is verkregen*. Deze vertaling is een nauwkeuriger vertaling van de tekst van het Rechtspraakverdrag (*a product obtained directly*) en sluit ook beter aan bij de vertaling van de met artikel 25 van het Rechtspraakverdrag vergelijkbare bepalingen uit het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1975 (artikel 29) en het Gemeenschapsoctrooi­verdrag 1989 (artikel 25).

Vergelijking

Artikel 25, onderdeel c, regelt dat de uitsluitende rechten van de octrooi­houder met betrekking tot werkwijzen­bescherming zich tevens uitstrekken tot de producten die rechtstreeks zijn verkregen met die werkwijze. Dit onderdeel correspondeert met artikel 53, eerste lid, onderdeel b, van de Rijsoctrooi­wet 1995. Er zijn, afgezien van de eerder genoemde redactionele verschillen in de bewoordingen van de verboden handelingen (*of verder te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen*) of de vormgeving daarvan (*aanbieden*), geen verschillen tussen de tekst van het Rechtspraakverdrag en de tekst van de Rijsoctrooi­wet 1995.

Artikel 26 - Recht om de indirecte toepassing van de uitvinding te verbieden

Inhoud artikel 26 Rechtspraakverdrag

Krachtens dit artikel kan de octrooi­houder een derde verhinderen de in dit artikel genoemde handelingen te verrichten.

Het artikel voorziet in:

- een verbodsbepaling die zich uitstrekt tot het aanbieden of leveren van middelen door een derde, voor de toepassing van de geoctrooieerde uitvinding, aan anderen dan degenen die hiertoe toestemming hebben gekregen van de octrooi­houder dan wel aan anderen dan degenen die gerechtigd zijn de geoctrooieerde uitvinding te exploiteren (eerste lid);
- een uitzondering op de verbodsbepaling van het eerste lid voor algemeen in de handel verkrijgbare producten, tenzij de derde aanzet tot het handelen in strijd met de in artikel 25 van het Rechtspraakverdrag bedoelde rechten van de octrooi­houder (tweede lid);
- een nadere duiding dat onder degene die gerechtigd is de uitvinding toe te passen (en derhalve aan wie de middelen wel kunnen worden verstrekt), niet wordt begrepen degene die gebruik kan maken van een van de uitzonderingen op de rechten van de octrooi­houder, bedoeld in artikel 27 van het Rechtspraakverdrag. Aan deze personen mogen de in het eerste lid bedoelde middelen derhalve niet worden geleverd.

Corresponderende artikel Rijsoctrooi­wet 1995

Dit artikel correspondeert op de volgende wijze met artikel 73 van de Rijsoctrooi­wet 1995:

- artikel 26, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag correspondeert (ten dele) met artikel 73, eerste lid, van de Rijsoctrooi­wet 1995;
- artikel 26, tweede lid, van het Rechtspraakverdrag correspondeert (ten dele) met artikel 73, tweede lid, van de Rijsoctrooi­wet 1995;
- artikel 26, derde lid, van het Rechtspraakverdrag correspondeert (ten dele) met artikel 73, eerste lid, van de Rijsoctrooi­wet 1995.

Inhoudelijke vergelijking Rechtspraakverdrag en Rijsoctrooi­wet 1995

Een vergelijking tussen de beide artikelen leidt tot de volgende conclusies.

Artikel 26, opschrift en eerste lid, van het Rechtspraakverdrag en (ten dele) artikel 73, eerste lid, van de Rijsoctrooiwet 1995

Vertaling

De vertaling wordt, omwille van de duidelijkheid, op een aantal onderdelen verbeterd. Ter toelichting dient het volgende. Het betreft in de eerste plaats de zinsnede: *te verbieden in de overeenkomstsluitende lidstaten waar het octrooi werking heeft, aan een ander dan degene die gerechtigd is de geoctrooieerde uitvinding toe te passen, middelen die een wezenlijk bestanddeel van de uitvinding betreffen, voor de toepassing van die uitvinding aan te bieden of te leveren, indien de derde weet of behoorde te weten dat deze middelen voor die toepassing geschikt en bestemd zijn.*

Net als hierboven is aangegeven over het aanbieden van het toepassen van een werkwijze, roept deze tekst de vraag op waar het toepassen van de aangeboden middelen moet plaatsvinden.

De tekst geeft duidelijkheid over waar het aanbieden van de middelen moet plaatsvinden, namelijk in de overeenkomstsluitende lidstaten waar het octrooi van kracht is. Zoals hierboven is aangegeven in het kader van de bespreking van artikel 25 (aanbieden voor toepassing van een werkwijze), lijkt deze toevoeging overbodig. Het verdrag kan immers alleen handelingen verbieden in de overeenkomstsluitende lidstaten, niet erbuiten. In de Nederlandse tekst blijft in het midden waar de toepassing van de middelen zelf moet plaatsvinden. De vraag is of dat in de overeenkomstsluitende lidstaten zelf is, of dat het toepassen van de middelen ook daarbuiten kan plaatsvinden.

Een vergelijking met de verschillende taalversies leidt tot het volgende.

De Engelse tekst luidt: *from supplying or offering to supply, within the territory of the Contracting Member States in which that patent has effect, any person other than a party entitled to exploit the patented invention, with means, relating to an essential element of that invention, for putting it into effect therein, when the third party knows, or should have known, that those means are suitable and intended for putting that invention into effect.*

De Franse tekst luidt: *de fournir ou d'offrir de fournir, sur le territoire des États membres contractants dans lesquels le brevet produit ses effets, à une personne autre que celle habilitée à exploiter l'invention brevetée, des moyens de mise en oeuvre, sur ce territoire, de cette invention se rapportant à un élément essentiel de celle-ci, lorsque le tiers sait, ou aurait dû savoir, que ces moyens sont aptes et destinés à cette mise en oeuvre.*

De Duitse tekst luidt: *ohne seine Zustimmung im Hoheitsgebiet der Vertragsmitgliedstaaten, in denen dieses Patent Wirkung hat, anderen als zur Benutzung der patentierten Erfindung berechtigten Personen Mittel, die sich auf ein wesentliches Element der Erfindung beziehen, zur Benutzung der Erfindung in diesem Gebiet anzubieten oder zu liefern, wenn der Dritte weiß oder hätte wissen müssen, dass diese Mittel dazu geeignet und bestimmt sind, für die Benutzung der Erfindung verwendet zu werden.*

De tekst van deze bepaling is gebaseerd op artikel 30, eerste lid, en artikel 26, eerste lid, van het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 respectievelijk het Gemeenschapsoctrooiwet 1989. De Engelse en de Franse tekst van die bepalingen zijn - wat de bovenstaande volgorde betreft - gelijkkluidend aan artikel 26, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag. De Nederlandse vertaling van die verdragen is op dit punt anders dan de huidige vertaling van het Rechtspraakverdrag en luidt: *op de grondgebieden van de Verdragsluitende Staten aan een ander dan degene die gerechtigd is de uitvinding toe te passen, middelen betreffende een wezenlijk bestanddeel van de uitvinding aan te bieden of te leveren voor de toepassing van de geoctrooieerde uitvinding op die grondgebieden, indien de derde weet dan wel het gezien de omstandigheden duidelijk is, dat deze middelen voor die toepassing geschikt en bestemd zijn.*

Op grond van deze tekst is het derhalve, net als in de Franse en Duitse tekst van het Rechtspraakverdrag, duidelijk dat het gaat om het toepassen van de middelen op de grondgebieden van de overeenkomstsluitende lidstaten. De Engelse tekst is iets minder duidelijk door opname van het woordje (*for putting it into effect*) *therein*, maar ook hier is het, gelet op de tekst, duidelijk dat dit betrekking heeft op het grondgebied en niet op het toepassen van de middelen in de uitvinding. Immers, indien dit betrekking zou hebben op *de uitvinding* zou deze toevoeging overbodig zijn: ook zonder deze toevoeging is voldoende duidelijk dat het gaat om het toepassen van de middelen in een geöctrooieerde uitvinding.

Gelet op het bovenstaande wordt er, omwille van de duidelijkheid, voor gekozen de zinsnede *op dat grondgebied* ook in de Nederlandse vertaling van het Rechtspraakverdrag op te nemen.

In het Rechtspraakverdrag is opgenomen dat de octrooihouder iedere derde, die hiertoe niet zijn toestemming heeft, kan verhinderen middelen aan te bieden of te leveren voor de toepassing van de geöctrooieerde uitvinding, aan anderen dan degene die gerechtigd zijn de geöctrooieerde uitvinding te gebruiken.

Hier wordt opgemerkt dat in de oorspronkelijke vertaling van artikel 26, eerste en derde lid, in plaats van de term *gebruiken* de term *toepassen* werd gebruikt. In de nieuwe vertaling wordt voor de term *gebruiken* gekozen. Dit komt de leesbaarheid van het artikel ten goede. In de nieuwe vertaling wordt niet langer hetzelfde werkwoord gebruikt voor zowel de categorie personen die gerecht zijn tot het gebruik van de uitvinding (*gebruiken* in plaats van *toepassen*), zijnde de categorie personen aan wie de in dit artikel bedoelde middelen wél geleverd mogen worden), als de categorie personen aan wie de middelen juist niet mogen worden geleverd, welke personen de middelen zullen gebruiken in de uitvinding.

De nieuwe vertaling wijkt weliswaar af van de tekst van artikel 73, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 en ook van de vertaling van de met artikel 26 van de met het Rechtspraakverdrag vergelijkbare bepalingen uit het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 (artikel 30) en het Gemeenschapsoctrooiwet 1989 (artikel 26), waarin van *toepassen* werd gesproken, maar hiertegen bestaat, gelet op de hierboven geschetste voordelen van een nauwkeuriger vertaling, geen bezwaar.

De vertaling is ook op de volgende onderdelen nog enigszins aangepast. Zo is de zinsnede: *indien de derde weet of had behoren te weten* vervangen door de in juridische teksten gebruikelijke formulering *weet of behoorde te weten*. De zinsnede *dat deze middelen voor die toepassing geschikt en bestemd zijn* wordt vervangen door: *indien de derde weet of behoorde te weten dat deze middelen geschikt en bestemd zijn voor toepassing van die uitvinding*. Deze vertaling sluit beter aan bij de tekst van het Rechtspraakverdrag (*that those means are suitable and intended for putting that invention into effect*) en maakt - door gebruik van de woorden *voor toepassing van die uitvinding* in plaats van een verwijzing (*die toepassing*) ook duidelijker dat de het gaat om middelen die voor toepassing van de *uitvinding* geschikt en bestemd zijn.

Ten opzichte van de oorspronkelijke vertaling is het tweede lid uitsluitend redactioneel aangepast. De zinsnede *met uitzondering van het geval dat de derde degene aan wie hij levert* wordt vervangen door: *tenzij de derde degene aan wie hij levert*. Beide vertalingen zijn mogelijk. De nieuwe vertaling is meer in lijn met wat in wetsteksten gebruikelijk is bij de formulering van een uitzondering en geeft met minder woorden aan wat hier wordt bedoeld en verdient ook om die reden de voorkeur. De vertaling is hiermee ook in lijn met de vertalingen van de vergelijkbare bepalingen uit de Gemeenschapsoctrooiwet 1975 en het daarop gebaseerde artikel 73, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Overigens zal de vertaling van de zinsnede *waar dat octrooi werking heeft*, worden vervangen door *waar het octrooi van kracht is*. Deze formulering sluit beter aan bij de in het octrooirecht gebruikelijke formulering in verband met de gelding van een octrooi.

Ook in deze bepaling is het *recht om te verbieden* vervangen door *het recht om te verhinderen*. Voor de toelichting daarop wordt verwezen naar hetgeen daarover bij artikel 25 is opgemerkt.

Vergelijking

Met inachtneming van het bovenstaande, leidt een vergelijking tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 tot het volgende. Op grond van artikel 26, eerste lid, mogen de bedoelde middelen, behoudens toestemming van de octrooihouder, niet worden verstrekt *aan een ander dan degene die gerechtigd is de uitvinding te gebruiken*. In artikel 26, derde lid, is vervolgens nader geduid dat onder degene die gerechtigd is de uitvinding te gebruiken, bedoeld in 26, eerste lid, niet wordt begrepen degene die gebruik kan maken van een van de uitzonderingen op de rechten van de octrooihouder, bedoeld in artikel 27, onderdeel a tot en met e, van het Rechtspraakverdrag. Aan laatst bedoelde personen mogen de in het eerste lid bedoelde middelen derhalve niet worden geleverd, derhalve wel aan degene die genoemd zijn in artikel 27, onderdeel f tot en met l. In artikel 73, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 is opgenomen dat het gaat om *anderen dan hen, die krachtens de artikelen 55 tot en met 60 tot toepassing van de geoctrooierde uitvinding bevoegd zijn*. In de artikelen 55 tot en met 60 wordt degene genoemd die uit hoofde van voorgebruik, dan wel uit hoofde van een vrijwillige of een gedwongen licentie tot toepassing van de uitvinding bevoegd zijn. Op grond van dit artikel mogen de bedoelde middelen derhalve niet geleverd worden aan degene die zijn genoemd in artikel 27, onderdeel a tot en met e, van het Rechtspraakverdrag. Immers, door expliciet te bepalen dat de bedoelde middelen alleen geleverd mogen worden aan hen die *krachtens de artikelen 55 tot en met 60 tot toepassing van de geoctrooierde uitvinding bevoegd zijn*, volgt reeds dat de middelen aan anderen, derhalve eveneens de categorie van personen als bedoeld in artikel 27, onderdeel a tot en met e, van het Rechtspraakverdrag, niet geleverd mogen worden. Dat de huidige tekst van artikel 73, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag, aldus moet worden uitgelegd, volgt ook uit de Memorie van toelichting, zoals opgesteld ten tijde van de harmonisatie van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooiwet 1975:¹⁰

Het aanbieden of leveren aan anderen dan licentiehouders en voorgebruikers is dus niet geoorloofd, zelfs niet het aanbieden of leveren aan hen, die onder zekere omstandigheden of soms zelfs in het algemeen wel tot toepassing van een geoctrooierde uitvinding bevoegd zijn. Zo is bijvoorbeeld ongeoorloofd de levering voor het doen van proefnemingen, die uit hoofde van artikel 30, derde lid, [huidig artikel 53, derde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995] zijn toegestaan. Evenmin is geoorloofd het aanbieden of leveren aan apothekers met het oog op een toepassing van de uitvinding, die volgens het derde lid van artikel 30, zoals thans aangevuld, wel geoorloofd is. Hetzelfde geldt voor de levering aan particulieren.

Echter, op grond van het Rechtspraakverdrag is levering van de middelen wel toegestaan aan degene die genoemd worden in de in artikel 27, onderdeel f tot en met l, van het Rechtspraakverdrag genoemde categorieën. Immers, deze worden niet genoemd in artikel 26, derde lid. Gelet op de tekst van artikel 73, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, is dat op grond van de wet niet toegestaan. Door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 ontstaat er derhalve een inhoudelijk verschil tussen de huidige wet en de nieuwe tekst van de wet. Gelet op de aard van de uitzonderingen, zoals genoemd in artikel 27, onderdeel f tot en met g, is dit verschil - naar het oordeel van de regering - van geringe betekenis.

De in artikel 26, eerste lid, opgenomen voorwaarde dat het verbodsrecht kan worden ingeroepen tegen iedere derde die hiertoe *geen toestemming* van de octrooihouder heeft verkregen, is in de Rijksoctrooiwet 1995 niet in artikel 73, eerste lid, maar in artikel 73, tweede lid, opgenomen, tezamen met de (geclausuleerde) uitzondering dat het verbod niet kan worden ingeroepen indien de geleverde en aangeboden middelen algemeen in de handel verkrijgbare producten zijn.

Artikel 73, eerste lid, bevat, anders dan artikel 26, eerste lid, en net als artikel 53, eerste lid, de voorwaarde dat de handeling (in dit geval het aanbieden of leveren van de middelen) plaatsvindt *in of voor zijn bedrijf*. Een vergelijkbare beperking is niet opgenomen in artikel 26, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag, maar, zoals hierboven bij de bespreking van artikel 25 van het

¹⁰ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 35.

Rechtspraakverdrag is aangegeven, op een andere plaats in het Rechtspraakverdrag, namelijk in artikel 27, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag. Dit artikel bepaalt dat de uit een octrooi voortvloeiende rechten niet van toepassing zijn op handelingen die in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden worden verricht. Zowel op grond van de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 als op grond van het Rechtspraakverdrag vallen alleen bedrijfsmatig verrichte handelingen onder de werking van het octrooi, zij het dat de Rijksoctrooiwet 1995 dit positief formuleert door aan te geven welke handelingen onder de werking van het octrooi vallen (in of voor zijn bedrijf) en het Rechtspraakverdrag negatief formuleert welke handelingen daar niet onder vallen (in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden). Dit verschil in vormgeving en redactie komt geen inhoudelijke betekenis toe.

Artikel 26, eerste lid (slot), bevat voorts een iets anders geformuleerd kenbaarheidsvereiste dan artikel 73, eerste lid (slot), van de Rijksoctrooiwet 1995. Artikel 26 luidt: *indien de derde weet of behoorde te weten dat deze middelen geschikt en bestemd zijn voor toepassing van die uitvinding* terwijl artikel 73 spreekt over: *mits de persoon weet dan wel het gezien de omstandigheden duidelijk is, dat die middelen voor die toepassing geschikt en bestemd zijn*. In artikel 26 wordt derhalve gesproken over *behoorde te weten*, terwijl de Rijksoctrooiwet 1995 spreekt over *het gezien de omstandigheden duidelijk is*. Dit verschil komt niet voort uit een verschil in vertaling tussen het Rechtspraakverdrag en de Gemeenschapsoctrooioverdragen, maar in het toepassen van een andere terminologie in beide verdragen. Naar het oordeel van de regering bestaat er tussen de beide termen een - zij het gering - verschil in betekenis. De zinsnede *behoorde te weten* geeft duidelijker aan dat op de derde onder omstandigheden een onderzoeksplicht kan rusten om wetenschap te krijgen van het feit dat - in dit geval - de middelen geschikt en bestemd zijn om toe te passen in de uitvinding. Dit gaat naar het oordeel van de regering iets verder dan de zinsnede *het gezien de omstandigheden duidelijk is*. Zo kan bij het *indien uit de omstandigheden duidelijk is* worden aangenomen dat in dat geval de derde tevens *behoorde te weten*. Maar ook bij *indien uit de omstandigheden niet duidelijk is*, kan de op de derde rustende onderzoeksplicht ertoe leiden dat de derde wel *behoorde te weten*. Naar verwachting zal dit geringe verschil in betekenis in de praktijk niet tot belangrijke wijzigingen leiden.

In de overeenkomstsluitende lidstaten

Zoals hierboven is aangegeven, zal de tekst van het Rechtspraakverdrag een-op-een worden overgenomen in de Rijksoctrooiwet 1995. Dit leidt alleen uitzondering als de tekst van de desbetreffende bepaling zich niet leent om op deze manier te worden opgenomen in de wet. Artikel 26, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag is daarvan - net als artikel 25, onderdeel b, een voorbeeld. Dit artikel bepaalt dat het verboden is de bedoelde middelen aan te bieden op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar dat octrooi van kracht is, voor toepassing op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar dat octrooi van kracht is. Deze bepaling was ook reeds opgenomen in de Gemeenschapsoctrooioverdragen 1975 en 1989. In het kader van de harmonisatie van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooioverdrag 1975 is de werking van dit artikel beperkt tot het aanbieden én toepassen op het grondgebied van Nederland, Curaçao en Sint-Maarten. Dit blijkt duidelijk uit de huidige tekst van artikel 73, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995. Dit betekent dat een aanbod in Nederland, Curaçao en Sint Maarten voor toepassing in Nederland, Curaçao en Sint Maarten in strijd is met artikel 73 van de Rijksoctrooiwet 1995. Een aanbod in Nederland, Curaçao en Sint Maarten voor toepassing in bijvoorbeeld België is derhalve niet in strijd met de Rijksoctrooiwet 1995. Het toepassen in België kan - als daar ook een octrooi van kracht is voor die uitvinding - uiteraard wel in strijd zijn met het Belgische octrooi. Deze harmonisatie heeft op vergelijkbare wijze plaatsgevonden in de ons omringende landen. Ter gelegenheid van de huidige harmonisatie met het Rechtspraakverdrag is er geen reden af te wijken van die lijn.

Gelet op de reikwijdte van het Rechtspraakverdrag en de reikwijdte van de Rijksoctrooiwet 1995 is dit ook een logische uitleg. Het Rechtspraakverdrag gaat nu eenmaal over de beslechting van geschillen over een groter territorium, namelijk over het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten. In het licht van artikel 26, eerste lid, betekent dit dat het aldaar gaat om handelingen die plaatsvinden op het grondgebied van de overeenkomstsluitende lidstaten waar het octrooi van kracht is, gelijk de

toepassing van de Rijksoctrooiwet 1995 en de bevoegdheid van de Nederlandse rechter zich uitstrekken over handelingen die hier te lande plaatsvinden.

Het bovenstaande leidt derhalve tot een gering inhoudelijk verschil van betekenis tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995.

Artikel 26, tweede lid, van het Rechtspraakverdrag en artikel 73, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

Ten opzichte van de oorspronkelijke vertaling is het tweede lid uitsluitend redactioneel aangepast. De zinsnede *met uitzondering van het geval dat de derde degene aan wie hij levert* wordt vervangen door: *tenzij de derde degene aan wie hij levert*. Beide vertalingen zijn mogelijk. De nieuwe vertaling is meer in lijn met wat in wetsteksten gebruikelijk is bij de formulering van een uitzondering en geeft met minder woorden aan wat hier wordt bedoeld en verdient ook om die reden de voorkeur. De vertaling is hiermee ook in lijn met de vertalingen van de vergelijkbare bepalingen uit de Gemeenschapsoctrooioverdragen en het daarop gebaseerde artikel 73, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vergelijking

Bij de bespreking van artikel 26, eerste lid, is reeds aangegeven dat de voorwaarde dat het recht kan worden ingeroepen tegen iedere derde die hiertoe *geen toestemming* van de octrooihouder heeft verkregen, in de Rijksoctrooiwet 1995 niet in artikel 73, eerste lid, maar in artikel 73, tweede lid, is opgenomen. Een vergelijking tussen artikel 26, tweede lid, en artikel 73, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995, laat - in lijn hiermee - dan ook zien dat in artikel 26, tweede lid, hierover niets is opgenomen (dat staat immers al in artikel 26, eerste lid), en in artikel 73, tweede lid, zoals hierboven is toegelicht, wel.

Voor het overige bestaan er geen verschillen tussen beide artikelen.

Artikel 26, derde lid, van het Rechtspraakverdrag en artikel 73 van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

Net als in artikel 26, eerste lid, wordt in de aangepaste vertaling de term *toepassen* vervangen door *gebruiken*. Op deze plaats wordt kortheidshalve verwezen naar hetgeen hierboven bij de bespreking van dat artikel ter toelichting is opgenomen.

Vergelijking

Zoals bij de bespreking van artikel 26, eerste lid, van het Rechtspraakverdrag hierboven reeds is aangegeven, leidt de verwijzing in artikel 26, derde lid, naar de categorieën van personen die in artikel 27 zijn opgenomen, niet tot een inhoudelijk verschil in betekenis. Op deze plaats wordt - kortheidshalve - verwezen naar hetgeen hierboven daarover is opgemerkt.

Opname in de Rijksoctrooiwet 1995

Het met artikel 26 van het Rechtspraakverdrag corresponderende artikel 73 van de Rijksoctrooiwet 1995 is niet opgenomen in hoofdstuk 4, paragraaf 1, zijnde de bepalingen over de rechten en verplichtingen van de octrooihouder, maar in hoofdstuk 4, paragraaf 4, van de Rijksoctrooiwet 1995, zijnde de bepaling over de handhaving van het octrooi. Ten tijde van het harmoniseren van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooioverdrag 1975 is er, blijkens de memorie van toelichting¹¹, hier voor gekozen om de volgende redenen:

¹¹ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 34.

Ten slotte mag worden opgemerkt, dat de bescherming, die de octrooihouder tegen indirecte inbreuk wordt geboden, een aanvullende bescherming vormt naast zijn in artikel 30 [thans: artikel 53 van de Rijksoctrooiwet 1995] omschreven uitsluitend recht. De regeling inzake indirecte octrooi-inbreuk als een bijzondere vorm van onrechtmatig handelen hoort dan ook niet thuis in het kader van artikel 30 van de Rijksoctrooiwet. Afdeling III van hoofdstuk III [thans: hoofdstuk 4, §4 van de Rijksoctrooiwet 1995] leek hiertoe een meer geëigende plaats. Het element in de voorgestelde nieuwe bepaling, dat de «indirecte inbreukmaker» steeds een zeker verwijt van zijn handelingen moet treffen, maakt ook dat de bepaling beter in afdeling III dan in afdeling I [thans: hoofdstuk 4, §4] past.

In de huidige opzet is er voor gekozen, zo veel mogelijk een-op-een, aan te sluiten bij de tekst van het Rechtspraakverdrag. In lijn daarmee verdient het, naar het oordeel van de regering, de voorkeur ook de volgorde en vormgeving van het Rechtspraakverdrag aan te houden en de materieelrechtelijke bepalingen ook in de Rijksoctrooiwet 1995 zo veel mogelijk bij elkaar te plaatsen. Om die reden zal artikel 26 van het Rechtspraakverdrag 1995 in hoofdstuk 4, §1 van de Rijksoctrooiwet 1995 worden opgenomen, en wel - net als in het Rechtspraakverdrag - na het artikel over de directe inbreuk, zijnde artikel 53 van de Rijksoctrooiwet 1995. Het met artikel 26 corresponderende artikel 73 van de Rijksoctrooiwet 1995 komt daarmee, in hoofdstuk 4, §4, ten dele te vervallen. Naar het huidige oordeel van de regering vormen de bepalingen inzake de indirecte inbreuk evenzeer een recht van de octrooihouder, namelijk die om indirecte inbreuk te verhinderen, als de bepalingen inzake directe inbreuk. Dit wordt onderstreept doordat - in navolging van de bewoordingen van artikel 25 van het Rechtspraakverdrag - ook in artikel 53, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 inzake de directe inbreuk op de rechten van de octrooihouder, niet langer wordt gesproken over het *uitsluitend recht* van de octrooihouder, maar van het recht om de genoemde - direct inbreuk makende - handelingen te verhinderen. Dit is niet anders dan de tekst van artikel 26 van het Rechtspraakverdrag (en het nieuwe artikel 54 van de Rijksoctrooiwet 1995), waar eveneens wordt gesproken over het recht om de genoemde, - in dit geval, indirect inbreukmakende - handelingen te verhinderen. Ook om die reden bestaat er geen noodzaak of rechtvaardiging om de beide bepalingen in verschillende paragrafen onder te brengen.

Het bovenstaande leidt ertoe dat dit artikel, voor zover het ziet op het materieelrechtelijke deel ervan, - in lijn met het Rechtspraakverdrag - in de paragraaf over de rechten en verplichtingen van de octrooihouder (hoofdstuk 4, §1) wordt geplaatst en niet in die over handhaving van het octrooi (hoofdstuk 4, §4).

Artikel 27 - Beperking van de werking van een octrooi

Inhoud artikel 27 Rechtspraakverdrag

Dit artikel regelt dat de uit een octrooi voortvloeiende rechten niet van toepassingen zijn op de in dit artikel genoemde handelingen. Dit zijn:

- handelingen die in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden worden verricht (privégebruik) (onderdeel a);
- handelingen voor experimentele doeleinden die het onderwerp van de geoctrooieerde uitvinding betreffen (de onderzoeksvrijstelling) (onderdeel b);
- het gebruik van biologisch materiaal voor het kweken, of ontdekken en ontwikkelen van andere plantenrassen (de beperkte veredelingsvrijstelling) (onderdeel c);
- handelingen (noodzakelijke studies, tests en proeven) in verband met verkrijgen van een marktvergunning voor een generieke versie van octrooirechtelijk beschermde geneesmiddelen (de Bolar-vrijstelling) (onderdeel d);
- vrijstelling voor apothekers om geneesmiddelen te bereiden voor direct gebruik voor individuele gevallen op medisch voorschrift (de apothekersvrijstelling) (onderdeel e);
- het gebruik van de geoctrooieerde uitvinding in schepen (onderdeel f);
- het gebruik van de geoctrooieerde uitvinding in luchtvaartuigen, landvoertuigen of andere middelen van vervoer (onderdeel g);

- handelingen vermeld in artikel 27 van het Verdrag van Chicago ter voorkoming van beslag op luchtvaartuigen (onderdeel h);
- het gebruik door een landbouwer van zijn oogst voor de propagatie of vermeerdering op zijn eigen bedrijf (landbouwersvoorrecht voor plantaardig materiaal) (onderdeel i);
- het gebruik door een landbouwer van vee dat onder octrooibeschermt valt (landbouwersvoorrecht voor dierlijk materiaal) (onderdeel j);
- handelingen op grond van richtlijn 2009/24/EG (decompilatievrijstelling) (onderdeel k);
- handelingen die op grond van artikel 10 van Richtlijn 98/44/EG zijn toegestaan (noodzakelijke propagatie of vermeerdering) (onderdeel l).

Inhoudelijke vergelijking Rechtspraakverdrag en Rijksoctrooiwet 1995

Een vergelijking tussen verdrag en wet leidt tot de volgende conclusies.

Artikel 27, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, eerste lid, onderdeel a en b (ten dele) en artikel 73, eerste lid (ten dele), van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling *in de particuliere sfeer en zonder commerciële doeleinden verrichte handelingen* zal worden gewijzigd in *handelingen die in de particuliere sfeer voor niet-commerciële doeleinden worden verricht*. Dit is een nauwkeuriger vertaling, met name wat betreft de volgorde van de verschillende zinsdelen, van de Engelse tekst van het Rechtspraakverdrag. Deze luidt: *acts done privately and for non-commercial purposes*. Deze vertaling is daarmee ook dezelfde als de vertaling van de gelijkkluidende bepalingen in de Gemeenschapsoctrooverdragen 1975 (artikel 31, onderdeel a) en 1989 (artikel 27, onderdeel a).

Deze vertaling brengt ook beter tot uitdrukking dat het hier gaat om handelingen die aan twee - cumulatief bedoelde - voorwaarden moeten voldoen, namelijk dat de handelingen in de particuliere sfeer worden verricht én zonder commerciële doeleinden. Deze duidelijkheid wordt beter bereikt door het woord *handelingen* voor de beide voorwaarden te plaatsen en door in verband met de vertaling van *acts done* het werkwoord *worden* toe te voegen, in plaats van te spreken over *verrichte handelingen*.

Vergelijking

Zoals hierboven is aangegeven, is deze beperking van de rechten van de octrooihouder op verscheidene plaatsen opgenomen in de Rijksoctrooiwet 1995, namelijk in de artikelen 53, eerste lid, onderdelen a en b en artikel 73, eerste lid. Ten tijde van het harmoniseren van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooverdrag 1975, is hierover in de memorie van toelichting het volgende opgenomen¹²:

Omtrent artikel 30, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet [huidig artikel 53, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995] moet nog worden opgemerkt, dat zowel onderdeel a als onderdeel b ervan alleen die handelingen omvatten, welke bedrijfsmatig (in of voor een bedrijf) worden verricht. Dit is in overeenstemming met artikel 31, onder a, van het verdrag, dat bepaalt dat het uit een octrooi voortvloeiende uitsluitend recht zich niet uitstrekt tot handelingen in de particuliere sfeer voor niet commerciële doeleinden.

Hieruit volgt dat, gelijk er geen verschil in betekenis bestond tussen de tekst van het Gemeenschapsoctrooverdrag 1975 en de Rijksoctrooiwet, er evenmin een verschil in betekenis bestaat tussen artikel 27, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag en de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995. Het verschil tussen de tekst van het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 is hierin gelegen dat het Rechtspraakverdrag - kort gezegd - handelingen in de particuliere sfeer

¹² Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 25

formuleert als een uitzondering op de rechten van de octrooihouder, terwijl de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 positief formuleert dat tot de uitsluitende rechten van de octrooihouder alleen worden gerekend de handelingen die in of voor zijn bedrijf plaatsvinden. Handelingen in de particuliere sfeer behoren daar - net als op grond van het Rechtspraakverdrag - niet toe. Overigens is de formulering in het Rechtspraakverdrag nauwkeuriger dan die in de Rijksoctrooiwet 1995, doordat deze exact aangeeft welke handelingen niet onder de rechten van de octrooihouder vallen. Zo bestaat op grond van die tekst geen enkele twijfel dat ook handelingen die plaatsvinden in het kader van bijvoorbeeld beroepsuitoefening of door een wetenschappelijke instelling niet onder deze uitzondering gebracht kunnen worden. Immers deze vallen niet onder handelingen die in de particuliere sfeer (wetenschappelijke instelling) voor niet-commerciële doeleinden (beroepsuitoefening) worden verricht. De huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 moet op dezelfde wijze worden uitgelegd, maar vergt dat hieraan, gelet op de gekozen terminologie *in of voor zijn bedrijf*, een ruime betekenis wordt gegeven.

Door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag komt deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder, anders dan in de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995, explicieter terug in de Rijksoctrooiwet 1995. De Rijksoctrooiwet 1995 komt hierdoor - ook redactioneel - beter in lijn met de octrooiwetgeving in de ons omringende landen.

Gelet op het bovenstaande, leidt het overnemen van de bepaling van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 derhalve niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995.

Artikel 27, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, derde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling van artikel 27, onderdeel a, van het Rechtspraakverdrag *proefnemingen die het voorwerp van de geoctrooieerde uitvinding betreffen*, zal worden aangepast en komt in de aangepaste vertaling te luiden: *handelingen voor experimentele doeleinden die het onderwerp van de geoctrooieerde uitvinding betreffen*.

De vertaling van de Engelse tekst *acts done for experimental purposes* is in de nieuwe vertaling niet als *proefnemingen*, maar als *handelingen voor experimentele doeleinden* vertaald. Deze vertaling wijkt weliswaar af van de vertaling van de met artikel 27, onderdeel b, overeenstemmende artikelen uit de Gemeenschapsoctrooioverdragen 1975 (artikel 31, onderdeel b) en 1989 (artikel 27, onderdeel b), maar vormt een nauwkeuriger vertaling van dit artikel. Bovendien stemt deze vertaling overeen met bijvoorbeeld artikel 13, derde lid, onderdeel b, van de Biotechnologierichtlijn. In deze richtlijn, die evenzeer betrekking heeft op het octrooirecht, is *experimental purposes* eveneens vertaald als *experimentele doeleinden*.

Voorts is de term *voorwerp* vervangen door *onderwerp*. Dit sluit beter aan bij de Engelse tekst *subject matter*, en is ook in lijn met de hierboven genoemde eerdere vertalingen van de Gemeenschapsoctrooioverdragen.

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 53, derde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995. Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze - wat redactie betreft - van elkaar verschillen. De Rijksoctrooiwet 1995 spreekt van *handelingen dienende tot onderzoek van het geoctrooieerde, daaronder begrepen het door toepassing van de geoctrooieerde werkwijze rechtstreeks verkregen voortbrengsel*. Tussen beide artikelen bestaat evenwel geen verschil in betekenis. Reeds ten tijde van de harmonisatie van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooioverdrag 1975, waarin een identiek artikel is opgenomen, werd daarover in de memorie van toelichting het volgende opgemerkt¹³:

¹³ Kamerstukken II 1984/85, 19 131 (R 1295), nr. 3, blz. 26.

Dit lid brengt zowel proefnemingen met een wetenschappelijk doel als proefnemingen, die in een bedrijfsmatig kader plaatsvinden buiten het bereik van het octrooi. Het komt overeen met artikel 31, onder b, van het verdrag [huidige artikel 27, onderdeel b, van het Rechtspraakverdrag].

Tot dezelfde conclusie komt ook het Gerechtshof 's-Gravenhage, kenbaar uit HR 23 juni 1995, NJ 1996, 463, waarin werd overwogen (r.o. 46):

In aanmerking nemend dat de bepaling over de onderzoeksexceptie in de ROW in overeenstemming is met de betreffende bepaling in het Gemeenschapsoctrooiwet, en voorts, dat [...]

Gelet op het bovenstaande, leidt de overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995. Wél komt deze, naast de overeenstemming met de tekst van het Rechtspraakverdrag en de tekst van de Gemeenschapsoctrooiwet, ook redactioneel meer in lijn met de octrooiwetgeving in de ons omringende landen.

Artikel 27, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53b, tweede lid, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Vertaling

De term *gewasvariëteiten* in de oorspronkelijke vertaling van artikel 27, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag wordt vervangen door de algemeen gangbare vertaling van de Engelse term *plant varieties*, namelijk *plantenrassen*. Zie hiervoor bijvoorbeeld artikel 1 van Verordening 2100/94¹⁴, artikel 27, derde lid, onderdeel a, van de TRIPS-Overeenkomst¹⁵ en de overwegingen van de Biotechnologierichtlijn¹⁶.

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel c, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 53b, tweede lid, van de Rijksoctrooiwet 1995. Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze - wat redactie betreft - enigszins van elkaar verschillen. De Rijksoctrooiwet 1995 spreekt van *handelingen met biologisch materiaal*, het Rechtspraakverdrag van *het gebruik van biologisch materiaal*. Dit brengt evenwel geen inhoudelijk verschil in betekenis met zich.

De overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 leidt derhalve niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995.

Artikel 27, onderdeel d, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Artikel 27, onderdeel d, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 53, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze - wat redactie betreft - van elkaar verschillen. De tekst van het Rechtspraakverdrag verwijst korthedshalve naar de *handelingen die zijn toegestaan* op grond van artikel 13, zesde lid, van Richtlijn 2001/82/EG¹⁷ of artikel 10, zesde lid, van Richtlijn 2001/83/EG¹⁸.

¹⁴ Verordening (EG) nr. 2100/94, van de Raad van de Europese Unie van 27 juli 1994 inzake het communautaire kwekersrecht (PbEG 1994, L 227).

¹⁵ Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom, bijlage 1c bij het Wereldhandelsverdrag: Trb 1995, 130.

¹⁶ Richtlijn 98/44/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 juli 1998 betreffende de rechtsbescherming van biotechnologische uitvindingen (PbEG 1998, L 213).

¹⁷ Richtlijn 2001/82/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor diergeneeskundig gebruik, PbEG L 311.

¹⁸ Richtlijn 2001/83/EG van het Europees Parlement en de Raad van 6 november 2001 tot vaststelling van een communautair wetboek betreffende geneesmiddelen voor menselijk gebruik, PbEG L 311.

Deze *handelingen* zijn op grond van artikel 13, zesde lid, van Richtlijn 2001/82/EG, *het uitvoeren van de voor de toepassing van de leden 1 tot en met 5 noodzakelijke studies en de daaruit voortvloeiende praktische eisen*.

De Engelse tekst van de richtlijn spreekt over *the necessary studies, tests and trials*, de Franse tekst over *études et des essais*.

Deze *handelingen* zijn op grond van artikel 10, zesde lid, van Richtlijn 2001/83/EG, *het uitvoeren van de noodzakelijke studies, tests en proeven met het oog op de toepassing van de leden 1 tot en met 4 en de daaruit voortvloeiende praktische eisen*.

De Engelse tekst van de richtlijn spreekt van *the studies and trials*, de Franse tekst over *études et des essais*.

Artikel 53, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 is anders vormgegeven. In dit artikel is de tekst van artikel 13, zesde lid, van Richtlijn 2001/82/EG en artikel 10, zesde lid, van Richtlijn 2001/83/EG geïmplementeerd, welke artikelen zelf - zoals hierboven aangegeven - doorverwijzingen bevatten naar artikel 13, eerste tot en met vijfde lid, respectievelijk artikel 10, eerste tot en met vierde lid. Deze verwijzingen komen derhalve ook terug in artikel 53, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995. Dit leidt niet tot een inhoudelijk verschil in betekenis tussen beide artikelen.

Ter gelegenheid van de implementatie van beide richtlijnen is er voor gekozen beide richtlijnen in één artikel te implementeren. Hierbij zijn de bewoordingen van artikel 10, zesde lid, van Richtlijn 2001/83/EG aangehouden (*studies, tests en proeven*). Artikel 53, vierde lid, spreekt derhalve eveneens over *het uitvoeren van de noodzakelijke studies, tests en proeven*. Zoals hierboven is aangegeven, is dit anders dan de tekst van artikel 13, zesde lid, dat - in de Nederlandse vertaling - alleen spreekt over *studies*. Door overname van de tekst van artikel 27, onderdeel d, van het Rechtspraakverdrag - welke rechtstreeks verwijst naar de richtlijnen - wordt de inhoud van artikel 53, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 (redactioneel) een andere. Immers, vanwege de verwijzing naar de beide richtlijnen, komt de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 in geval van Richtlijn 2001/82/EG te luiden *studies* in plaats van de huidige - in de Rijksoctrooiwet 1995 - voor beide richtlijnen gekozen tekst *studies, tests en proeven*. Naar het oordeel van de regering leidt dit niet tot een inhoudelijk verschil in betekenis en hangt het verschil in bewoordingen van beide richtlijnen (en derhalve thans van de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995) samen met de vertaling van die richtlijnen. In de verschillende taalversies worden de verschillende - overigens sterk op elkaar gelijkende begrippen - door elkaar gebruikt. De Franse tekst is nog het meest consistent door in beide richtlijnen te spreken over *études et des essais*. Ter verduidelijking zijn de verschillende vertalingen in onderstaande tabel opgenomen, afgezet tegen de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995.

Rijksoctrooiwet 1995	Richtlijn 2001/82/EG (NL)	Richtlijn 2001/82/EG (EN)	Richtlijn 2001/82/EG (FR)	Richtlijn 2001/83/EG (NL)	Richtlijn 2001/83/EG (EN)	Richtlijn 2001/83/EG (FR)
studies, tests en proeven	studies	studies, tests and trials	études et des essais	studies, tests en proeven	studies and trials	études et des essais

Ook anderszins is er geen reden om aan te nemen dat de artikelen in beide richtlijnen een andere reikwijdte zouden hebben. Beide artikelen hebben immers hetzelfde doel, namelijk om handelingen in verband met het verkrijgen van een marktvergunning voor een generieke versie van octrooirechtelijk beschermde geneesmiddelen (voor menselijk of diergeneeskundig gebruik) uit te zonderen van de rechten van de octrooihouder.

Gelet op het bovenstaande leidt de overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 derhalve niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995.

Artikel 27, onderdeel e, van het Rechtspraakverdrag

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel d, van het Rechtspraakverdrag kent geen corresponderend artikel in de Rijksoctrooiwet 1995. Door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag ontstaat derhalve een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet. Er wordt hiermee een extra uitzondering op de rechten van de octrooihouder geïntroduceerd. Deze uitzondering is van toepassing op apothekers, die zonder deze vrijstelling bij de bereiding van geneesmiddelen op medisch voorschrift inbreuk op een octrooi zouden kunnen maken. De vrijstelling geldt echter alleen indien de bereiding voor direct gebruik en ten behoeve van individuele gevallen plaatsvindt. Voor bereidingen op voorraad geldt deze uitzondering niet. Gelet daarop zal derhalve slechts in uitzonderingsgevallen van deze vrijstelling gebruik gemaakt kunnen worden.

De Nederlandse wetgeving komt daarmee in lijn met het Rechtspraakverdrag en met de wetgeving in de ons omringende landen.

Hier wordt nog opgemerkt dat deze bepaling ten tijde van de eerder genoemde harmonisering met het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 reeds in de Rijksoctrooiwet was opgenomen in het toenmalige artikel 30, derde lid, van de Rijksoctrooiwet, maar niet inwerking is getreden¹⁹. In de Rijksoctrooiwet 1995 was deze bepaling opgenomen in artikel 53, derde lid. Deze bepaling is echter evenmin in werking getreden²⁰ (zie Besluit van 20 februari 1995, Stb 1995, 109).

Gelet op het bovenstaande ontstaat er een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel f, van het Rechtspraakverdrag en artikel 54, onderdeel a, van de Rijksoctrooiwet 1995

Vertaling

In de huidige vertaling van artikel 27, onderdeel f, wordt de term *per ongeluk* als vertaling van *accidentally*, vervangen door *bij toeval*. Deze vertaling is nauwkeuriger en sluit ook beter aan bij de vertaling van de met artikel 27, onderdeel f, van het Rechtspraakverdrag vergelijkbare bepalingen uit het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 (artikel 31, onderdeel d) en het Gemeenschapsoctrooiwet 1989 (artikel 27, onderdeel d) en artikel 5ter, eerste lid, van het Unieverdrag van Parijs²¹, waar deze bepaling op gebaseerd is. Hierdoor stemt deze ook beter overeen met het huidige artikel 54, onderdeel a, van de Rijksoctrooiwet 1995. De term *ingeval* als vertaling van *when* wordt vervangen door *indien*. Overigens zal de vertaling van de zinsnede *waar dat octrooi werking heeft*, worden vervangen door *waar het octrooi van kracht is*. Deze formulering sluit beter aan bij de in het octrooirecht gebruikelijke formulering in verband met de gelding van een octrooi.

Vergelijking

¹⁹ Rijkswet van 29 mei 1987 tot wijziging van de Rijksoctrooiwet (Stb. 1987, 316), zoals gedeeltelijk inwerking getreden bij Besluit van 27 oktober 1987, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet (Stb. 1987, 491), bij Besluit van 22 oktober 1990, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet alsmede van het Besluit van 25 september 1990 (Stb. 510) tot wijziging van het Octrooiereglement (Stb. 1979, 62) en bij Besluit van 21 december 1990 tot wijziging van het besluit van 22 oktober 1990 (Stb. 543), houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van enige artikelen van de Rijkswet van 29 mei 1987 (Stb. 316) tot wijziging van de Rijksoctrooiwet alsmede van het Besluit van 25 september 1990 (Stb. 510) tot wijziging van het Octrooiereglement (Stb. 1979, 62).

²⁰ Besluit van 3 februari 1995, houdende plaatsing in het Staatsblad van de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 zoals deze is gewijzigd bij de Rijkswet van 22 december 1993, Stb. 692 (Stb. 1995, 52) en Besluit van 20 februari 1995, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Rijksoctrooiwet 1995 en van het Uitvoeringsbesluit Rijksoctrooiwet 1995 (Stb. 1995, 109).

²¹ Unieverdrag van Parijs van 20 maart 1883 tot bescherming van de industriële eigendom, herzien te Brussel op 14 december 1900, te Washington op 2 juni 1911, te 's-Gravenhage op 6 november 1925, te Londen op 2 juni 1934, te Lissabon op 31 oktober 1958 en te Stockholm op 14 juli 1967 en zoals gewijzigd te Stockholm op 28 september 1979 (trb. 1970, 187).

Artikel 27, onderdeel f, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 54, onderdeel a, van de Rijksoctrooiwet 1995. Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze op onderdelen - redactioneel en inhoudelijk - van elkaar verschillen.

Een redactioneel verschil vormt het gebruik van het werkwoord *begeven* in het Rechtspraakverdrag, terwijl de Rijksoctrooiwet 1995 spreekt over *verblijven*. Dit verschil komt voort uit de vertaling van de Engelse tekst van het verdrag dat spreekt over *enter*. Het werkwoord *begeven* is een nauwkeuriger vertaling van de Engelse tekst en geeft beter aan dat het hier gaat om schepen die van buiten de wateren van een overeenkomstsluitende lidstaat komen. Een en ander leidt niet tot een inhoudelijk verschil in betekenis tussen het Rechtspraakverdrag en de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995.

Een inhoudelijk verschil tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 heeft betrekking op de reikwijdte van de uitzondering. Op grond van de Rijksoctrooiwet 1995 kunnen, indien aan de voorwaarden van dit artikel is voldaan, schepen uit alle landen van de wereld gebruik maken van deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder.

Op grond van het Rechtspraakverdrag moet het gaan om schepen van:

- andere landen van de Internationale Unie tot bescherming van de Industriële eigendom (Unie van Parijs);
- of van leden van de Wereldhandelsorganisatie.

Op grond van het Rechtspraakverdrag zullen derhalve schepen uit minder landen gebruik kunnen maken van deze uitzondering dan op grond van de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995. Dit verschil in reikwijdte laat zich (deels) verklaren door de keuze die destijds is gemaakt naar aanleiding van de implementatie van artikel 5ter, eerste lid, van het Unieverdrag van Parijs. Blijkens de wetsgeschiedenis heeft de wetgever er ten tijde van de implementatie van artikel 5ter, eerste lid, van het Unieverdrag van Parijs voor gekozen de uitzondering van artikel 5ter, eerste lid, te beperken tot schepen van andere landen van het Unieverdrag van Parijs, niet over te nemen in de Rijksoctrooiwet. Hiertoe is destijds het volgende overwogen in de memorie van toelichting²²:

Een ander verschil is, dat de nieuwe regeling betrekking heeft op schepen en machines van enig ander land, terwijl de huidige regeling de eis stelt dat de eigenaar der voorwerpen buiten het Koninkrijk moet zijn gevestigd. Het leek niet nodig een nog verdergaande beperking voorkomende in artikel 5ter van het Verdrag van Parijs over te nemen, nl. dat de schepen of machines uit een Unie-land afkomstig moeten zijn.

Ten tijde van de harmonisering van de Rijksoctrooiwet met het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 is de tekst van de wet op dit onderdeel niet gewijzigd.

Overigens luidt de tekst van het Rechtspraakverdrag op haar beurt weer anders dan artikel 5ter, eerste lid van het Unieverdrag van Parijs. Het Rechtspraakverdrag breidt de reikwijdte van de uitzondering uit tot schepen van andere leden van de Wereldhandelsorganisatie. Deze uitbreiding was logischerwijze niet opgenomen in artikel 5ter, eerste lid, van het Unieverdrag van Parijs, noch in beide Gemeenschapsoctrooiwet 1975, nu de oprichting van de Wereldhandelsorganisatie van na de totstandkoming van voornoemde verdragen dateert. De uitbreiding vormt uiteraard alleen een uitbreiding voor schepen afkomstig uit landen die wél lid zijn van de Wereldhandelsorganisatie en niet van het Unieverdrag van Parijs. Immers, schepen uit landen die lid zijn van het Unieverdrag van Parijs konden reeds gebruik maken van deze uitzondering.

Zoals eerder aangegeven, wordt er voor gekozen de tekst van het Rechtspraakverdrag een-op-een over te nemen in de Rijksoctrooiwet 1995. Dit leidt ertoe dat de destijds door de wetgever gemaakte

²² Kamerstukken II 1974/75, 13 209 (R 967), nr. 3, blz. 51.

keuze thans wordt heroverwogen. Deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder geldt derhalve niet langer alleen voor schepen uit alle landen, maar alleen voor schepen uit landen van de Internationale Unie tot bescherming van de Industriële eigendom (Unie van Parijs) of van leden van de Wereldhandelsorganisatie. Hierbij moet worden opgemerkt dat de meeste landen in de wereld bij één of beide organisaties zijn aangesloten. In praktische zin verandert er derhalve weinig. Tegen deze wijziging bestaat, nog afgezien van de geringe gevolgen daarvan in praktische zin, ook inhoudelijk gezien, geen overwegende bezwaren. De ratio van deze bepaling is dat het internationaal goederenverkeer - zo veel als mogelijk - ongehinderd doorgang moet kunnen vinden. Immers, het gebruik van octrooirechtelijk beschermde voortbrengselen in schepen, valt - onder voorwaarden - niet onder het verbodsrecht van de octrooihouder. De vervoerder hoeft zo niet na te gaan - voor elk land dat hij aandoet - of er octrooi rust op een deel van zijn schip, waardoor hij in die landen aangesproken zou kunnen worden vanwege octrooi-inbreuk. Dit vormt een rechtvaardiging om een van de rechten van de octrooihouder, namelijk die inzake het gebruik van zijn uitvinding, in het land dat het schip aandoet, in te perken. Dit vormt een geringe inperking van zijn rechten, zeker ook omdat de octrooihouder tegen het gebruik van zijn uitvinding kan optreden in de vlaggestaat (het land waar het schip geregistreerd is) van het schip, mits hij daar octrooi heeft verkregen. Dit veronderstelt echter dat in die vlaggestaat ook octrooibescherming bestaat, hetgeen - naar verwacht mag worden - het geval zal zijn als de vlaggestaat behoort tot de landen van de Internationale Unie tot bescherming van de Industriële eigendom (Unie van Parijs) of tot de Wereldhandelsorganisatie. Om die reden is de uitzondering beperkt tot schepen afkomstig uit die landen. Anderzijds bestaat er ook geen wederkerigheidsverplichting om deze uitzondering toe te staan aan schepen afkomstig uit landen, die - omdat zij niet gebonden zijn aan het Unieverdrag van Parijs of lid zijn van de Wereldhandelsorganisatie - deze uitzondering niet hoeven toe te staan aan schepen uit Nederland, Sint Maarten en Curaçao.

Door de tekst van het Rechtspraakverdrag over te nemen, komt de Rijksoctrooiwet 1995 overigens eveneens in lijn met de wetgeving in de ons omringende landen, nu deze inperking daar reeds in de nationale octrooiwetgeving was opgenomen.

Gelet op het bovenstaande ontstaat door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel g, van het Rechtspraakverdrag en artikel 55, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995

Vertaling

Hetgeen hierboven over de vertaling van artikel 27, onderdeel f, is aangegeven, geldt ook voor de vertaling van deze, daarmee vergelijkbare, bepaling. Ook hier worden de termen *per ongeluk* als vertaling van *accidentally*, vervangen door *bij toeval en ingeval* als vertaling van *when* wordt vervangen door *indien*. Deze vertaling is nauwkeuriger en sluit ook beter aan bij de vertaling van de met artikel 27, onderdeel g, van het Rechtspraakverdrag vergelijkbare bepalingen uit het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 (artikel 31, onderdeel e) en het Gemeenschapsoctrooiwet 1989 (artikel 27, onderdeel e) en artikel 5ter, tweede lid, van het Unieverdrag van Parijs, waar deze bepaling op gebaseerd is. Hierdoor stemt deze ook beter overeen met het huidige artikel 54, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995.

Voorts wordt de zinsnede *de bouw of het gebruik* vervangen door *in de constructie of de werking*. Deze vertaling is nauwkeuriger en voorkomt dat er misverstanden zouden kunnen ontstaan over de reikwijdte van deze bepaling. Deze uitzondering is immers beperkt tot het gebruik van uitvindingen in de constructie of werking van de in dit artikel genoemde machines. Het gaat derhalve bij deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder niet om het bouwen van voertuigen, maar om uitvindingen verwerkt in de constructie.

Deze vertaling sluit ook beter aan bij de vertaling van het Gemeenschapsoctrooiwet 1975 (artikel

31, onderdeel e) en het Gemeenschapsoctrooiverdrag 1989 (artikel 27, onderdeel e) en artikel 5ter, tweede lid, van het Unieverdrag van Parijs, waar deze bepaling op gebaseerd is. Overigens zal de vertaling van de zinsnede *waar dat octrooi werking heeft*, worden vervangen door *waar het octrooi van kracht is*. Deze formulering sluit beter aan bij de in het octrooirecht gebruikelijke formulering in verband met de gelding van een octrooi.

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel g, van het Rechtspraakverdrag correspondeert met artikel 54, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995. Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze op onderdelen - redactioneel en inhoudelijk - van elkaar verschillen. Dit zijn evenwel dezelfde verschillen als welke hierboven zijn besproken bij artikel 27, onderdeel f, van het Rechtspraakverdrag, zij het dat de verschillen in dit geval betrekking hebben op het gebruik van de geoctrooieerde uitvinding in lucht- en landvoertuigen of andere middelen van vervoer en dat het om artikel 5ter, tweede lid, van het Unieverdrag van Parijs gaat. Gelet hierop wordt korthedshalve verwezen naar hetgeen op die plaats daarover is opgemerkt.

In aanvulling daarop wordt opgemerkt dat de tekst van artikel 27, onderdeel g, van het Rechtspraakverdrag en artikel 54, onderdeel b, van de Rijksoctrooiwet 1995 nog op een ander punt van elkaar verschillen. Het Rechtspraakverdrag spreekt over *luchtvaartuigen of landvoertuigen of andere middelen van vervoer*. De Rijksoctrooiwet 1995, maar ook de Gemeenschapsoctrooiverdragen en het Unieverdrag van Parijs spreken over *in de lucht of te land dienende machines*. De toevoeging *andere middelen van vervoer* ontbreekt derhalve. Naar het oordeel van de regering leidt deze toevoeging in de tekst van het Rechtspraakverdrag niet tot een inhoudelijk verschil in betekenis. Het is immers niet goed voorstelbaar dat er, naast lucht- en landvoertuigen en de in artikel 27, onderdeel f, genoemde schepen, nog andere middelen van vervoer bestaan. De verdere inhoud van artikel 27, onderdeel g, wijst daar ook op door verderop in het artikel te spreken over: *of van toebehoren van deze luchtvaartuigen of landvoertuigen*. De eerder genoemde *andere middelen van vervoer* komen op deze plaats niet meer terug, terwijl er geen reden is de hier bedoelde toevoeging voor *toebehoren* te beperken tot lucht- of landvoertuigen als onder *andere middelen van vervoer* een andere categorie verstaan zou moeten worden.

Gelet op het bovenstaande ontstaat door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel h, van het Rechtspraakverdrag en artikel 54, onderdeel c, van de Rijksoctrooiwet 1995;

Vertaling

Overigens zal de vertaling van de zinsnede *waar dat octrooi werking heeft*, worden vervangen door *waar het octrooi van kracht is*. Deze formulering sluit beter aan bij de in het octrooirecht gebruikelijke formulering in verband met de gelding van een octrooi.

Vergelijking

Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze niet van elkaar verschillen. Hierdoor ontstaat er door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve geen inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel i, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53c, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling van dit onderdeel wordt op een aantal punten aangepast. Dit is met name ingegeven door het feit dat artikel 27, onderdeel i, is ontleend aan artikel 11, eerste lid, van de Biotechnologierichtlijn. Artikel 27, onderdeel i, stemt in de Engelse taalversie overeen met artikel 11,

eerste lid, maar in de Nederlandse taalversie wijkt deze daarvan af, wat de gebruikte terminologie betreft. Ter toelichting dient het volgende.

Artikel 27, onderdeel i, bevat de volgende elementen.

Deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder is geclausuleerd. Om gebruik te kunnen maken van deze uitzondering, mag de landbouwer het bedoelde biologisch materiaal alleen op de in dit artikel aangegeven wijze gebruiken. In de Engelse taalversie wordt dit omschreven als: *the use by a farmer of the product of his harvest for propagation or multiplication by him on his own holding*. Dit stemt overeen met de Engelse taal versie van artikel 11, eerste lid, van de Biotechnologierichtlijn.

In de Nederlandse vertaling van het Rechtspraakverdrag is de zinsnede *product of his harvest* aangeduid als *oogst*, en wordt *propagation* vertaald als *voortplanting*. Het heeft echter de voorkeur hier aan te sluiten bij de terminologie die in artikel 11, eerste lid, van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd, zoals geïmplementeerd in artikel 53c, eerste lid, van de Rijsoctrooiwet 1995.

Deze vertaling wordt derhalve - conform de tekst van de Biotechnologierichtlijn - op dit punt als volgt aangepast: *product of his harvest* wordt gewijzigd in: *voortbrengselen van zijn oogst*. *Propagation* wordt: *propagatie*. Om diezelfde reden wordt *by him* vertaald met *door hemzelf* (in plaats van *hem*) en *on his own holding* met *op* (in plaats van: *in*) *zijn eigen bedrijf*.

De nadere voorwaarden waaronder dit gebruik mag plaatsvinden is in de Engelse taal versie van het Rechtspraakverdrag aangeduid als: *provided that the plant propagating material was sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor for agricultural use*.

Dit stemt overeen met de Engelse taal versie van artikel 11, eerste lid, van de Biotechnologierichtlijn.

In de Nederlandse taal versie is de zinsnede *plant propagating material* vertaald met *plantaardig voortplantingsmateriaal*. Het heeft echter de voorkeur hier aan te sluiten bij de terminologie die in artikel 11, eerste lid, van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd, zoals geïmplementeerd in artikel 53c, eerste lid, van de Rijsoctrooiwet 1995. Deze vertaling wordt derhalve - conform de tekst van de Biotechnologierichtlijn - op dit punt als volgt aangepast: *plant propagating material* wordt: *plantaardig propagatiemateriaal*. *By or with the consent of the patent proprietor* wordt vertaald met *door de octrooihouder of met diens toestemming* in plaats van met *door of met instemming van de houder van het octrooi*.

De term *commercialised*, in het Verdrag aangeduid als *verhandeld* is in de Biotechnologierichtlijn vertaald met *op de markt brengen*. Ter gelegenheid van de implementatie in de Biotechnologierichtlijn in de Rijsoctrooiwet 1995 is evenwel gekozen voor de term *in het verkeer brengen*. Zowel de terminologie die in de Nederlandse taalversie van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd als die welke in de Rijsoctrooiwet 1995 wordt gebruikt, geven niet goed aan wat dit artikel beoogt te regelen, namelijk verkoop of anderszins verhandelen door de octrooihouder, of een ander met zijn toestemming, aan een landbouwer. Er is derhalve een directe, of ingeval de verhandeling gebeurt met zijn toestemming door een ander, indirecte relatie tussen de octrooihouder en de landbouwer. De termen *op de markt brengen* of *in het verkeer brengen*, brengen dit onvoldoende tot uitdrukking. Immers, taalkundig duidt het *op de markt brengen* of *in het verkeer brengen* op een handeling die in zijn algemeenheid plaatsvindt, en niet - zoals hier is bedoeld - gericht tot een bepaalde persoon, in dit geval een landbouwer. Om die reden wordt de huidige vertaling van het Rechtspraakverdrag, hoewel deze afwijkt van de tekst van de Biotechnologierichtlijn, gehandhaafd. Ook op een ander punt wordt de huidige vertaling van het Rechtspraakverdrag gevolgd, hoewel deze afwijkt van de Nederlandse tekst van de Biotechnologierichtlijn. *For agricultural use* wordt vertaald met *voor gebruik in de landbouw*. Dit is een betere vertaling dan *voor agrarische exploitatiedoelinden*. In lijn met de eerder genoemde aanpassing van de term *voortbrengsel* in *product* wordt deze terminologie ook in dit artikel in die zin gewijzigd.

Tot slot wordt in de huidige vertaling van artikel 27, onderdeel i, de term *draagwijdte* vervangen door *reikwijdte*. Dit is een correctere vertaling van de Engelse term *extent*.

Verdrag (EN)	Verdrag (NL)	Biotechnologierl	Biotechnologier	Voorstel
--------------	--------------	------------------	-----------------	----------

		(EN)	I (NL)	
the product of his harvest	oogst	the product of his harvest	voortbrengsel van zijn oogst	Producten van zijn oogst
propagation	voortplanting	propagation	propagatie	propagatie
by him	hem	by him	hemzelf	hemzelf
on his own holding	in zijn eigen bedrijf	on his own holding	op zijn eigen bedrijf	op zijn eigen bedrijf
plant propagating material	plantaardig voortplantingsmateriaal	plant propagating material	plantaardig propagatiemateriaal	plantaardig propagatiemateriaal
commercialised	verhandeld	commercialised	op de markt brengen (ROW: in het verkeer brengen)	verhandeld
With the consent of	met instemming	With the consent of	met diens toestemming	met diens toestemming
For agricultural use	voor gebruik in de landbouw	For agricultural use	voor agrarische exploitatiedoeleinden.	voor gebruik in de landbouw
extent	draagwijdte	extent	reikwijdte	reikwijdte
multiplication	vermenigvuldiging	multiplication	vermeerdering	vermeerdering

Vergelijking

Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze niet van elkaar verschillen. Hierdoor ontstaat er door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve geen inhoudelijke wijziging van de Rijsoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel j, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53c, tweede lid, van de Rijsoctrooiwet 1995

Vertaling

De oorspronkelijke vertaling van dit onderdeel wordt op een aantal punten aangepast. Dit is met name ingegeven door het feit dat artikel 27, onderdeel j, is ontleend aan artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn. Artikel 27, onderdeel j, stemt in de Engelse taal versie overeen met artikel 11, tweede lid, maar in de Nederlandse taal versie wijkt deze af, wat de gebruikte terminologie betreft. Ter toelichting dient het volgende.

Artikel 27, onderdeel j, bevat de volgende elementen. Deze uitzondering op de rechten van de octrooihouder is geclausuleerd. Om gebruik te kunnen maken van deze uitzondering, mag de landbouwer het bedoelde biologische materiaal alleen op de in dit artikel aangegeven wijze gebruiken. In de Engelse taalversie wordt dit omschreven als: *the use by a farmer of protected livestock for an agricultural purpose*. Dit stemt overeen met de Engelse taal versie van artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn.

In de Nederlandse vertaling van het Rechtspraakverdrag is de zinsnede *agricultural purpose* aangeduid als *landbouwdoeleinden*. Dit wijkt af van de terminologie die in artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd, zoals geïmplementeerd in artikel 53c, tweede lid, waar de *agrarische doeleinden* wordt gehanteerd. Om die reden wordt deze vertaling gewijzigd en zal de zinsnede *agrarische doeleinden* worden opgenomen.

De nadere voorwaarden waaronder dit gebruik mag plaatsvinden is in de Engelse taalversie aangeduid als: *provided that the breeding stock or other animal reproductive material were sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor*. Dit stemt overeen met de Engelse taal versie van artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn.

In de Nederlandse taal versie is de zinsnede *or other animal reproductive material* vertaald met *of ander dierlijk fokmateriaal*. Het heeft echter de voorkeur hier aan te sluiten bij de terminologie die in artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd, zoals geïmplementeerd in artikel 53c, tweede lid, van de Rijsoctrooiwet 1995. Deze vertaling wordt derhalve - conform de tekst van de Biotechnologierichtlijn - op dit punt als volgt aangepast: *or other animal reproductive material* wordt: *of ander dierlijk propagatie-materiaal*. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in de Biotechnologierichtlijn in de Nederlandse taalversie, anders dan in de Engelse en Franse taalversie, het woord *ander* ontbreekt. Dit is een omissie in de Nederlandse taalversie van de Biotechnologierichtlijn en wordt om die reden gehandhaafd in de tekst van het Rechtspraakverdrag. Dit leidt niet tot een verschil in betekenis. *By or with the consent of the patent proprietor* wordt vertaald met *door de octrooihouder of met diens toestemming* in plaats van met *door of met instemming van de houder van het octrooi*.

De term *commercialised*, in het Verdrag aangeduid als *verhandeld* is in de Biotechnologierichtlijn vertaald met *op de markt brengen*. Ter gelegenheid van de implementatie in de Biotechnologierichtlijn in de Rijsoctrooiwet 1995 is evenwel gekozen voor de term *in het verkeer brengen*. Zowel de terminologie die in de Nederlandse taalversie van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd als die welke in de Rijsoctrooiwet 1995 wordt gebruikt, geven niet goed aan wat dit artikel beoogt te regelen, namelijk verkoop of anderszins verhandelen door de octrooihouder, of een ander met zijn toestemming, aan een landbouwer. Er is derhalve een directe, of ingeval de verhandeling gebeurt met zijn toestemming door een ander, indirecte relatie tussen de octrooihouder en de landbouwer. De termen *op de markt brengen* of *in het verkeer brengen*, brengen dit onvoldoende tot uitdrukking. Immers, taalkundig duidt het *op de markt brengen* of *in het verkeer brengen* op een handeling die in zijn algemeenheid plaatsvindt, en niet - zoals hier is bedoeld - gericht tot een bepaalde persoon, in dit geval een landbouwer. Om die reden wordt de huidige vertaling van het Rechtspraakverdrag, hoewel deze afwijkt van de tekst van de Biotechnologierichtlijn, gehandhaafd.

Tot slot is in dit artikel aangegeven welk gebruik nog meer onder de uitzondering begrepen kan worden. In de Engelse taalversie is dit aangeduid als: *Such use includes making the animal or other animal reproductive material available for the purposes of pursuing the farmer's agricultural activity, but not the sale thereof within the framework of, or for the purpose of, a commercial reproductive activity*. Dit stemt overeen met de Engelse taal versie van artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn. In de Nederlandse taal versie is de zinsnede *or other animal reproductive material* vertaald met *of ander dierlijk fokmateriaal*. Het heeft echter de voorkeur ook hier aan te sluiten bij de terminologie die in artikel 11, tweede lid, van de Biotechnologierichtlijn wordt gehanteerd, zoals geïmplementeerd in artikel 53c, tweede lid, van de Rijsoctrooiwet 1995. Dit komt derhalve te luiden: *of ander dierlijk propagatie-materiaal*.

De zinsnede: *for the purposes of pursuing the farmer's agricultural activity*, wordt vertaald met *met het oog op de activiteit van de landbouwer*. De tekst van de Biotechnologierichtlijn luidt: *voor zijn eigen gebruik in de landbouw*. Deze laatste vertaling zal, om in lijn te blijven met de Biotechnologierichtlijn, worden gevolgd.

De tekst *but not the sale thereof within the framework of, or for the purpose of, a commercial reproductive activity* is vertaald met *doch niet de verkoop daarvan in het kader van of ten behoeve van een commerciële reproductieve bedrijvigheid*. Deze wordt vervangen door de tekst van de Biotechnologierichtlijn: *maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij*.

Verdrag (EN)	Verdrag (NL)	Biotechnologierl (EN)	Biotechnologierl (NL)	Voorstel
--------------	--------------	-----------------------	-----------------------	----------

the use by a farmer of protected livestock for an agricultural purpose,	het gebruik voor <u>landbouwdoeleinden</u> , door een landbouwer, van vee dat onder octrooibeschermt valt,	to use the protected livestock for an agricultural purpose	om het vee dat onder octrooibeschermt valt, voor <u>agrarisches doeleinden</u> te gebruiken	agrarisches doeleinden
provided that the breeding stock or <u>other animal reproductive material</u>	het fokvee of <u>ander dierlijk fokmateriaal</u>	breeding stock or <u>other animal reproductive material</u>	van fokvee of dierlijk propagatiemateriaal	ander dierlijk propagatiemateriaal
commercialised	verhandeld	commercialised	op de markt brengen (ROW: in het verkeer brengen)	verhandeld
with the consent of	met instemming	with the consent of	met diens toestemming	met diens toestemming
Such use includes making the animal or other animal <u>reproductive material available</u>	Dit gebruik omvat het beschikbaar stellen van het dier of ander dierlijk <u>fokmateriaal</u>	This includes making the animal or other animal <u>reproductive material available</u>	waaronder het beschikbaar stellen van het dier of ander <u>dierlijk propagatiemateriaal</u>	waaronder het beschikbaar stellen van het dier of ander <u>dierlijk propagatiemateriaal</u>
for the purposes of pursuing the farmer's agricultural activity, but not the sale thereof within the framework of, or for the purpose of, a commercial reproductive activity;	met het oog op de activiteit van de landbouwer, doch niet de verkoop daarvan in het kader van of ten behoeve van een commerciële reproductieve bedrijvigheid	for the purposes of pursuing his agricultural activity but not sale within the framework or for the purpose of a commercial reproduction activity.	voor zijn eigen gebruik in de landbouw, maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij	voor zijn eigen gebruik in de landbouw, maar niet de verkoop in het kader van of met het oog op de commerciële fokkerij

Vergelijking

Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat deze niet van elkaar verschillen. Hierdoor ontstaat er door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve geen inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 27, onderdeel k, van het Rechtspraakverdrag

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel k, van het Rechtspraakverdrag kent geen corresponderend artikel in de Rijksoctrooiwet 1995. Door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag ontstaat derhalve een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet. Er wordt hiermee een extra uitzondering op de rechten van de octrooihouder geïntroduceerd.

In artikel 27, onderdeel k, wordt verwezen naar de artikelen 5 en 6 van Richtlijn 2009/24/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (PbEU L 111). Deze richtlijn voorziet in de auteursrechtelijke bescherming van computerprogramma's. De artikelen 5 en 6 van deze richtlijn voorzien in uitzonderingen op deze auteursrechtelijke bescherming. Deze handelingen zijn onder meer het verveelvoudigen daarvan voor de nader omschreven doeleinden (artikel 5) en handelingen die nodig zijn om de interoperabiliteit van een computerprogramma met andere computerprogramma tot stand te brengen (artikel 6). Deze richtlijn is in Nederland geïmplementeerd in de artikelen 45j tot en met k van de Auteurswet (artikel 5 van de richtlijn) en artikel 45m van de Auteurswet (artikel 6 van de Richtlijn). Zie in verband met de implementatie van Richtlijn van de Raad van 14 mei 1991 betreffende de rechtsbescherming van computerprogramma's (PbEG 1991, L 122), zijnde de richtlijn die aan Richtlijn 2009/24/EG is voorafgegaan, Kamerstukken II, 1991/92, 22 531, nr. 3

Door artikel 27, onderdeel k, van het Rechtspraakverdrag komen deze uitzonderingen ook te gelden voor octrooien. Op grond van de (inter-)nationale octrooiwetgeving zijn computerprogramma's als zodanig niet octrooieerbaar (artikel 2, tweede lid, onderdeel c, van de Rijksoctrooiwet 1995). Deze worden beschermd door het auteursrecht. In de rechtspraak is over dit artikel dan ook discussie ontstaan, omdat niet precies duidelijk is wat de reikwijdte van dit artikel is. Zeker ook omdat op grond van het octrooirecht reeds gebruik gemaakt kan worden van de hierboven genoemde uitzonderingen (privé-gebruik en onderzoek). Het is niet duidelijk welke gevallen, in aanvulling daarop, door de uitzondering van artikel 27, onderdeel k, worden bestreken.

Naar het oordeel van de regering zal er in de praktijk - op dit moment - gelet op het bovenstaande weinig behoefte bestaan aan deze aanvullende uitzondering op de rechten van de octrooihouder. Dit laat onverlet dat deze uitzondering onderdeel uitmaakt van het Rechtspraakverdrag en derhalve, hoe beperkt in strekking en reikwijdte ook, zal gaan gelden voor Europese octrooien met eenheidswerking en Europese octrooien. Gelet op het eerder geformuleerde uitgangspunt om de tekst van Rechtspraakverdrag een-op-een over te nemen in de Rijksoctrooiwet 1995, zal ook dit artikel in de wet worden opgenomen.

Gelet op het bovenstaande ontstaat er inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet. Er wordt hiermee een extra uitzondering op de rechten van de octrooihouder geïntroduceerd.

Artikel 27, onderdeel l, van het Rechtspraakverdrag en artikel 53b, eerste lid, van de Rijksoctrooiwet 1995

Vergelijking

Artikel 27, onderdeel l, van het Rechtspraakverdrag bevat - net als artikel 27, onderdeel i en j, - een in de Biotechnologierichtlijn opgenomen uitzondering op de rechten van de octrooihouder. Dit artikelonderdeel is evenwel anders vormgegeven. In artikel 27, onderdeel l, wordt verwezen naar de desbetreffende bepaling (artikel 10) van de Biotechnologierichtlijn, in plaats van dat de tekst van die richtlijn in het verdrag is opgenomen, zoals bij artikel 27, onderdeel i en j is gebeurd. Het is niet duidelijk waarom in dit artikel voor deze - afwijkende - vormgeving is gekozen. De regering staat thans voor de keuze hoe deze bepaling in de Rijksoctrooiwet 1995 moet worden opgenomen. Ofwel door de tekst van artikel 27, onderdeel l, een-op-een over te nemen in de wet, dan wel om de tekst van artikel 10 van de Biotechnologierichtlijn als uitgangspunt te nemen, zoals gebeurd is ter gelegenheid van de implementatie van de Biotechnologierichtlijn. In beide gevallen leidt dit tot een zekere inconsistentie. Wordt de tekst van het verdrag als uitgangspunt genomen, dan leidt dit tot een inconsistentie in de implementatie van de Biotechnologierichtlijn. Immers artikel 10 wordt niet, maar

artikel 11 wordt wel volledig tekstueel opgenomen in de Rijksoctrooiwet 1995. Wordt de tekst van de Biotechnologierichtlijn als uitgangspunt genomen, dan leidt dit ertoe dat de tekst van het verdrag niet een-op-een in de Rijksoctrooiwet 1995 is terug te vinden.

De regering kiest ervoor om de tekst van het verdrag als uitgangspunt te nemen. Voor de regering weegt het zwaarder dat het verdrag een-op-een (herkenbaar) terugkomt, ook wat vormgeving betreft, in de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995.

Door deze verwijzing ontstaat een zeker terminologisch verschil met de tekst van de Rijksoctrooiwet 1995, doordat artikel 53b, eerste lid, spreekt van *in het verkeer brengen* terwijl artikel 10 van de Richtlijn spreekt van *op de markt brengen*. Zoals hierboven is aangegeven, bestaat er tussen beide termen geen verschil in betekenis, zij het dat *in het verkeer brengen* beter past in de terminologie die de Rijksoctrooiwet 1995 elders hanteert, bijvoorbeeld in artikel 53c, eerste en tweede lid. Een ander verschil is de aanduiding van het grondgebied waarvoor deze bepaling geldt. In artikel 10 is bepaald dat het gaat om *materiaal dat op het grondgebied van een lidstaat op de markt is gebracht*. In de Rijksoctrooiwet 1995 is dit geïmplementeerd met de tekst *dat in Nederland, Curaçao of Sint Maarten rechtmatig in het verkeer is gebracht, dan wel door de octrooihouder of met diens toestemming in één van de lidstaten van de Europese Gemeenschap of in een andere staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte in het verkeer is gebracht*. Onder *lidstaat* in de zin van de Richtlijn wordt verstaan een lidstaat van de Europese Unie (de terminologie van de Rijksoctrooiwet 1995 spreekt ten onrechte nog van Europese Gemeenschap). De Biotechnologierichtlijn is evenwel ook van toepassing in de Europese Economische Ruimte, zodat onder *lidstaat* in dit geval ook de landen die hiertoe behoren moeten worden begrepen.

Er resteert nog één inhoudelijk verschil tussen de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 en welke zal ontstaan na opname van artikel 27, onderdeel I, in de wet, namelijk dat op grond van de tekst van de wet onder grondgebied ook wordt verstaan Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden, maar op grond van de verwijzing naar artikel 10 niet. Aangezien er geen reden is de reikwijdte van dit artikel thans te beperken tot het grondgebied van lidstaten van de Europese Unie en de Europese Economische Ruimte, wat het gevolg zou zijn van de verwijzing naar artikel 10 van de Biotechnologierichtlijn, wordt naast artikel 27, onderdeel I, een aparte bepaling in de Rijksoctrooiwet 1995 opgenomen die aangeeft dat onder grondgebied in de zin van artikel 10 eveneens moet worden begrepen Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden.

Een vergelijking tussen beide artikelen leert dat, met uitzondering van het verschil in reikwijdte in verband met de Europese Economische Ruimte en Curaçao, Sint Maarten en de BES-eilanden, er geen inhoudelijke verschillen bestaan tussen beide artikelen. Hierdoor ontstaat er door overname van de tekst van het Rechtspraakverdrag derhalve geen inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995 in vergelijking met de huidige wet.

Artikel 28 (recht van voorgebruik)

Dit artikel regelt het recht van voorgebruik. Hierdoor kan een ander dan de octrooihouder, ondanks het verleende octrooirecht, onder voorwaarden gebruik maken van de geöctrooieerde uitvinding. Het aanvragen van octrooi is immers geen verplichting. De uitvinder kan dus ook besluiten de vinding buiten de openbaarheid toe te passen binnen zijn eigen bedrijf. Het recht van voorgebruik beoogt te voorkomen dat wanneer een ander tot dezelfde uitvinding komt en wel octrooi aanvraagt (de uitvinding van de eerdere aanvrager behoort niet tot de stand van de techniek aangezien hij de vinding buiten de openbaarheid binnen zijn eigen bedrijf heeft toegepast) de 'voorgebruiker' kan verbieden de vinding toe te passen.

Op grond van artikel 28 wordt het bestaan van het recht op voorgebruik beheerst door het recht van de overeenkomstsluitende lidstaten. De omvang van het recht van voorgebruik en de voorwaarden waaronder daarop een beroep gedaan kan worden, zijn derhalve niet in het verdrag geregeld. Dit leidt er evenzeer toe dat, anders dan de hierboven genoemde materieelrechtelijke bepalingen, hier geen

harmonisatie tussen het Rechtspraakverdrag en de Rijksoctrooiwet 1995 behoeft plaats te vinden. Om dezelfde reden behoeft evenmin een vergelijking te worden gemaakt tussen de bepalingen van het Rechtspraakverdrag en de wet, zoals hierboven is gedaan bij de overige materieelrechtelijke bepalingen van het Rechtspraakverdrag.

Het recht van voorgebruik is in de Rijksoctrooiwet 1995 opgenomen in artikel 55. Het recht van voorgebruik in Nederland wordt derhalve, zowel voor Europese octrooien, als voor Europese octrooien met eenheidswerking beheerst door dit artikel.

Artikel 29 (uitputting)

De octrooihouder kan zich niet op zijn exclusieve recht beroepen om handelingen te verhinderen in verband met een product dat door de octrooihouder of met zijn toestemming rechtmatig in het verkeer is gebracht. In het Rechtspraakverdrag is dit voor Europese octrooien geregeld in artikel 29. In de huidige tekst van de Rijksoctrooiwet 1995 is dit terug te vinden in artikel 53, vijfde lid. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat de regeling inzake uitputting voor Europese octrooien met eenheidswerking is geregeld in artikel 6 van verordening 1257/2012.

Vergelijking

Een vergelijking tussen de artikelen 29 en 53, vijfde lid, leert dat deze verschillen in territoriaal toepassingsbereik en voorts ook redactioneel enigszins van elkaar verschillen. Artikel 29 van het Rechtspraakverdrag beperkt de uitputting tot producten die in de Europese Unie in het verkeer zijn gebracht. Artikel 53, vijfde lid, gaat verder en brengt ook producten die in een staat die partij is bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte (EER) in het verkeer zijn gebracht, alsmede in Nederland (Caribisch Nederland), Curaçao of Sint Maarten, onder de reikwijdte van de uitputtingsbepaling. Er is in dit geval evenwel geen reden de uitputtingsbepaling te beperken tot het grondgebied van de Europese Unie. De tekst van artikel 53, vijfde lid, zal derhalve op dat punt niet worden geharmoniseerd met artikel 29 van het Rechtspraakverdrag. De overige verschillen tussen het verdrag en de wet zijn redactioneel van aard. Zo geeft het verdrag aan dat de aan een Europees octrooi verbonden rechten zich niet uitstrekken tot *handelingen die een door dat octrooi beschermd product betreffen*. De wet expliciteert welke handelingen dit zijn, namelijk *te gebruiken, te verkopen, te verhuren, af te leveren of anderszins te verhandelen, dan wel voor een of ander aan te bieden, in te voeren of in voorraad te hebben*. Voorts is in artikel 29 toegevoegd dat de uitputting niet geldt *indien de octrooihouder zich op legitieme gronden tegen verdere verkoop kan verzetten*. Naar het oordeel van de regering komen beide verschillen geen inhoudelijke betekenis toe.

In verband met de plaatsbepaling, vormgeving en redactie van artikel 29 van het Rechtspraakverdrag is het volgende van belang. De huidige formulering van artikel 53, vijfde lid, inzake uitputting in de Europese Unie (op dit moment nog onjuist aangeduid als *Europese Gemeenschap*) en de EER luidt anders voor dan voor uitputting in Nederland, Curaçao of Sint Maarten. In het eerste geval is precies omschreven dat het product *door de octrooihouder of met diens toestemming* in het verkeer moet zijn gebracht.

In het geval van Nederland, Curaçao of Sint Maarten, luidt de formulering *rechtmatig in het verkeer gebracht*. Deze formulering omvat de situatie dat een product door de octrooihouder of met diens toestemming in het verkeer is gebracht. Deze bepaling ziet echter ook op producten die in Nederland, Curaçao of Sint-Maarten door een ander dan de octrooihouder of zonder zijn toestemming rechtmatig in het verkeer zijn gebracht. Hierbij kan gedacht worden aan producten die door derden die een recht van voorgebruik genieten of houders van een dwanglicentie in het verkeer zijn gebracht, maar ook aan producten die voorafgaand aan de verlening van het octrooi in Nederland, Curaçao of Sint-Maarten in het verkeer zijn gebracht.

Van de onderwerpen die door artikel 53, vijfde lid, worden bestreken, is alleen uitputting (derhalve producten die door de octrooihouder of met diens toestemming in het verkeer zijn gebracht) van het octrooirecht in het Rechtspraakverdrag geregeld. De overige vormen van rechtmatig in het verkeer

brengen, zoals bedoeld in artikel 53, vijfde lid, eerste volzin, worden beheerst door het nationale recht.

Artikel 53, zesde lid, ligt in het verlengde van het vijfde lid en voorziet in de situatie dat voorafgaand aan de verlening van het octrooi het product niet in het verkeer is gebracht, doch al wel binnen een bedrijf was vervaardigd. Het product mag op grond van deze bepaling ook na verlening van het octrooi ten dienste van het bedrijf worden gebruikt. Ook deze vorm van rechtmatig gebruik is niet geregeld in het Rechtspraakverdrag. In dit verband wordt verwezen naar artikel 72 van de Rijksoctrooiwet 1995 inzake de billijke vergoeding waar de octrooihouder in dergelijke gevallen, onder voorwaarden, recht op heeft na verlening van het octrooi.

Om de herkenbaarheid van artikel 29 van het Rechtspraakverdrag in de Rijksoctrooiwet 1995 te vergroten en om een optimale aansluiting met de tekst van het Rechtspraakverdrag te verzekeren, zal de formulering van artikel 29 van het Rechtspraakverdrag worden gevolgd, ook voor zover dat betrekking heeft op uitputting in (Nederland), Curaçao en Sint Maarten. Het aldus geformuleerde nieuwe artikel heeft in het vervolg derhalve uitsluitend betrekking op uitputting en niet langer op de hierboven genoemde andere vormen van het rechtmatig in het verkeer brengen. Die zullen worden samengevoegd met het huidige artikel 53, zesde lid.

Conclusie

Harmonisering, op de hierboven beschreven wijze, van de wet met het verdrag leidt op dit onderdeel derhalve niet tot een inhoudelijke wijziging van de Rijksoctrooiwet 1995.

Onderdeel T (artikel 73)

In de toelichting bij artikel I, onderdeel L, is ingegaan op de overheveling van onderdelen van artikel 73 naar artikel het nieuwe artikel 54. De overige elementen van artikel 73 blijven evenwel van toepassing. Deze worden nu in een nieuw geformuleerd artikel 73 opgenomen. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om een fout in het derde lid van artikel 73 te herstellen: verwezen werd naar artikel 70, vijfde lid, waar dit, als gevolg van een eerdere vernumming van de leden van artikel 70, het zesde lid van artikel 70 moet zijn.

Onderdeel V

Eerste lid

Overeenkomstig de eerste zin van artikel 75, vierde lid, van de Rijksoctrooiwet 1995 bepaalt het eerste lid dat vorderingen tot vernietiging van een Europees octrooi, niet zijnde een Europees octrooi met eenheidswerking, die worden ingesteld voor het Eengemaakt octrooigerecht in het octrooiregister worden ingeschreven. Artikel 75 van de Rijksoctrooiwet 1995 vindt zijn oorsprong in artikel 51 van de Rijksoctrooiwet 1910. Dit blijkt uit de memorie van toelichting op de Rijksoctrooiwet 1995 (vergaderjaar 1991-1992, 22604 (R1435), nr.3, p.32).

Uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van de octrooiwet van 7 november 1910 tot regeling van het octrooirecht voor uitvindingen, blz. 55-56, blijkt dat de inschrijving samenhangt met de bescherming van derden:

“De inschrijving heeft niet alleen ten doel personen, die reeds in eene positie verkeerden, dat de nietigverklaring voor hen van beteekenis zou zijn, met het hun dreigend gevaar in kennis te stellen; met de inschrijving wordt ook en wel voornamelijk beoogd hen te waarschuwen, die in zoodanige positie zouden kunnen komen. Daarom wordt de eischer der nietigverklaring verplicht schadevergoeding te verlenen aan die personen, welke, in geval de dagvaarding niet tijdig mocht zijn ingeschreven, vóór die inschrijving en nadat zij verplicht was, rechten hebben verkregen, op welke die nietigverklaring invloed uitoefent. Men denke bijv. aan hem, die een aangevallen octrooi verkrijgt of wien daarop een pandrecht wordt toegekend.”

Gelet hierop ligt het voor de hand dat indien de nietigheid niet voor de rechtbank Den Haag, maar voor het Eengemaakt Octrooigerecht wordt gevorderd, deze processtukken op overeenkomstige wijze worden aangetekend in het octrooiregister. De bestaande systematiek wordt hiermee voortgezet. Derhalve zal bij gebreke van tijdige inschrijving de eiser verplicht zijn de schade te vergoeden, geleden door hen die te goeder trouw na die termijn en voor de inschrijving, rechten hebben verkregen, waarop de vernietiging invloed uitoefent. Dit is overeenkomstig de tweede volzin van

artikel 75, vierde lid, die van overeenkomstige toepassing wordt verklaard.

Tweede lid

Deze bepaling regelt de inschrijving van de eindbeslissing van het Eengemaakt octrooigerecht inzake de ingestelde nietigheidsvordering. Overeenkomstig artikel 75, negende lid, van de Rijsoctrooiwet 1995 kunnen ook hier beide partijen om aantekening verzoeken. Indien een beslissing van het Eengemaakt octrooigerecht tot gehele of gedeeltelijke vernietiging van een Europees octrooi definitief is geworden, zendt het octrooigerecht ingevolge artikel 65, vijfde lid, Rechtspraakverdrag een afschrift van de beslissing naar de nationale octroobureaus. Het tweede lid bepaalt dan ook voorts dat ook de door het EOG toegestuurde eindbeslissingen door Octrooiencentrum Nederland worden aangetekend (indien daar niet reeds door partijen om is verzocht).

De beslissingen waarin de vordering tot vernietiging door het EOG is afgewezen, worden niet verstuurd aan de nationale octroobureaus (zie artikel 65(5) Rechtspraakverdrag). Het is dan logisch dat ook de octrooihouder zelf kan verzoeken om aantekening van de eindbeslissing waarin de (reeds ingeschreven) nietigheidsvordering door het EOG definitief is afgewezen.

Onderdeel X

Artikel 79a heeft vooral de functie van waarschuwing. Zijn inhoud spreekt strikt genomen vanzelf; verwezen kan hier ook worden naar artikel 94 van de Grondwet. Toch meent de regering dat misverstanden kunnen worden vermeden wanneer uitdrukkelijk voorop wordt gesteld dat de na de overgangstermijn ingevolge artikel 83 van het Rechtspraakverdrag enkele bepalingen van deze afdeling slechts gelden voor zover het EOG niet exclusief bevoegd is. De waarschuwingfunctie van de onderhavige bepaling is des te belangrijker, nu naar verwachting de overgrote meerderheid van de inbreuk- en nietigheidszaken betreffende Europese octrooien, namelijk voor zover deze niet aan de rechtsmacht van het EOG zijn onttrokken, niet voor de rechtbank Den Haag worden gebracht zoals geregeld in artikel 80, maar voor het EOG. Ook tijdens de overgangperiode is het EOG bevoegd en kan dit nieuwe gerecht octrooirechtelijke geschillen met betrekking tot Europese octrooien behandelen. Naar onze mening dient die stand van zaken ook in de wettekst zelf niet geheel te worden genegeerd.

Een soortgelijke waarschuwing vindt men artikel 1 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Onderdeel Y

Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om met het voorgestelde tweede lid, onderdeel c van artikel 80 een omissie bij de implementatie van Richtlijn 2004/48/EG te herstellen. In het huidige artikel 80 van de Rijsoctrooiwet 1995 is de centralisatie van octrooirechtspraak bij de rechtbank Den Haag geregeld. Voor de beoordeling van vorderingen bedoeld in artikel 80 is specialistische octrooikennis vereist.

Artikel 843a van het Wetboek van Rechtsvordering (Rv) bepaalt dat hij die daarbij rechtmatig belang heeft, op zijn kosten inzage, afschrift of uittreksel kan vorderen van bepaalde bescheiden.

Artikel 1019b Rv regelt het verlot tot het treffen van voorlopige maatregelen ter bescherming van bewijs (zoals conservatoir bewijsbeslag, gedetailleerde beschrijving en monsterneming) aan de verzoeker die voldoende aannemelijk heeft gemaakt dat er inbreuk op zijn recht van intellectuele eigendom is gemaakt of dreigt te worden gemaakt.

Artikel 1019e Rv regelt de mogelijkheid een bevel uit te vaardigen teneinde een dreigende inbreuk op het recht van intellectuele eigendom van de houder te voorkomen, zonder de vermeende inbreukmaker op te roepen (de ex parte procedure). Om het verzoekschrift te kunnen behandelen moet de vraag worden beoordeeld of een inbreuk op het octrooierecht van de houder dreigt of dat deze dreigende inbreuk voorkomen dient te worden omdat uitstel onherstelbare schade voor de octrooihouder mee zou brengen.

Artikel 1019f Rv bepaalt dat de rechter op vordering van de eiser een getuigenverhoor kan bevelen teneinde informatie van derden te verkrijgen over de herkomst en distributiekanaal van inbreukmakende goederen of diensten.

Voor de beoordeling van vorderingen en verzoeken op grond van de artikelen 843a, 1019b, 1019e en 1019f Rv die verband houden met de handhaving van een octrooi in de zin van de artikelen 70, 71 en

72 , geldt eveneens dat specialistische octrooikennis vereist is, waardoor ook centralisering van de behandeling van dit type vorderingen en verzoeken bij de rechtbank Den Haag dient plaats te vinden. Dergelijke vorderingen en verzoeken, ingesteld bij een locatie anders dan de rechtbank Den Haag, worden al behandeld door een in het octrooirecht gespecialiseerde rechter afkomstig van de rechtbank Den Haag. De Haagse rechter treedt in deze gevallen op als rechter-plaatsvervanger. Het voorgestelde tweede lid, sub c van artikel 80 Rijksoctrooiwet 1995 maakt deze constructie overbodig.

Onderdeel Z

Onderhavige wijziging voorziet in de mogelijkheid dat de Nederlandse rechter een zaak kan aanhouden als er bijvoorbeeld een nietigheidsprocedure voor het Eengemaakt octrooigerecht wordt gevoerd.

Artikel II

Dit artikel betreft aanpassing naar verwijzingen naar artikel 23a van de wet in de nog geldende bepalingen van de rijkswet van 13 juni 2002 tot wijziging van de bepalingen ten aanzien van octrooigemachtigden in de Rijksoctrooiwet en de Rijksoctrooiwet 1995 (Stb. 2002, 366). Verwezen wordt naar de toelichting bij artikel I, onderdelen F, G en H.

De staatssecretaris van Economische Zaken